

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Τμήμα Γεωγραφίας

BRICS:ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΔΥΝΑΜΗ ΑΝΑΔΥΕΤΑΙ(;)

Αγγελόπουλος Παναγιώτης Α.Μ. 20760

Αθήνα, Ιούλιος 2015

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Τμήμα Γεωγραφίας

BRICS:ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΔΥΝΑΜΗ ΑΝΑΔΥΕΤΑΙ(;)

Αγγελόπουλος Παναγιώτης Α.Μ. 20760

Επιβλέπων: Μαυρομμάτης Γεώργιος, Λέκτορας

Πίνακας Περιεχομένων και Ευρετήριο πινάκων, σχημάτων και χαρτών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	5
Περίληψη.....	7
Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο 1: Η εμφάνιση των BRICS στον παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό χάρτη.....	11
1.1 Γενικά στοιχεία.....	11
1.2 Από το ακρωνύμιο του Jim O’ Neill, στη Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα.....	15
1.2.1 Yekaterinburg, Ρωσία, 16 Ιουνίου 2009.....	15
1.2.2 Brasilia, Βραζιλία, 16 Απριλίου 2010.....	16
1.2.3 Sanya, Κίνα, 14 Απριλίου 2011.....	16
1.2.4 New Delhi, Ινδία, 29 Μαρτίου 2012.....	16
1.2.5 Durban, Νότιος Αφρική, 27 Μαρτίου 2013.....	18
1.2.6 Fortaleza, Βραζιλία, 15 Ιουλίου 2014.....	18
1.3 Τρέχουσα οικονομική κατάσταση των BRICS.....	20
Κεφάλαιο 2: Η Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα και οι μελλοντικές επιδιώξεις των BRICS.....	23
2.1 Από την συμφωνία του Bretton Woods στη Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα.....	23
2.2 Αιτίες της ρήξης με το ΔΝΤ και η δημιουργία της NAT ως αποτέλεσμα αυτής...25	
2.3 Οι αντιδράσεις της παγκόσμιας οικονομικής και πολιτικής σκηνής στο νέο εγχείρημα.....	30
Κεφάλαιο 3: Διεisdύοντας στις BRICS – Κοινωνικά στοιχεία, πολιτική πορεία και οικονομική ανάπτυξη.....	35
3.1 Γενικά στοιχεία.....	35
3.2 Βραζιλία, ο «γίγαντας» του Νότου.....	36
3.3 Ρωσία, «το μαύρο πρόβατο» του διεθνούς πολιτικού στερεώματος.....	39
3.4 Ινδία, μια ισχυρή οικονομία με κοινωνικά προβλήματα.....	44
3.5 Κίνα, ο «γίγαντας» της Ανατολής.....	48

3.6 Νότιος Αφρική, η προσπάθεια για ανάκαμψη μιας πολυτάραχης χώρας.....	54
3.7 Μπορούν τελικά οι BRICS να εδραιώσουν μια μετα-δυτική πολυπολικότητα;...	58
Κεφάλαιο 4: Σύνοψη-Συμπεράσματα.....	64
□ Σενάριο 1ο : Ενίσχυση και συνέχιση της συλλογικής και ενιαίας γεωπολιτικής και οικονομικής στρατηγικής.....	67
□ Σενάριο 2ο : Η ενιαία στρατηγική συνεχίζεται, η Κίνα αναλαμβάνει «άτυπα» την πρωτοκαθεδρία και η NAT δεν έχει την αναμενόμενη επιτυχία.....	68
□ Σενάριο 3ο : Επέλαση της Κίνας, ψυχρό κλίμα μεταξύ των χωρών και κατάληξη της NAT σε ΔΝΤ «των φτωχών».....	68
Βιβλιογραφία.....	71

Κεφάλαιο 1

Πίνακας 1 : Γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία των χωρών BRICS

Διάγραμμα 1 : Ποσοστιαία μεταβολή ΑΕΠ των BRICS 2007-2015

Κεφάλαιο 3

Πίνακας 3.1 : Βραζιλία

Πίνακας 3.2 : Ρωσία

Πίνακας 3.3 : Ινδία

Πίνακας 3.4 : Κίνα

Πίνακας 3.5 : Νότιος Αφρική

Πρόλογος

Η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008, η οποία ταλάνισε στο σύνολό τους σχεδόν όλες τις χώρες του πλανήτη, προκάλεσε , και συνεχίζει να προκαλεί, δυσμενείς επιπτώσεις στους «ισχυρούς» της παγκόσμιας οικονομίας, με σημαντικότερες αυτές που κατεγράφησαν στις χώρες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Το γεγονός αυτό, έδωσε την ευκαιρία στις επί χρόνια αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου, να έρθουν στο προσκήνιο, διεκδικώντας μία θέση στη λίστα οικονομικά ισχυρών χωρών, εδραιώνοντας την οικονομική και πολιτική τους θέση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η ομάδα χωρών BRICS, η οποία αν και παρουσιάστηκε αρχικά στην παγκόσμια οικονομική σκηνή ως μία ιδέα του διευθύνοντα τότε στον τομέα των οικονομικών αναλύσεων της Goldman Sacks, στα τέλη της δεκαετίας του 2010, έκανε αισθητή την παρουσία της παγκοσμίως. Οι Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία και Κίνα, συμπεριέλαβαν στην ομάδα τους τη Νότιο Αφρική, δίνοντάς της παγκόσμιο χαρακτήρα, και κατάφεραν το περασμένο καλοκαίρι, μετά από έξι Συνόδους Κορυφής, να δημιουργήσουν αίσθηση γύρω από το όνομά τους, με την ανακοίνωση της ίδρυσης της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου των φτωχών, όπως χαρακτηρίστηκε από την παγκόσμια οικονομική κοινότητα.

Η άρνηση του ΔΝΤ, κυρίως από την πλευρά της Αμερικής, να εφαρμόσει τις μεταρρυθμίσεις που καθόριζαν την δύναμη ψήφου εντός του ΔΝΤ, η οποία αντικατοπτρίζει ουσιαστικά το οικονομικό εκτόπισμα της κάθε χώρας και την επίδρασή της στην παγκόσμια οικονομία, οδήγησε στην απόφαση αυτή τις BRICS. Διότι αυτή η ομάδα χωρών, με επικεφαλής την ανερχόμενη παγκόσμια υπερδύναμη Κίνα, παρουσίαζε ισχυρή οικονομική ανάπτυξη. Πράγματι, οι χώρες στο σύνολό τους, παρουσίαζαν σύμφωνα με τις εκθέσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, ισχυρά ποσοστά ρυθμού ανάπτυξης και αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ τους, τα τελευταία δέκα χρόνια, επιτυγχάνοντας θετικά ποσοστά ακόμα και εν μέσω της παγκόσμιας κρίσης, με εξαίρεση την Ρωσία.

Παρόλη όμως την οικονομική τους δύναμη, οι χώρες BRICS, ως αναπτυσσόμενες χώρες, καλούνται να αντιμετωπίσουν μία σειρά από προβλήματα που ταλανίζουν τις κοινωνίες τους, και τις εμποδίζουν να διεκδικήσουν την θέση που

τους ανήκει. Μικρό κατά κεφαλήν εισόδημα, τεράστιες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, φτώχεια, εγκληματικότητα, διαφθορά, περιβαλλοντικά προβλήματα, φαινόμενα βίας, ακραίες πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, πολιτικά σκάνδαλα, είναι μερικά από τα προβλήματα τα οποία συμπεριλαμβάνονται στη λίστα.

Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια, οι χώρες αυτές έχουν καταφέρει αξιοσημείωτη πρόοδο, με τις ενέργειές τους να αποτελούν ουσιαστικά το εναρκτήριο λάκτισμα μιας νέας τάξης πραγμάτων παγκοσμίως, επιθυμώντας να διαφοροποιήσουν θεσμούς που κυριαρχούν εδώ και δεκαετίες (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Παγκόσμια Τράπεζα) και να απειλήσουν τους ισχυρούς του πλανήτη και κυρίως, τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζεται και αναλύεται η δημιουργία, η πορεία και η παρουσία στον διεθνή χώρο, της ομάδας χωρών BRICS, ακρωνύμιο των χωρών, Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότιος Αφρική (Brazil, Russia, India, China, South Africa), ώστε να συναχθεί το συμπέρασμα, εάν τελικά οι BRICS, μπορούν να εγκαταστήσουν μια μεταδυτικού τύπου, πολυπολική πραγματικότητα. Αρχικά, παρατίθενται στοιχεία για την συλλογική πορεία των BRICS στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη, από την ιδέα της δημιουργίας τους το 2001, μέσω ενός ακρωνυμίου που δημιούργησε ο πρόεδρος της Goldman Sacks, Jim O' Neill, συνεχίζοντας στην πρώτη Σύνοδο Κορυφής στην Αικατερινούπολη της Ρωσίας, στην είσοδο της Νοτίου Αφρικής στην ομάδα το 2010, ως την σημερινή τους δράση και την πρόσφατη συμφωνία για δημιουργία της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας. Παρουσιάζεται η σημασία της ίδρυσης αυτής της τράπεζας, αλλά και οι πολιτικές και οικονομικές σκοπιμότητες που κρύβονται πίσω από αυτή την ενέργεια, η αντίδραση της παγκόσμιας πολιτικό-οικονομικής κοινότητας και οι ανακατατάξεις που θα συμβούν σε σχέση με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα. Συνακόλουθα, αναλύεται η κάθε χώρα-μέλος σε κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο, ώστε να συναχθεί το συμπέρασμα, εάν τελικά οι BRICS, μπορούν να διαμορφώσουν την νέα τάξη πραγμάτων, να αποτελέσουν νέα παγκόσμια υπερδύναμη και να κερδίσουν την οικονομική πρωτοκαθεδρία από την πανίσχυρη Αμερική.

Λέξεις κλειδιά : BRICS, Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, οικονομική ανάπτυξη, πολιτική εδραίωση.

Abstract

The main subject of this thesis is the presentation and research of the acronym BRICS, which represented a five-member team of the countries Brazil, Russia, India, China and South Africa, their creation, proceeding and presence globally, so that is becoming understandable, if BRICS can install a post-western, multipolar, global reality . Initially, information about the BRICS team and his appearance worldwide are provided, from the idea of creation through an acronym which Jim O'Neill, president of Goldman Sacks, presented in 2001, to the first BRICS Summit in Yekaterinburg in Russia, until the participation of South Africa in 2010, and BRICS recent decision and agreement for set up New Development Bank. The hidden meaning of this action, such as political and economic feasibility of it, the reaction of global political unit, and of course realignments affecting International Monetary Fund and World Bank. Consequently, every BRICS country member is analyzed in social, economic and political level, in order to answer the question, if BRICS, can develop a new multipolar world.

Key Words : BRICS, New Development Bank, International Monetary Fund, economic growth, political consolidation

Εισαγωγή

Η εποχή σήμερα, χαρακτηρίζεται έντονα από οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές μεταβολές και ανισορροπίες. Οι «κλασσικοί» παγκόσμιοι οικονομικοί κολοσσοί παρουσιάζουν, ειδικότερα την τελευταία δεκαετία, σημάδια αστάθειας και αβεβαιότητας, με το κλίμα αυτό να ευνοεί ιδιαίτερα τις αναπτυσσόμενες χώρες του πλανήτη, οι οποίες, εκμεταλλευόμενες την παρούσα κατάσταση, δρομολογούν τις κινήσεις τους, ώστε να επεκτείνουν την επιρροή τους και να εδραιωθούν στον παγκόσμιο πολιτικό και οικονομικό χάρτη. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αποτελεί η ομάδα χωρών αποκαλούμενη ως BRICS. Πρόκειται ουσιαστικά για το ακρωνύμιο των χωρών Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότιος Αφρική, οι αναπτυσσόμενες οικονομίες των οποίων, έχουν την δυνατότητα να ανατρέψουν τον οικονομικό συσχετισμό δυνάμεων του πλανήτη, διαμορφώνοντας ένα νέο πολιτικό-οικονομικό σκηνικό παγκοσμίως.

Στην παγκόσμια κοινότητα, ο όρος BRICS εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2001, μόλις λίγες εβδομάδες μετά την κατάρρευση των Δίδυμων Πύργων, στην υπ' αριθμών 66 Παγκόσμια Οικονομική Μελέτη της Goldman Sacks. Συγγραφέας της μελέτης με τίτλο *“Building Better Global Economic BRIC”*, η οποία δημοσιεύθηκε τη 30^η Νοεμβρίου 2001, ήταν ο βρετανός οικονομολόγος Jim O’Neill, και μετέπειτα διευθυντικό στέλεχος της Goldman Sacks. Εκείνη την εποχή, η συλλογική παρουσίαση των τεσσάρων από τις πέντε ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες του κόσμου, δεν είχε ιδιαίτερο αντίκτυπο στη διεθνή πολιτική σκηνή, καθώς το πολιτικό ενδιαφέρον είχε μετατοπιστεί στη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία.

Μια δεκαετία αργότερα, και με την είσοδο της Νοτίου Αφρικής, εκτός από την αλλαγή στην ονομασία σε BRICS, επήλθαν δραματικές αλλαγές στο παγκόσμιο πολιτικό και οικονομικό σύστημα, με την οικονομική κρίση να αντικατοπτρίζεται τόσο στις Η.Π.Α, όσο και στην Ευρώπη. Το γεγονός αυτό, αποτέλεσε ουσιαστικά το εναρκτήριο λάκτισμα για την αποτύπωση της ανοδικής πορείας των αναπτυσσόμενων χωρών, καθώς πλήθος οικονομολόγων, πολιτικών και οικονομικών αναλυτών και πανεπιστημιακών, επικεντρώθηκαν, παρουσίασαν και προσπάθησαν να αναλύσουν το φαινόμενο των BRICS.

Οι κοινές επιδιώξεις, προοπτικές και ικανότητες για το μέλλον, ώθησαν σε μία κοινή προσπάθεια τις πέντε αυτές χώρες, με κύρια προτεραιότητα τις ενέργειες για

ανασχηματισμό των δομών της παγκόσμιας διακυβέρνησης όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα, η σύνοδος των G-20. Η μεταρρύθμιση πολιτικών θεσμών όπως ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, συγκαταλέγονται επίσης στις επιδιώξεις των BRICS. Το 2014, οι επιδιώξεις αυτές απέκτησαν υπόσταση με την ανακοίνωση της ίδρυσης μιας Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, για χρηματοδότηση έργων υποδομής και βιώσιμης ανάπτυξης στις χώρες – μέλη. Στην παγκόσμια οικονομική και πολιτική σκηνή όμως, ήταν ευρέως γνωστό ότι η κίνηση αυτή ήταν αποτέλεσμα της απαθούς και με καθυστέρηση πολιτικής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και του Αμερικάνικου Κογκρέσου αντιστοίχως, καθώς επίσης και η εξωτερίκευση της δυσαρέσκειας των BRICS προς την μέχρι πρότινος παγκόσμια διακυβέρνηση και τις πολιτικές της, όπως θα παρουσιαστεί αναλυτικά στη συνέχεια.

Η επί δεκαετίας ανοδική αναπτυξιακή πορεία των BRICS, ανακόπηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων, η οποία συνεχίζει να ταλανίζει πολλές από τις αναπτυγμένες χώρες του κόσμου ως σήμερα. Το γεγονός αυτό, ώθησε πολλούς οικονομικούς αναλυτές να υποστηρίξουν ότι αποτελεί ουσιαστικά την αρχή της κατάρρευσης των BRICS σε οικονομικό επίπεδο αρχικά. Πράγματι, οι μειωμένοι ρυθμοί ανάπτυξης που παρουσιάστηκαν από τις μελέτες των χωρών αυτών, καταδεικνύουν το φαινόμενο της σημερινής εποχής. Παρόλα αυτά, η ανερχόμενη υπερδύναμη Κίνα, η συνεχώς ελισσόμενη Ρωσία, η πράσινη Βραζιλία, η πλέον εξειδικευμένη στις υπηρεσίες Ινδία και η χώρα των επενδύσεων Νότιος Αφρική, συνεχίζουν σταθερά με βάση τα κοινά πολιτικά και οικονομικά τους συμφέροντα, να εδραιώνουν τη θέση τους. Η ίδρυση της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, η προσπάθεια για μερική αλλαγή νομίσματος στις παγκόσμιες συναλλαγές, οι οικονομικές συμφωνίες που συνάπτουν μεταξύ τους και οι επενδύσεις που συνεχίζουν να πραγματοποιούνται εντός των χωρών αυτών, αποδεικνύουν ότι οι BRICS θα συνεχίσουν να βρίσκονται στο προσκήνιο και να απασχολούν την παγκόσμια πολιτική και οικονομική σκηνή στο μέλλον.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία, θα παρουσιαστούν τα οικονομικά και πολιτικά εκείνα στοιχεία που συνέδεσαν αυτές τις χώρες, η οικονομική τους ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο ως τη σημερινή εποχή αλλά και η συλλογικές ενέργειες με τις οποίες σταδιακά εδραιώνουν τη θέση τους και τους δίνουν την δυνατότητα να έρχονται αντιμέτωπες με τις οικονομικές υπερδυνάμεις του πλανήτη όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και η Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η εμφάνιση των BRICS στον παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό χάρτη

1.1. Γενικά στοιχεία

Στις 30 Νοεμβρίου του 2001, ο βρετανός οικονομολόγος Jim O' Neill, έμελλε να διαμορφώσει το μέλλον του παγκόσμιου πολιτικού σκηνικού, παρουσιάζοντας την υπ' αριθμών 66 οικονομική μελέτη της Goldman Sacks, στα πλαίσια της έρευνας για την πρόβλεψη των παγκόσμιων οικονομικών τάσεων.^[1] Στην συγκεκριμένη μελέτη, παρουσιαζόταν για πρώτη φορά, η αλματώδης ανάπτυξη των χωρών της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ινδίας και της Κίνας, υπό το φάσμα όμως της συλλογικότητας και της χάραξης κοινής πολιτικής και οικονομικής πορείας, ενέργεια που θα καθιστούσε τις χώρες αυτές σοβαρό αντίπαλο οικονομικών υπερδυνάμεων όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και η Ευρωπαϊκή Ένωση.^[1]

Οι διαφορές των χωρών αυτών σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο ήταν εμφανείς σύμφωνα με τον O' Neill, παρόλα αυτά, στη μελέτη που παρουσιάστηκε, προβλεπόταν ότι, τα επόμενα δέκα χρόνια, με βάση τις τιμές του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (GDP), οι BRICs θα σημείωναν ανάπτυξη ικανή να μεταβάλλει το παγκόσμιο πολιτικό σκηνικό. Στα τέλη του 2000, οι BRICs κατείχαν το 23,3% του ΑΕΠ, με τον O' Neill να δίνει έμφαση στους ρυθμούς ανάπτυξης της ανερχόμενης τότε υπερδύναμης Κίνας, η οποία πρωτοστατούσε στην οικονομική επέλαση των BRICs.^[1]

Η μελέτη αυτή, λόγω των πρόσφατων γεγονότων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, δεν είχε λάβει την ανάλογη δημοσιότητα καθώς το βλέμμα της παγκόσμιας κοινότητας και των Η.Π.Α. συγκεκριμένα, ήταν στραμμένο στην Μέση Ανατολή. Δύο χρόνια όμως αργότερα, μια νέα έρευνα της Goldman Sacks, δημιούργησε νέα δεδομένα για το μέλλον της παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Την 1^η Οκτωβρίου του 2003, οι Dominic Wilson και Roopa Purushothaman, δημοσίευσαν την υπ' αριθμών 99 Παγκόσμια Οικονομική Μελέτη της Goldman Sacks, στην οποία, υπερτονίζονταν οι θέσεις του Jim O' Neill, και σύμφωνα με τις προβλέψεις των οικονομικών αναλυτών της έρευνας, εάν οι BRICs διατηρούσαν το αναπτυξιακό τους momentum, θα σημείωναν ως το 2025 μέγεθος μεγαλύτερο από το

ήμισυ των G6, με βάση την αποτίμηση του Α.Ε.Π. τους σε δολάρια Αμερικής.^[2] Σύμφωνα με την ίδια μελέτη, το 2050, οι BRICs θα κατάφερναν να ξεπεράσουν το μέγεθος των G6, αναφέροντας μάλιστα ότι μόνο η Ιαπωνία και η Αμερική θα συμπεριλαμβάνονταν στις G6 το 2050. Η Κίνα βρισκόταν στο επίκεντρο και αυτής της έρευνας, με τους μελετητές να αναφέρουν ότι ως το 2016 θα έχει ξεπεράσει την οικονομία των ανεπτυγμένων χωρών (εκτός των Η.Π.Α.), ενώ ως το 2041, θα καταφέρει να ξεπεράσει σε μέγεθος και την αμερικάνικη οικονομία.^[2] Δεν αποτέλεσε μόνο η Κίνα παρόλα αυτά επίκεντρο του ενδιαφέροντος των μελετητών, αλλά και οι υπόλοιπες BRICs, με τα αποτελέσματα να αναφέρουν ότι η ινδική οικονομία θα ξεπερνούσε σε μέγεθος την ιαπωνική ως το 2032 και η ρωσική, επίσης στο ίδιο χρονικό διάστημα, θα ανυψωνόταν πάνω από τη γαλλική, γερμανική και βρετανική οικονομία.^[2]

Το 2010 αποφασίστηκε, μετά από επίμονες προσπάθειες της Νοτίου Αφρικής, η είσοδος της στην ομάδα των BRICs, η οποία πλέον απέκτησε την ονομασία BRICS (B : Brazil, R : Russia, I : India, C : China, S : South Africa).^[5] Η ένταξη την Νοτίου Αφρικής ήταν επίτευγμα της εξωτερικής πολιτικής της τα τελευταία χρόνια.^[6] Η ένταξή της αρχικά προκάλεσε ερωτήματα καθώς ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες όπως η Νιγηρία ή μεγαλύτερες οικονομίες όπως η Ινδονησία θα μπορούσα να είχαν επιλεγθεί ως πέμπτο μέλος.^[6] Η επιλογή της Νοτίου Αφρικής παρόλα αυτά, μόνο τυχαία δεν ήταν, όπως θα παρουσιαστεί αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο.

Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό μελετώντας τα όσα προαναφέρθηκαν, οι BRICs κατάφεραν να διαμορφώσουν την πιο πολυσυζητημένη παγκόσμια οικονομική τάση των τελευταίων χρόνων, γνωστή ως « η άνοδος των υπολοίπων»^[3]. Οι οικονομικοί δείκτες, δεν αποτελούν το μοναδικό πλεονέκτημα των χωρών αυτών. Δημογραφικά και γεωπολιτικά δεδομένα, συντελούν στη διαμόρφωση της νέας αυτής ανερχόμενης δύναμης. Στις χώρες – μέλη των BRICS διαμένει περίπου το 40% του συνολικού πληθυσμού της Γης, δηλαδή 2,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι.^[4] Η συνολική έκταση των χωρών BRICS καλύπτει 1/3 της χερσαίας έκτασης του πλανήτη και το μερίδιό τους στο παγκόσμιο ονομαστικό ΑΕΠ αναρριχήθηκε από 16% το 2000, σε 25% το 2010, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις της Goldman Sacks, αναμένεται να ξεπεράσει το 47% το 2050.^[4]

Στον πίνακα 1 που παρατίθεται ακολούθως, παρουσιάζονται συνοπτικά γενικά γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία των BRICS, μεγέθη τα οποία αποτυπώνουν

ότι οι χώρες αυτές συνολικά, έχουν πολλά στοιχεία τα οποία συμβάλλουν στην ανάπτυξη των οικονομιών τους.

Πίνακας 1. – Γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία των χωρών BRICS

	Γεωγραφική έκταση (1000 km ²)	Πληθυσμός (εκατ. κάτοικοι)	Nominal GDP (current prices/billion US\$)	Per Capita GDP (current prices/ US\$)	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός (% του συνολικού πληθυσμού)
Βραζιλία	8.515	201	2.246	11.171	65.9
Ρωσία	17.098	144	2.096	14.604	52.7
Ινδία	3.287	1.211	1.726	1.418	53.1
Κίνα	9.600	1.357	9.185	6.768	56.6
Νότιος Αφρική	1.221	52	382	7.810	35.4

Πηγή: BRICS Joint Statistical Publication 2014, Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística – IBGE, Fortaleza, Brazil, 2014.

Στη σημερινή εποχή, ιδιαίτερα τα τελευταία πέντε χρόνια κατά τη διάρκεια των οποίων η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση έχει αποτυπωθεί εις βάθος στις οικονομίες και την ανάπτυξη πολλών χωρών, πολλοί διατείνονται ότι η ημερομηνία λήξης των BRICS έχει φτάσει. Στον αντίποδα αυτών των δηλώσεων, έρχονται να παρουσιαστούν τα στοιχεία από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF - International Monetary Fund), σύμφωνα με τα οποία, οι χώρες BRICS κατάφεραν εν μέσω κρίσης, και ιδιαίτερα το 2009, να περιορίσουν τις απώλειές τους, την στιγμή που παγκόσμιες υπερδυνάμεις όπως η Αμερική και η Γαλλία, ασφυκτιούσαν. Η Κίνα και Ινδία μάλιστα, κατάφεραν να διατηρήσουν σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης, παρουσιάζοντας μικρές υποχωρήσεις.^[4] Στη διατήρηση των εντυπωσιακών αυτών ρυθμών ανάπτυξης για μεγάλο χρονικό διάστημα καθώς και στη δημιουργία εσωτερικών αγορών και οικονομιών που είναι ικανές να αντέξουν τις παγκόσμιες οικονομικές διαταράξεις των τελευταίων ετών, οφείλεται η μοναδικότητα και διαφορετικότητα του φαινομένου των BRICS. Διότι οι οικονομίες των χωρών αυτών δεν είναι οι μοναδικές οι οποίες έχουν αναγεννηθεί από τις στάχτες τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Ιαπωνία, η οποία του τελευταίους δύο αιώνες έχει αναδημιουργηθεί από το μηδέν, και συμπεριλαμβάνεται στους ισχυρούς των G7. ^[7]

Θα ήταν λανθασμένη η επικράτηση της εντύπωσης ότι οι BRICS μένουν ανεπηρέαστες από την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση και τις εξελίξεις στην οικονομία. Ωστόσο, έχουν καταφέρει με την αποφυγή τους για οικονομικό δανεισμό αλλά και με την αύξηση της ζήτησης στο εσωτερικό των οικονομιών τους, να αναπτύξουν ισχυρές άμυνες για να μείνουν όσο το δυνατόν ανεπηρέαστες από τις δυσμενείς εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο.

Οι εξελίξεις αυτές, αποδεικνύουν ότι το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα βρίσκεται ουσιαστικά σε μία μεταβατική περίοδο, κατά την οποία συμβαίνουν παγκόσμιες ανακατατάξεις, με την κυριαρχία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής να υποχωρεί και ένα νέο καθεστώς να ανθίζει και να επεκτείνεται, αυτό της «ασύμμετρης πολυπολικότητας» (asymmetrical multipolarity) με διάκριση μεταξύ κυρίαρχων ή κεντρικών εξουσιών, μεγάλων δυνάμεων, περιφερειακών δυνάμεων ή τοπικής εξουσίας ^[8]. Πιο συγκεκριμένα, η επί δεκαετίες πανίσχυρη και άτρωτη Αμερική, καλείται να αντιμετωπίσει στο εσωτερικό της μία κρίση ρευστότητας που συνοδευόταν με αποτυχίες στη διαχείριση των κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κατάρρευση της αγοράς ακινήτων και των ενυπόθηκων δανεισμών και άγνοια κινδύνου, η οποία μετατοπίζεται σε όλο τον πλανήτη και προκαλεί ντόμινο κατάρρευσης αγορών ^[9]. Το γεγονός αυτό, είχε ως αποτέλεσμα να αντιμετωπίσει η Αμερική (αλλά και ο υπόλοιπος κόσμος), την χειρότερη οικονομική κρίση μετά από αυτή του 1930.

Αυτό όμως που πρέπει να τονιστεί σύμφωνα με τον Thomas Renard στην μελέτη του για το Royal Institute of International Relations, είναι ότι η Αμερική δεν αποτελεί ένα έθνος το οποίο σταδιακά θα καταρρεύσει : αντιμετωπίζει την χρηματοοικονομική κρίση, όμως η ισχύς της δεν βασίζεται μόνο σε οικονομικούς δείκτες αλλά και στον ισχυρό στρατό της, στο γεγονός ότι αποτελεί μια δεξαμενή καινοτόμων ιδεών και εξειδικευμένων επιστημόνων, στην αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας που έχει επιτευχθεί από αυτή τα τελευταία χρόνια. ^[8] Πρέπει να γίνει επομένως αντιληπτό ότι οι BRICS παρουσιάζονται και αποτελούν πραγματικά μια ανερχόμενη παγκόσμια υπερδύναμη, επειδή κατορθώνουν όπως προαναφέρθηκε να επιτύχουν σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης, να τους διατηρούν εν μέσω κρίσης και να εδραιώνουν ταυτόχρονα τη θέση τους στο παγκόσμιο στερέωμα, και όχι επειδή η Αμερική ή η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέρρευσαν. Η διαφορά τους όμως συγκρίνοντας

τους οικονομικούς δείκτες των BRICS και των Η.Π.Α. είναι κάτι παραπάνω από εμφανής λόγω της συνεχούς ανόδου των BRICS και της υποχώρησης της Αμερικής. Παρόλα αυτά, κανένας οικονομικός αναλυτής δεν μπορεί να κάνει λόγο για ολική κατάρρευση μιας οικονομίας όπως αυτή της Αμερικής.^[8] Περαιτέρω σύγκριση της οικονομίας των BRICS και της Αμερικάνικης οικονομίας θα πραγματοποιηθεί σε επόμενο κεφάλαιο.

Μέσα από τα όσα προαναφέρθηκαν, αντιλαμβάνεται εύκολα κάποιος ότι οι BRICS αποτελούν μία υπολογίσιμη δύναμη, μία ομάδα χωρών οι οποίες δεν έχουν μεν όλες την ίδια οικονομική δυναμικότητα ή επιρροή σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν καταφέρει όμως να βρουν μια κοινή οδό προόδου και ανάπτυξης, σε μία εποχή που χαρακτηρίζεται από ρήξη των παγκόσμιων συσχετισμών που εφαρμόζονται εδώ και αιώνες. Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζεται η πορεία των BRICS από την ιδέα της δημιουργίας ακρωνυμίου ενός οικονομολόγου, ως την πέμπτη σύνοδο κορυφής των BRICS και την απόφαση δημιουργίας μιας Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας.

1.2. Από το ακρωνύμιο του Jim O' Neill, στη Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα

1.2.1. Yekaterinburg, Ρωσία, 16 Ιουνίου 2009

Αν και η παρουσία των χωρών BRICS ως μία ομάδα με συλλογική και προσανατολισμένη οικονομική και πολιτική στρατηγική, πραγματοποιήθηκε από το 2001 στα πλαίσια της μελέτης ενός βρετανού οικονομολόγου, εντούτοις, η πρώτη ουσιαστική συνάντηση η οποία μαρτυρούσε την έναρξη της κοινής πορείας των χωρών, πραγματοποιήθηκε το 2009. Πιο συγκεκριμένα, στις 16 Ιουνίου του 2009 στο Yekaterinburg της Ρωσίας, ο ηγέτης της Κίνας Hu Jintao, της Ρωσίας Dmitry Medvedev, της Ινδίας Manmohan Singh και της Βραζιλίας Luiz Inacio Lula Da Silva, πραγματοποιήθηκε η πρώτη Σύνοδος Κορυφής των BRICS κατά την οποία ενισχύθηκε ο διάλογος μεταξύ των χωρών και προωθήθηκε το πολιτικο-διπλωματικό προφίλ που θέλησαν να δημιουργήσουν ως κοινή οντότητα.^[10] Είχαν ήδη εντοπιστεί ως οι χώρες με την μεγαλύτερη και ταχύτερη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια από πλήθος οικονομικών αναλυτών, και ουσιαστικά αποτελούσαν την παγκόσμια δύναμη η οποία εμφανίστηκε για να καλύψει το κενό που δημιουργήθηκε μετά από την υποχώρηση της Αμερικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.^[2]

1.2.2. Brasilia, Βραζιλία, 16 Απριλίου 2010

Τον επόμενο χρόνο, στη Brasilia της Βραζιλίας, πραγματοποιήθηκε η δεύτερη Σύνοδος Κορυφής των BRICs, κατά την οποία οι τέσσερις ηγέτες υπογράμμισαν την ύπαρξη ενός πολυπολικού συστήματος στην παγκόσμια διακυβέρνηση, τόνισαν την ανάγκη για συνεργασία, εξέφρασαν την πεποίθησή τους για πολυμερή διπλωματία των Ηνωμένων Εθνών ώστε να αντιμετωπιστούν παγκόσμιες απειλές και κρίσεις, καθώς και να προωθηθεί η ενίσχυση του κύρους της Βραζιλίας και της Ινδίας σε παγκόσμιο επίπεδο.^[11] Το πιο σημαντικό όμως γεγονός είναι η από κοινού απόφαση για ενίσχυση του ρόλου των αναδύομενων οικονομιών στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη, η επέκταση των επενδύσεων και η ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ των χωρών, σε τομείς όπως τα βιοκαύσιμα και η ενέργεια γενικότερα.^[11]

1.2.3. Sanya, Κίνα, 14 Απριλίου 2011

Τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, με συνάντησή τους στη Νέα Υόρκη, οι τέσσερις ηγέτες των BRICs, αποφάσισαν την ένταξη της Νοτίου Αφρικής στην ομάδα των BRICs, με την ονομασία τους πλέον να διαμορφώνεται σε BRICS (S for South Africa). Η Νότιος Αφρική είχε δικαίωμα να συμμετάσχει στην επόμενη συνάντηση η οποία πραγματοποιήθηκε στις 14 Απριλίου του επόμενου χρόνου, το 2011, στη Sanya της Κίνας.^[12] Σε αυτή τη σύνοδο Κορυφής όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, συζητήσεις περιλάμβαναν την είσοδο του νέου μέλους και την ένταξή του στην κοινή πολιτική και οικονομική συνεργασία.^[13] Επίσης, όπως και στην προηγούμενη συνάντηση, έμφαση δόθηκε στην ενίσχυση της συνεργασίας των πέντε χωρών, η συνεχής προσπάθεια για ενίσχυση των οικονομιών, των επενδύσεων και του εμπορίου μεταξύ των χωρών, ειδικότερα σε τρόφιμα και ενέργεια, μελετώντας αυτή τη φορά και την πυρηνική ενέργεια. Καταδίκασαν την τρομοκρατία σε όλες τις μορφές τις και συμφώνησαν ότι πρέπει να συνεισφέρουν για την ανάπτυξη των υποανάπτυκτων περιοχών της Αφρικής και άλλων χωρών.^[13]

1.2.4. New Delhi, Ινδία, 29 Μαρτίου 2012

Στις 29 Μαρτίου του 2012, στο Νέο Δελχί, οι πέντε ηγέτες παρεβρέθησαν για την ετήσια πλέον συνάντησή τους. Ένα διαφορετικό κλίμα αισιοδοξίας και αποφασιστικότητας διακατείχε αυτή τη σύνοδο κορυφής από τη μία πλευρά, αλλά και δυσαρέσκειας από την άλλη. Οι BRICS, έχοντας αφήσει πίσω τους την

χρηματοοικονομική κρίση του 2007-8 και έχοντας επιστρέψει σε σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης, διέκριναν την βαθιά κρίση που έπληττε ακόμη πολλές ανεπτυγμένες οικονομίες, ειδικότερα εκείνες της Ευρωζώνης. ^[14]

Άμεση προτεραιότητα ήταν η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και η διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας. Δεδομένου ότι σημαντικό ρόλο σε αυτό θα διαδραμάτιζαν οι αναδυόμενες οικονομίες και οι αναπτυσσόμενες χώρες, οι BRICS για πρώτη φορά κάνουν λόγο για αναδιαμόρφωση των ποσοστώςσεων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, σύμφωνα με τις οποίες διαμορφώνεται η “voting power” της εκάστοτε χώρας εντός του ΔΝΤ και καθορίζεται ουσιαστικά η οικονομική δύναμη της εκάστοτε χώρας με βάση τα δεδομένα του ΔΝΤ. ^[15]

Το 2010, οι μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα αύξαναν τη voting power των BRICS αποφασίστηκαν αλλά δεν ψηφίστηκαν από το Αμερικάνικο Κογκρέσο, με αποτέλεσμα να μην αλλάξει ο τύπος των ποσοστώςσεων. ^[15] Το γεγονός αυτό δυσαρέστησε έντονα τις BRICS, και κύριο θέμα συζήτησης στην τέταρτη σύνοδο κορυφής ήταν η άσκηση πίεσης στο ΔΝΤ για αποδοχή των μεταρρυθμίσεων. Τόνισαν ταυτόχρονα την ανάγκη για ενίσχυση της χρηματοδότησης των αναπτυσσόμενων οικονομιών και παρότρυναν την Παγκόσμια Τράπεζα να προβεί σε μειώσεις του κόστους δανεισμού αλλά και εύρεση νέων καινοτόμων εργαλείων δανεισμού ^[14]. Η ανάδειξη συνακόλουθα του νέου ηγέτη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου που θα γινόταν την προσεχή άνοιξη, επιβάρυνε επιπλέον το κλίμα μεταξύ BRICS και ΔΝΤ, καθώς το ΔΝΤ επέλεγε συνεχώς Ευρωπαϊό Διευθύνοντα Σύμβουλο από την ίδρυσή του το 1946 ως σήμερα. ^[15] Παρά τα παράπονα για τον ηγέτη του ΔΝΤ που αποτυπώθηκαν μέσα από τις δηλώσεις που δόθηκαν στη δημοσιότητα για την τέταρτη σύνοδο κορυφής, η υπουργός οικονομικών της Γαλλίας Christine Lagarde, ανέλαβε CEO του ΔΝΤ αργότερα την ίδια χρονιά. ^[15]

Όλα τα παραπάνω προϋδέαζαν για την ανακοίνωση των BRICS για την ίδρυση μιας Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, η οποία είχε ως στόχο την προώθηση κεφαλαίων σε έργα υποδομής και βιώσιμης ανάπτυξης αλλά και στην παροχή βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες που έχριζαν βοήθεια *αλλά και σε ανεπτυγμένες χώρες*. ^[14] Η ανακοίνωση αυτή συμπεριλήφθηκε στις δηλώσεις της Τέταρτης Συνόδου Κορυφής, θέλοντας να ταραξεί τα νερά της παγκόσμιας οικονομίας και να στείλει ένα μήνυμα στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Παγκόσμια Τράπεζα και κατ' επέκταση στην Αμερική και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ήθελε επίσης να δώσει το στίγμα για την νέα

τάξη των πραγμάτων που θα ακολουθούσε τα επόμενα χρόνια, τον προγραμματισμό των οποίων είχαν εξετάσει και συζητήσει προσεκτικά οι BRICS.

1.2.5 Durban, Νότιος Αφρική, 27 Μαρτίου 2013

Η ίδρυση της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας από τις BRICS, ανακοινώθηκε στην Πέμπτη Σύνοδο Κορυφής στο Durban της Νοτίου Αφρικής. ^[16] Πιο συγκεκριμένα, στις δηλώσεις τους μετά την σύνοδο, οι ηγέτες σε ανακοίνωσή τους ανέφεραν ότι η ανεπάρκεια της μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης των αναπτυσσόμενων χωρών, μπορεί να αντιμετωπιστεί με την ίδρυση μιας νέας συλλογικής τράπεζας, η οποία σύμφωνα με τους υπουργούς οικονομικών των χωρών BRICS, ήταν εφικτή και βιώσιμη. ^[16] Εκτός από την ίδρυση της τράπεζας, οι υπουργοί οικονομικών είχαν μελετήσει τη δημιουργία οικονομικού δικτύου ασφαλείας, του CRA – Contingent Reserve Arrangement, ως αποθεματικό ρευστότητας. Το αρχικό κεφάλαιο του CRA θα ήταν 100 δις δολάρια και της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας 50 δις δολάρια. ^[16]

Μετά από αυτή την ανακοίνωση, οι BRICS επανήλθαν στο προσκήνιο ακόμη πιο έντονα από την πρώτη τους συνάντηση το 2009, καθώς πλέον έθεταν τις βάσεις και πραγματοποιούσαν τα πρώτα βήματα για ανεξάρτητη από το ΔΝΤ πορεία και την έναρξη μιας νέας παγκόσμιας οικονομικής οντότητας που θα τάραζε τις υπάρχουσες ισορροπίες στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα και τους συσχετισμούς αιώνων. Επιδιώκουν με λίγα λόγια την ανεξαρτητοποίησή τους από το Δυτικά οργανωμένο και δομημένο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα – Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και Παγκόσμια Τράπεζα, όπως θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο.

1.2.6. Fortaleza, Βραζιλία, 15 Ιουλίου 2014

Το 2014 στη Fortaleza της Βραζιλίας, έκλεισε ουσιαστικά ένας κύκλος συναντήσεων, με κάθε μία από τις πέντε χώρες των BRICS να έχουν πραγματοποιήσει από μία συνάντηση στη χώρα τους. Σε αυτή την έκτη σύνοδο κορυφής, οι BRICS εκφράζουν την επιθυμία για ανάπτυξη της ομάδας τους, καλώντας χώρες από την ένωση των χωρών της Νότιας Αμερικής (UNASUR : Αργεντινή, Βολιβία, Βραζιλία, Χιλή, Κολομβία, Εκουαδόρ, Παραγουάη, Περού, Γουιάνα, Σουρινάμ, Ουρουγουάη και Βενεζουέλα). ^[17]

Το σημαντικότερο όμως γεγονός που παρουσιάστηκε στις δηλώσεις μετά την συνάντηση, ήταν η υπογραφή από τους ηγέτες των BRICS για τη δημιουργία της

Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας – New Development Bank και του οργανισμού CRA για αποθεματικό ρευστότητας και τα αρχικά κεφάλαια αυτών. ^[18]

Πιο συγκεκριμένα, το αρχικό εγκεκριμένο κεφάλαιο της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας ανέρχεται σε 100 δις δολάρια, με το αρχικό αναληφθέν κεφάλαιο να διαμορφώνεται στα 50 δις δολάρια, συνεισφέροντας 10 δις δολάρια η εκάστοτε χώρα μέλος των BRICS. ^[18] Για την διατήρηση της ισορροπίας και ισονομίας εντός της ομάδας, αποφασίστηκε κατά τη σύνοδο κορυφής, ο πρώτος πρόεδρος του Συμβουλίου των Διοικητών της Τράπεζας να είναι από τη Ρωσία, ο πρώτος πρόεδρος του Δ.Σ. θα κατάγεται από τη Βραζιλία και ο πρόεδρος της Τράπεζας θα είναι Ινδός. Συνακόλουθα, η τράπεζα θα εδρεύει στη Σαγκάη και η Περιφερειακή Τράπεζα θα έχει έδρα της τη Νότιο Αφρική. ^[18]

Επιπλέον, ανακοινώθηκε η δημιουργία οργανισμού για τη ρευστότητα (BRICS CRA), με αποθεματικό κεφάλαιο 100 δις δολάρια, στόχος του οποίου είναι η προφύλαξη των χωρών σε περίπτωση βραχυπρόθεσμων πιέσεων ρευστότητας. ^[18]

Θέματα όπως η περαιτέρω ανάπτυξη και επέκταση του ελεύθερου εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των χωρών BRICS αλλά και σε διεθνές επίπεδο συζητήθηκαν, όπως επίσης εκφράστηκε η ανησυχία για την επικρατούσα κατάσταση στις χώρες της Κεντρικής Αφρικανικής Δημοκρατίας (CAR – Central African Republic), καταδικάζοντας τα επεισόδια βίας, όπως επίσης τις έντονες τάσεις εξτρεμισμού και τρομοκρατίας στη Συρία. ^[18]

Παρατηρείται επομένως, ότι οι σύνοδοι κορυφής των BRICS, ξεκίνησαν αρχικά με συζητήσεις ενότητας και συνεργασίας μεταξύ των οικονομιών τους, εξέτασαν τις δυνατότητες απόκτησης περαιτέρω πολιτικών και οικονομικών δικαιωμάτων που τους παρείχε ο μακροχρόνιος ρυθμός ανάπτυξης που σημείωναν και αποφάσισαν να προχωρήσουν σε διεκδίκηση. Έπειτα από την αδυναμία του ΔΝΤ να προωθήσει και να επιβάλλει τις μεταρρυθμίσεις που ζήτησαν οι BRICS, εξαιτίας της αντίθεσης του Αμερικάνικου Κογκρέσου, οι BRICS εξέτασαν, ανακοίνωσαν και υπέγραψαν συμφωνία για την ίδρυση μιας Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, αντιδρώντας με αυτό τον τρόπο στο δυτικοκρατούμενο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα. Κυρίως όμως, οι BRICS με αυτή τους τη κίνηση, θέλουν να αποδείξουν ιδιαίτερα στην Αμερική αλλά και στις Ευρωπαϊκές οικονομικές δυνάμεις, ότι μία νέα εποχή έχει έρθει και η νέα τάξη των πραγμάτων επιβάλλει πολυπολικότητα στην

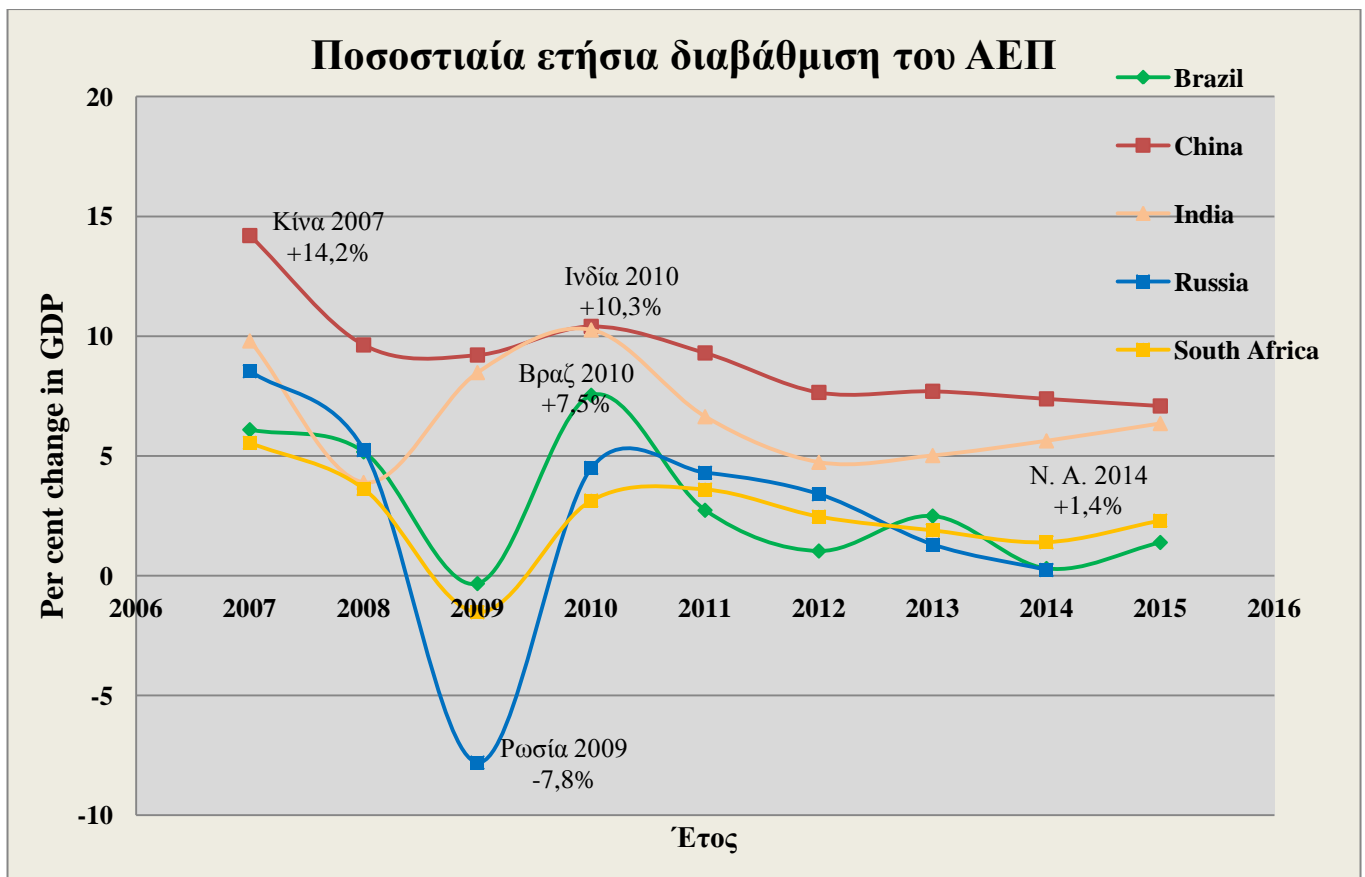
παγκόσμια διακυβέρνηση, ελαττώνοντας την απόλυτη ηγεμονία των Ηνωμένων Πολιτειών που επικρατούσε τις τελευταίες δεκαετίες.

Στην ενότητα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των χωρών BRICS, αλλά και η οικονομική τους πορεία από την πρώτη σύνοδο κορυφής, σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, όπως παρουσιάζονται στις επίσημες ετήσιες εκθέσεις.

1.3. Τρέχουσα οικονομική κατάσταση των BRICS

Κινητήριοις δύναμη, όπως προαναφέρθηκε, της εδραίωσης των BRICS παγκοσμίως, αποτελεί η ισχυρή οικονομία των χωρών και κυρίως, η επί χρόνια ταχεία αναπτυξιακή τους πορεία. Κατάφεραν (συνολικά) να ξεπεράσουν με επιτυχία το δυσμενές διάστημα 2007-2010, έχοντας ουσιαστικά μικρές απώλειες – με εξαίρεση τη Ρωσία, εξαιτίας της κοινής οικονομικής πολιτικής σε θέματα αγορών, επενδύσεων και εμπορίου μεταξύ τους, για τα οποία είχαν συμφωνήσει στις συνόδους κορυφής.

Σύμφωνα με την επίσημη έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και τα δεδομένα για όλες τις χώρες που παρατίθενται για δημόσια χρήση, παρουσιάζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί, η ποσοστιαία μεταβολή του ονομ. ΑΕΠ των χωρών BRICS για την περίοδο 2007 -2015*.

Διάγραμμα 1 – Ποσοστιαία μεταβολή ονομαστικού ΑΕΠ των BRICS 2007-2015, Πηγή Δεδομένων : IMF Global Financial Outlook, October 2014

*Οι τιμές του έτους 2015 αποτελούν εκτίμηση του ΔΝΤ καθώς τα δεδομένα ανήκουν στην παγκόσμια οικονομική έκθεση του Οκτωβρίου 2014

Μελετώντας το Διάγραμμα 1, εύκολα γίνεται αντιληπτή η σχετική ανάκαμψη των BRICS από το 2009 και έπειτα, μετά την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση. Πριν από την εξάπλωση αυτής σε παγκόσμιο επίπεδο, οι BRICS, εμφάνιζαν εντυπωσιακά ποσοστά ανάπτυξης του ονομ. ΑΕΠ τους όπως αποτυπώνεται στο διάγραμμα. Ιδιαίτερα η Κίνα, παρουσιάζει το εντυπωσιακό +14,2% το 2007, γεγονός που αιτιολογεί την ονομασία «νέα παγκόσμια ανερχόμενη υπερδύναμη» που της αποδίδουν οι οικονομικοί αναλυτές από την αρχή του 21^{ου} αιώνα.

Το 2009, λόγω της κρίσης, η ύφεση είναι εμφανής στο σύνολο των BRICS, με άλλες χώρες να επηρεάζονται περισσότερο (υποχώρηση της Ρωσίας κατά 7,8% το 2009), και άλλες σε μικρότερο βαθμό (η Ινδία παρουσίασε αύξηση +0,2% το 2009 σε σχέση με το 2008).

Τα μεγέθη που παρουσιάζονται στο διάγραμμα από το 2014 και έπειτα, συμπεριλαμβανομένου και αυτού του έτους, αποτελούν την εκτίμηση του Διεθνούς

Νομισματικού Ταμείου, λόγω του ότι η μελέτη δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο το 2014, πριν τη λήξη του έτους. Από το 2012 και έπειτα, παρατηρείται σταθερή πορεία στο ΑΕΠ (ονομ.) των BRICS, γεγονός που τους προσδίδει τη σταθερότητα που αποζητούν για να υποστηρίξουν την δημιουργία και την ενδυνάμωση της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, η συμφωνία για την ίδρυση της οποίας υπογράφηκε το προηγούμενο έτος.

Στο πρώτο αυτό κεφάλαιο, έγινε προσπάθεια απόδοσης μιας ουσιαστικής και περιεκτικής πρώτης εικόνας των χωρών BRICS, των οικονομικών και γεωγραφικών στοιχείων τους, αλλά και τις αντιδράσεις που έχει προκαλέσει η συνεχόμενη άνοδος τους στο παγκόσμιο πολιτικό και οικονομικό στερέωμα. Οι BRICS φαίνεται να παρουσιάζονται αρκετά δυνατές και ενισχυμένες, ώστε να ανακοινώσουν, εξετάσουν και τελικά να υπογράψουν συμφωνία για την ίδρυση μιας Νέας Αναπτυξιακής Παγκόσμιας Τράπεζας, θέλοντας να υπερτονίσουν την έναρξη μιας νέας εποχής, κατά την οποία οι αναπτυσσόμενες χώρες θα διαδραματίσουν κυρίαρχο ρόλο.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, παρουσιάζονται αναλυτικά στοιχεία για την Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα και τον ρόλο που καλείται να διαδραματίσει σε διεθνές επίπεδο, τις αντιδράσεις που έχει προκαλέσει παγκοσμίως η ίδρυσή της, οι γνώμες πολλών οικονομικών αναλυτών και οικονομολόγων για το νέο αυτό εγχείρημα των BRICS, αλλά και τη σημασία αυτής της κίνησης για την πορεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του δολαρίου και της οικονομίας της υπερδύναμης Αμερικής στο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα και οι μελλοντικές επιδιώξεις των BRICS

2.1. Από την συμφωνία του Bretton Woods στη Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα

Το 1944, και ενώ ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος συνεχιζόταν, πραγματοποιήθηκε συνάντηση των αντιπροσώπων από 44 συμμαχικά έθνη στο Mountain Washington Hotel, στο Bretton Woods του New Hampshire. ^[18]

Πιο συγκεκριμένα, οι 730 εκπρόσωποι των 44 χωρών, στη Νομισματική και Δημοσιονομική αυτή συνδιάσκεψη που διήρκησε 22 ημέρες, από την 1^η ως την 22^η Ιουλίου του 1944, συζήτησαν και υπέγραψαν συμφωνία για την δημιουργία ενός συστήματος κανόνων, θεσμών και διαδικασιών, σκοπός των οποίων ήταν η ρύθμιση του διεθνούς νομισματικού συστήματος. ^[18]

Η περίοδος του μεσοπολέμου, είχε καταδείξει τα μειονεκτήματα των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών. Το διεθνές εμπόριο και οι επενδύσεις είχαν αποδυναμωθεί σε μεγάλο βαθμό μέσα στη δεκαετία του 1930, λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης μεταξύ των χωρών. Συνακόλουθα, το μόνιμο μοντέλο του σταθερού επιτοκίου που αντιπροσώπευε ο χρυσός κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, δεν ικανοποιούσε πλέον την παγκόσμια αγορά, με τους διαπραγματευτές στο Bretton Woods Conference να τονίζουν την ανάγκη για αλλαγή αυτού του θεσμού. ^[15]

Εκτός από την κατάρρευση του χρυσού, οι διαπραγματευτές έλαβαν υπόψη την Μεγάλη Ύφεση του 1929-1930 που είχε προηγηθεί, αλλά και την άνοδο του προστατευτισμού που προβλεπόταν ραγδαία. ^[15] Έντονη προσπάθεια γινόταν επίσης για την γεφύρωση των σχέσεων μεταξύ των χωρών που χώριζε ο Ατλαντικός. Η αναδιαμόρφωση των σχέσεων και η ανάπτυξη εμπιστοσύνης ήταν αδήριτη ανάγκη ώστε να αναπτυχθεί το διεθνές εμπόριο.

Στις 22 ημέρες που κράτησε η συνδιάσκεψη, οικονομολόγοι, αναλυτές, επενδυτές και μέλη κυβερνήσεων, συζήτησαν, εργάστηκαν και αποφάσισαν τελικά την δημιουργία θεσμών και οργανισμών, οι οποίοι θα δρούσαν σε διεθνές επίπεδο, με στόχο την κοινή οικονομική πορεία. Μεταξύ άλλων, την τελευταία μέρα του συνεδρίου υπογράφηκε η ίδρυση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF, International Monetary Fund), η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank Group) και άλλοι

οργανισμοί αργότερα, οι οποίοι δρουν και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια αγορά ως σήμερα. ^[19]

Η ίδρυση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) εκείνη την περίοδο, ήταν η πρώτη ουσιαστικά απόπειρα για την δημιουργία μία διεθνούς νομισματικής τάξης, στο πλαίσιο της οποίας, οι αγορές θα ενισχύονταν μέσω της εμπιστοσύνης μεταξύ των χωρών, ανατρέποντας το μέχρι τότε κλίμα «φόβου» που επικρατούσε.

Σήμερα το ΔΝΤ, παρακολουθεί τις Παγκόσμιες οικονομικές τάσεις, προειδοποιεί τα 188 κράτη – μέλη της για τυχόν προβλήματα στην οικονομική τους πορεία και πολιτική, και παρέχει την τεχνογνωσία και τις συμβουλές στις κυβερνήσεις που χρίζουν βοήθειας. Συνακόλουθα, συνεργάζεται με τις αναπτυσσόμενες χώρες με σκοπό την επίτευξη της μακροοικονομικής σταθερότητας και την μείωση της φτώχειας. ^[20]

Η ισορροπία και ισονομία στην εκπροσώπηση των χωρών εντός του ΔΝΤ, συγκαταλέγονται στις θεμελιώδεις αρχές του, και αποτελεί βασικό στοιχείο της λειτουργίας αυτού του οργανισμού. Η ανισορροπία στην εξουσία, προμηνύει κίνδυνο επιβολής οικονομικής ατζέντας μιας χώρας, εις βάρος άλλων χωρών.

Τρία παραδείγματα λανθασμένης εκτίμησης και οικονομικής πολιτικής από πλευράς του ΔΝΤ, καταδεικνύουν ότι ο θεσμός αυτός δεν είναι τελικά τόσο αμερόληπτος όσο παρουσιάζεται.

Τη δεκαετία του 1970-1980, ο δικτάτορας της Λαϊκής Δημοκρατίας του Congo, Mobutu Sese Seko, δανείστηκε από το ΔΝΤ αρκετά εκατομμύρια δολάρια. Το σύνολο των χρημάτων κατασπαταλήθηκε για την ανοικοδόμηση παλατιών σε όλο τον κόσμο, με το 70% του πληθυσμού της χώρας να ζει σε συνθήκες ένδειας. Το 1997, με τον εξορισμό του Mobutu, το χρέος ανερχόταν σε 13 δις δολάρια, χρήματα τα οποία αποπληρώνει ως σήμερα ο λαός της Λαϊκής Δημοκρατίας του Congo. ^[15]

Το 1968, ο δικτάτορας των Φιλιππινών Marcos, προσήλθε στο ΔΝΤ για δανεισμό χρημάτων τα οποία θα προορίζονταν στην ενίσχυση των στρατευμάτων της χώρας, λόγω στρατιωτικού νόμου. Το ανώτατο όριο του δανείου είχε προσδιοριστεί στα 250 εκατ. δολάρια. Μέσα στην επόμενη δεκαετία, το χρέος είχε εκτοξευθεί στο 1,250 δις δολάρια, με τις υποδομές και την αύξηση της παραγωγικότητας που είχαν τεθεί ως εγγύηση, να μην δημιουργούνται ποτέ. Το 1981, με την διακοπή πίστωσης ξένων τραπεζών προς τις Φιλιππίνες, το ΔΝΤ χορηγεί νέο δάνειο ύψους 600 εκατ. δολαρίων, το οποίο οι πολίτες των Φιλιππινών θα ξεπληρώνουν για πολλές δεκαετίες ακόμη. ^[15]

Το πιο πρόσφατο και ίσως αντιπροσωπευτικότερο παράδειγμα λανθασμένης εκτίμησης και πολιτικής του ΔΝΤ, αποτελεί η περίπτωση της Ελλάδας. Το 2010, έγινε μία από τις οικονομίες στην ευρωζώνη η οποία ζήτησε οικονομική βοήθεια από το ΔΝΤ, με το 2012, να χορηγείται δεύτερο πακέτο βοήθειας εξαιτίας των υψηλών επιτοκίων, με σκοπό την *«παράταση χρόνου για προστασία των χωρών που είναι οικονομικά ευάλωτες και την αποφυγή ντόμινο κατάρρευσης στην Ευρωζώνη»*. Ένα χρόνο αργότερα, το ΔΝΤ δίνει στη δημοσιότητα έκθεση, στην οποία γίνεται λόγος για θυσία των θεσμών λειτουργίας του ΔΝΤ, με σκοπό την διάσωση της Ελλάδας και τη βιωσιμότητα του χρέους. Η Ελλάδα ουσιαστικά έχει αποτύχει στα τρία από τα τέσσερα κριτήρια ώστε να είναι επιλέξιμη χώρα για οικονομική βοήθεια, γεγονός το οποίο δεν είχε αναφερθεί στην έκθεση του 2010 και στην οποία το χρέος εμφανίζεται βιώσιμο. Ασάφειες επίσης εμφανίζονται κατά την εφαρμογή των συμφωνηθέντων μέτρων, ως προς τη βιωσιμότητα του χρέους. Σκοπός της στρατηγικής που ακολουθήθηκε ήταν η διατήρηση της θέσης της Ελλάδας στην Ευρωζώνη και η αποφυγή εξόδου από το ευρώ, γεγονός που θα είχε δραματικές επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή οικονομία και κυρίως στο νόμισμα. Η ιδεοληψία όμως του ΔΝΤ, οδήγησε σε μια αδιέξοδη πορεία.^[15]

Μέσα από τα παραπάνω παραδείγματα, συμπεραίνεται το πολιτικό αδιέξοδο που γεννά η οικονομική πρωτοβουλία του ΔΝΤ και η αδυναμία εξισορρόπησης της δύναμης των χωρών εντός του ΔΝΤ. Περίπτωση ιδεοληψίας και λανθασμένης πολιτικής από πλευράς ΔΝΤ και Παγκόσμιας Τράπεζας, αποτελεί και η περίπτωση των BRICS, με τις μεταρρυθμίσεις που έχουν ζητηθεί για την ισότιμη αντιπροσώπευση, να έχουν γίνει αποδεκτές από το 2010, αλλά να μην έχουν εφαρμοστεί ακόμη. Το γεγονός αυτό, ώθησε τις χώρες μέλη των BRICS, στην δημιουργία της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, κίνηση η οποία από τους περισσότερους οικονομικούς αναλυτές εκφράζεται περισσότερο ως πολιτική άσκησης ελέγχου στο ΔΝΤ, και όχι ως σημάδι νέας οικονομικής παγκόσμιας τάξης, όπως θα αναλυθεί στην ενότητα που ακολουθεί.

2.2. Αιτίες της ρήξης με το ΔΝΤ και η δημιουργία της NAT ως αποτέλεσμα αυτής.

Η δομή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, οργανώθηκε το 1945, με τέτοιο τρόπο, ώστε να ωφελούνται οι χώρες με τη μεγαλύτερη επιρροή στην παγκόσμια αγορά, κοινώς οι «πλούσιες χώρες». Εκείνη τη χρονική περίοδο, με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο να συνεχίζει την καταστροφική του πορεία και την κρίση του 29-30 να έχει αποτυπωθεί έντονα στην παγκόσμια οικονομία, επηρεάζοντας αρνητικά τις αγορές, ο τρόπος με τον οποίο καθοριζόταν η δυναμική της εκάστοτε χώρας - μέλος εντός του ΔΝΤ, δεν παρουσίαζε ανισορροπίες και διχασμό στην παγκόσμια κοινότητα. Και αυτό διότι η «δύναμη της ψήφου» (voting power) εντός του ΔΝΤ, της εκάστοτε χώρας, διαμορφωνόταν και συνεχίζει ως σήμερα να διαμορφώνεται σύμφωνα με έναν τύπο ποσόστωσης (quota), ο οποίος καθοριζόταν από το ακαθάριστο εθνικό προϊόν της κάθε χώρας (GDP – ποσοστό 50%), το άνοιγμα (openness – ποσοστό 30%), την οικονομική μεταβλητότητα (economic variability – ποσοστό 15%) και το διεθνές αποθεματικό (international reserves – ποσοστό 5%)^[21].

Ο συγκεκριμένος τύπος (quota), αποτελεί βασικό στοιχείο των οικονομικών πόρων του ΔΝΤ, καθορίζοντας ουσιαστικά την θέση της εκάστοτε χώρας στην παγκόσμια οικονομία.^[21] Η quota κάθε χώρας καθορίζει τη μέγιστη δημοσιονομική δέσμευση της κάθε χώρας προς το ΔΝΤ, το δικαίωμα ψήφου, και θεωρείται βασικό δεδομένο για την χρηματοδότηση της εκάστοτε χώρας από το Ταμείο.^[21] Συνακόλουθα, η voting power της εκάστοτε χώρας, προσδίδει τη σχετική της θέση στην παγκόσμια οικονομία, αντικατοπτρίζοντας ουσιαστικά τη δύναμή της στην παγκόσμια διαδικασία λήψης οικονομικών αποφάσεων.^[15] Ως μονάδα μέτρησης χρησιμοποιείται ο όρος που εκφράζει τα διεθνή αποθεματικά περιουσιακά στοιχεία, SDR – Special Drawing Rights, ο οποίος δημιουργήθηκε από το ΔΝΤ το 1969 ώστε να υποστηρίζει το σύστημα της σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας της συνδιάσκεψης του Bretton Woods.^[21]

Τη περίοδο που πραγματοποιήθηκε η συνδιάσκεψη του Bretton Woods, οι οικονομικές υπερδυνάμεις της εποχής, υποστήριξαν ότι έχουν δικαιωματικά μεγαλύτερο λόγο στις αποφάσεις της νέας νομισματικής πολιτικής. Εκείνη την περίοδο, η χορήγηση δανείων γινόταν με συνέπεια από τις υπερδυνάμεις, αλλά ο δανεισμός περιείχε ασάφειες και ασυνέπειες από τη μεριά των δανειστών. Αποτέλεσμα αυτού, ήταν η απόκτηση της απόλυτης δύναμης εντός του ΔΝΤ από την Αμερική και επιπλέον αύξηση του ελέγχου από τις υπόλοιπες παγκόσμιες οικονομικές δυνάμεις της εποχής. Η ευκαιρία να γίνει μια χώρα ένας σημαντικός

εταίρος και να συμμετέχει ενεργά στην διακυβέρνηση του κεφαλαίου, ήταν ένα από τα «σιωπηρά» οφέλη της συνδιάσκεψης του Bretton Woods.^[15]

Η Αμερική κατέχει ως σήμερα την υψηλότερη θέση, ούσα η μεγαλύτερη δύναμη παγκοσμίως, με quota 42.1 δις SDR (περίπου 65 δις δολάρια), και η Τουβαλού (γνωστά ως νησιά Ellice στον Ειρηνικό Ωκεανό), τη μικρότερη με 1.8 εκατ. SDR (περίπου 2,78 εκατ. δολάρια).^[21]

Με δεδομένο τις μεταρρυθμίσεις του 2008, το ΔΝΤ αποφάσισε κατά τη 14^η Γενική Ανασκόπηση που θα γινόταν το 2010, να προχωρήσει σε περαιτέρω μεταρρυθμίσεις λόγω των σημαντικών αλλαγών και ανακατατάξεων στην παγκόσμια οικονομία. Πιο συγκεκριμένα, αποφασίστηκε να γίνει εκ νέου αναπροσδιορισμός των μεριδίων καθώς η Κίνα θα καταλάμβανε την Τρίτη θέση στην παγκόσμια οικονομία, ενώ άλλες τρεις χώρες, η Ινδία, η Ρωσία και η Βραζιλία, θα εισέρχονταν στην πρώτη δεκάδα των παγκόσμιων οικονομικών δυνάμεων, σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Οι Γενικές Ανασκοπήσεις, πραγματοποιούνται κάθε πέντε χρόνια περίπου από το Συμβούλιο των Κυβερνώντων του ΔΝΤ, με τις μεταρρυθμιστικές προτάσεις να οφείλουν να συγκεντρώσουν το 85% των συνολικών ψήφων των χωρών εντός του ΔΝΤ. Το 2010, το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ, αποφάσισε να εισάγει αλλαγές στον τύπο των ποσοτώσεων, ώστε το 6% του voting power να μετατοπιστεί από τις χώρες που υπερ-εκπροσωπούνται, σε αναδυόμενες οικονομίες που υπο-εκπροσωπούνται.^[15] Η κίνηση αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των κατανεμηθέντων SDR των αναδυόμενων οικονομιών, και θεωρήθηκε λογική κίνηση καθώς τα οικονομικά στοιχεία και οι άνοδος αυτών των χωρών στην παγκόσμια οικονομία, δικαιολογούσε την αναπροσαρμογή. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, η ενέργεια αυτή γινόταν *«στα πλαίσια προσπάθειας μεταρρυθμίσεων οι οποίες θα δημιουργούσαν ένα αμοιβαίο κεφάλαιο που θα αντανακλά την παγκόσμια οικονομική πραγματικότητα»*.

Η μέχρι τότε κατανεμηθείσα δύναμη, δεν αποτύπωνε την πραγματική εικόνα της παγκόσμιας οικονομίας, γεγονός που ισχύει μέχρι σήμερα καθώς η Κίνα, ως 2^η μεγαλύτερη παγκόσμια οικονομία, δεν συγκαταλέγεται στις 5 υπερδυνάμεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Σήμερα, στις πέντε χώρες με την μεγαλύτερη voting power και την αντίστοιχη επιρροή εντός του ΔΝΤ, συμπεριλαμβάνονται οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Ιαπωνία, η Γερμανία, η Γαλλία και η Βρετανία, κατέχοντας το 40% συνολικά της voting power του ΔΝΤ. Ο Καναδάς ασκεί

μεγαλύτερη επιρροή από την Κίνα, και το Βέλγιο μεγαλύτερη από την Βραζιλία, παρά το γεγονός ότι ως οικονομίες, με βάση ΑΕΠ (ονομ.) τους, η Κίνα και η Βραζιλία, είναι υψηλότερα στην παγκόσμια κατάταξη από τον Καναδά και το Βέλγιο αντίστοιχα. ^[15] Ιδιαίτερα η περίπτωση της Κίνας, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αφού τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αντιπροσωπεύει πλέον το 10% του παγκόσμιου ΑΕΠ(ονομ.), από το 5% που κατείχε πριν μια δεκαετία. ^[22]

Μελετώντας όσα προαναφέρθηκαν, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι οι BRICs έχουν δυσανάλογα χαμηλό ποσοστό δικαιωμάτων ψήφου, γεγονός που συνεχίζει να δυσανασχετεί τους αρχηγούς των χωρών αυτών καθώς οι ΗΠΑ, το καλοκαίρι του 2014, δεν ενέκριναν τις μεταρρυθμίσεις που προτάθηκαν από το ΔΝΤ. Παρόλο που η voting power της Αμερικής θα μειωνόταν μόνο 0,5% (από το 17% στο 16,5%), εντούτοις, το Αμερικάνικο Κογκρέσο δεν ψήφισε υπέρ των μεταρρυθμίσεων, με αποτέλεσμα να μην συγκεντρωθεί το 85% του συνόλου των ψήφων που απαιτούνται για να ισχύσουν οι αλλαγές στο ΔΝΤ. Με βάση τα δεδομένα του Ταμείου, οι διαφοροποιήσεις στη voting power θα είχαν ως εξής :

- ✓ Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής : 16,5% από 17%
- ✓ Άλλες Ανεπτυγμένες χώρες : 38% από 44%
- ✓ Αναδύομενες Οικονομίες : 47% από 39%

Δεδομένα Οκτωβρίου 2014, International Monetary Fund Voting Power Composition

Οι αναδύομενες οικονομίες όπως παρατηρείται, θα αναλάμβαναν τα ηνία στην παγκόσμια διακίνηση κεφαλαίου, με την επίτευξη της πλειοψηφίας του ποσοστού. Οι ανακατατάξεις αυτές όπως είναι φυσικό, δεν αποτελούσαν το ιδανικό μελλοντικό σενάριο για τις ΗΠΑ, με αποτέλεσμα μέχρι σήμερα, παρά τις αποφάσεις του ΔΝΤ, το Αμερικάνικο Κογκρέσο να συνεχίζει να αρνείται την υπερψήφιση των μεταρρυθμίσεων. ^[22]

Στις αιτίες της ρήξης μεταξύ BRICS και ΔΝΤ, συγκαταλέγονται οι συνεχόμενες απορρίψεις των τελευταίων ετών για περαιτέρω αύξηση εξουσίας εντός του Ταμείου και συγκεκριμένα την ανάθεση σημαντικών θέσεων σε αντιπροσώπους αυτών των χωρών. Πιο συγκεκριμένα, το 2011, οι χώρες μέλη των BRICS εξέφρασαν την δυσαρέσκειά τους για την συνεχή ανάληψη καθηκόντων Διευθυνόντων Συμβούλων και Κυβερνώντων του ΔΝΤ από Ευρωπαίους αντιπροσώπους. ^[22] Από το 1946, όπου ανέλαβαν καθήκοντα οι πρώτοι εκπρόσωποι χωρών στις ισχυρές θέσεις της οργάνωσης και διακυβέρνησης του ΔΝΤ, ως σήμερα, μόνο ευρωπαίοι επιλέγονταν

για αυτή τη θέση. Το 2011, μετά την επιθυμία για αλλαγή αυτού του καθεστώτος από τις BRICS, πολλοί πίστευαν ότι είχε έρθει η ώρα για αλλαγή στην ηγεσία, αλλά οι BRICS δυσανεκτήθηκαν για ακόμη μία φορά αφού ανέλαβε τελικά τη θέση του CEO η γαλλίδα Christine Lagarde.^[22] Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη πολιτική αβεβαιότητα που επικρατούσε γύρω από τις μεταρρυθμίσεις για την αύξηση δικαιωμάτων της ψήφου, συνέβαλλαν στην απόφαση των BRICS να εφαρμόσουν μια πολιτική άσκησης ελέγχου στο ΔΝΤ, μέσω της δημιουργίας μιας εναλλακτικής δανειοδοτικής διευκόλυνσης προς την παγκόσμια αγορά, την Νέα Αναπτυξιακή θύ

Το κλίμα απογοήτευσης που επικρατεί στις χώρες μέλη των BRICS, προέρχεται επίσης από την έμμεση απόρριψη της ευθύνης, από την Βραζιλία και την Ινδία, στις χώρες της Δύσης για την οικονομική κρίση του 2008. Συνακόλουθα, η Νότιος Αφρική και η Ινδία, χρειάζονται κεφάλαια για την ανάπτυξη των υποδομών τους, εκφράζοντας την προτίμησή τους για αποφυγή των όρων από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα. Η Κίνα αντίθετα, συνεχίζει ακάθεκτη για την εδραίωσή της στην κορυφή της παγκόσμιας οικονομίας, με αυτήν να πραγματοποιείται στο προσεχές μέλλον σύμφωνα με πλήθος οικονομολόγων, οι οποίοι συμμαρτούν την εν μέρει αντικατάσταση του Αμερικάνικου δολαρίου από κάποιο άλλο νομίσμα στις παγκόσμιες συναλλαγές. Τέλος, η Ρωσία, μετά την εκδίωξή της από τους G8, αντιμετωπίζει οικονομικές κυρώσεις από τη Δύση, με την κατάσταση να δυσχεραίνεται μετά την προσάρτηση της Κριμαίας και την υποστήριξη των ανταρτών. Η προσοχή της επομένως, στρέφεται προς την σύναψη στενών σχέσεων με τις υπόλοιπες χώρες μέλη των BRICS και την ενίσχυση αυτών, και ιδιαίτερος με τον ανερχόμενο οικονομικό αντίπαλο της Αμερικής, την Κίνα.^[24]

Η Κίνα και το ισχυρό τραπεζικό της σύστημα, αποτελούν την εξήγηση στην σκέψη πολλών πολιτικών και οικονομικών στελεχών ότι η ίδρυση της NAT αποτελεί ουσιαστικά μία πολιτική κίνηση διαφοροποίησης και αντίδρασης προς το ΔΝΤ και την πολιτική που εφαρμόζει. Η Κίνα κατέχει πολύ μεγαλύτερα τραπεζικά κεφάλαια και ισχυρό τραπεζικό σύστημα, γεγονός το οποίο δεν την αναγκάζει να συσπειρωθεί και να δημιουργήσει ενιαία τράπεζα με τις υπόλοιπες χώρες. Αναλογιζόμενοι αυτό, πολλοί θεωρούν ότι τελικά η ίδρυση της NAT είναι καθαρά πολιτική κίνηση.

Το έντονο πολιτικό παρασκήνιο γύρω από την ίδρυση της νέας τράπεζας, συνοψίζει ο πρώην πρόεδρος της Goldman Sacks και ιδρυτής του ακρωνυμίου των BRICS, οικονομολόγος Jim O'Neill, με τη φράση του στη Bloomberg TV τον Ιούλιο του 2014, «η νέα τράπεζα των BRICS, αποτελεί ένα μόνιμο σημάδι ότι η παγκόσμια

διακυβέρνηση είναι ένα χάος». Με τον όρο χάος εννοεί τις πρόσφατες συγκρούσεις Ρωσίας – Ουκρανίας. Η πρόσφατη μάλιστα βοήθεια του ΔΝΤ προς την Ουκρανία, με δάνειο ύψους 17 δις δολάρια την 30^η Απριλίου του 2014, υπό τον όρο που έθεσε η Αμερική να καταψηφίσει η Ουκρανία τις μεταρρυθμίσεις για την αλλαγή των ποσοστώσεων στο ΔΝΤ, προκάλεσαν ακόμα μεγαλύτερες αντιδράσεις στις χώρες μέλη των BRICS και ιδιαίτερα στη Ρωσία, συμβάλλοντας στην ίδρυση της Νέας Τράπεζας δύο μήνες αργότερα, το ίδιο έτος.^[22]

Εβδομήντα χρόνια λοιπόν μετά την συνδιάσκεψη του Bretton Woods, οι BRICS υπέγραψαν το καλοκαίρι του 2014, την ίδρυση της BRICS Development Bank, κατά τη διάρκεια της 6^{ης} Συνόδου Κορυφής των BRICS στη Φορταλέζα της Βραζιλίας.

2.3. Οι αντιδράσεις της παγκόσμιας οικονομικής και πολιτικής σκηνής στο νέο εγχείρημα

Η ανακοίνωση της ίδρυσης της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας (New Development Bank – NDB) των BRICS, προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις σε διεθνές επίπεδο. Ο John Hartley, συντάκτης στο περιοδικό Forbes, θεωρεί ότι η νέα αυτή τράπεζα, αποτελεί υποπροϊόν της απροθυμίας των Η.Π.Α να ελαττωθεί κατά 0,5% το ποσοστό της voting power, τονίζοντας την απογοήτευση των χωρών μελών BRICS.

Σύμφωνα με τον Charles Collins, οικονομολόγο στο Institute of International Finance, ινστιτούτο που αντιπροσωπεύει τις μεγαλύτερες ιδιωτικές τράπεζες του κόσμου και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, η δημιουργία της BRICS Development Bank, είναι ένα *συμβολικά σημαντικό γεγονός*, αντικατοπτρίζοντας την δυσαρέσκεια των χωρών αυτών προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την πολιτική που αυτό ακολουθεί. Όπως αναφέρει σε άρθρο του στους Times της Νέας Υόρκης, πρόκειται κυρίως για μια κίνηση πολιτικής σκοπιμότητας, και όχι μια νέα οικονομική τάξη πραγμάτων.^[23] Η ονομασία επίσης της τράπεζας, απεικονίζει την «έμμεση» προτροπή των BRICS για την είσοδο και άλλων αναδυόμενων οικονομιών και την συνεργασία τους στο νέο αυτό εγχείρημα, όπως η νέα ομάδα χωρών με το ακρωνύμιο MINTs, Τουρκία, Μεξικό, Ινδονησία, Νιγηρία, στο μέλλον.

Το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης συγκεντρώνεται στον τρόπο διακυβέρνησης της νέας τράπεζας. Παρόλο που οι χώρες μέλη στις Συνόδους Κορυφής έχουν υπερτονίσει το πνεύμα συνεργασίας και ισότητας, εντούτοις, οι περισσότεροι οικονομικοί και πολιτικοί αναλυτές, προμηνύουν την επικράτηση της Κίνας εντός της

Νέας Τράπεζας, αφού η οικονομία της αντιπροσωπεύει το 70% του συνολικού ακαθάριστου προϊόντος των BRICS. ^[24]

Σε αυτή την ιδέα βασίζεται ο Barry Eichengreen, καθηγητής στο τμήμα Economics and Political Science στο Berkley University, και συντάκτης στη Guardian, ο οποίος αναφέρει ότι σε περίπτωση που μια χώρα μέλος των BRICS αντιμετωπίσει οικονομική κρίση και καταφύγει σε δανεισμό, τότε οι υπόλοιποι δανειστές θα πρέπει να επιβάλλουν όρους δανεισμού και παρακολούθηση αυτής για συμμόρφωση της οικονομίας της. Όπως τονίζει όμως, ένα τέτοιο γεγονός δεν θα έχει προοπτικές προόδου καθώς φαντάζει δύσκολο να ακολουθήσει τους όρους παραδείγματος χάρη η Βραζιλία, που θα έχουν επιβληθεί από την Κίνα. Πιστεύει παρόλα αυτά, ότι παρά το μικρό αρχικό κεφάλαιο της NDB (100 δις δολάρια), το οποίο δεν αντιμετωπίζεται ως σημαντική συμβολή στις παγκόσμιες υποδομές, η τράπεζα θα μπορέσει να αυξήσει το μετοχικό της κεφάλαιο και να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην χρηματοδότηση της ανάπτυξης. ^[25]

Επιπλέον, τάσσεται υπέρ της ίδρυσης της NDB εξαιτίας της δικαιολογημένης απογοήτευσης των BRICS από το ΔΝΤ, αλλά θεωρεί την δημιουργία ενός BRICS CRA ως έναν «άδειο συμβολισμό». ^[25]

Στην έντυπη έκδοση του Economist, τον Ιούλιο του 2014 και λίγες ημέρες μετά την ανακοίνωση της ίδρυσης της NDB στη Σύνοδο των BRICS στη Βραζιλία, παρατίθενται η άποψη ότι η Τράπεζα, με αρχικό κεφάλαιο μόνο 100 δις δολάρια, δεν θα μπορέσει να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της ανάπτυξης υποδομών στις χώρες των BRICS όπως αναγράφεται στη συμφωνία, αφού σύμφωνα με εκτιμήσεις, μόνο η Νότια Ασία θα έχει απαιτήσεις 2.5 τρις δολάρια για την επόμενη δεκαετία. Η Κίνα θα συνεισφέρει επιπλέον, με την Ινδία και τη Βραζιλία να επωφελούνται ουσιαστικά από το επιπλέον κεφάλαιο που θα καταβάλει η Κίνα σε αυτή τη περίπτωση. Στο ίδιο άρθρο, σχολιάζεται αρνητικά η «πολυενθής» σύσταση της NDB, με Βραζιλιάνο πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, Ρώσο πρόεδρο στο Συμβούλιο των διοικητών, Ινδό πρώτο πρόεδρο της Τράπεζας και την έδρα αυτής στην Σαγκάη. Παρόλη την προσπάθεια για ισότητα, σύμφωνα με το Economist, δεν προβλέπεται να ακολουθήσουν όλες οι χώρες BRICS την ίδια πορεία, αλλά θα παρουσιαστούν σημεία απόκλισης. Η άποψη αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι παρά την αξιολογη προσπάθεια για κοινή οικονομική πολιτική, οι BRICS ως χώρες έχουν ελάχιστα κοινά σημεία μεταξύ τους. Από οικονομικής άποψης, η οικονομία της Κίνας είναι 28 φορές μεγαλύτερη από της Νοτίου Αφρικής, ενώ το κατά κεφαλήν εισόδημα στην Ινδία

είναι 10 φορές μικρότερο από ότι στη Ρωσία. Συνακόλουθα, οι δημοκρατικές κυβερνήσεις της Βραζιλίας, της Ινδίας και της Νοτίου Αφρικής, διαφέρουν σε πολλά σημεία από τα απολυταρχικά καθεστώτα της Ρωσίας και της Κίνας.^[26]

Ο Andrew Epstein, με άρθρο του στο Harvard International Review τον Ιανουάριο του 2015, παρατηρεί ότι η NDB για να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις των προσδοκιών που έχει καλλιεργήσει, θα πρέπει οι BRICS να δώσουν βάση και να προωθήσουν τις επενδύσεις τους προς άλλες χώρες. Πιο συγκεκριμένα, τα 50 επιπλέον δις δολάρια που θα προστεθούν σύμφωνα με τις εκτιμήσεις στο αρχικό κεφάλαιο της NDB, φτάνοντας τα 150 δις δολάρια τα επόμενα 5 με 6 χρόνια, θα προέρχονται από τις επενδύσεις των χωρών BRICS. Ο Epstein συμβουλεύει ότι οι χώρες θα πρέπει να είναι σε θέση να αυξήσουν το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας όπως έχουν υποσχεθεί, ώστε να εδραιωθεί η θέση της NDB απέναντι στην Παγκόσμια Τράπεζα, με την οποία αυτή τη στιγμή υστερούν σε κεφάλαιο 2 προς 5, ώστε να μην θεωρηθεί το εγχείρημά τους αυτό ως Βατερλό για τις BRICS.^[27]

Στο ίδιο άρθρο, ο Epstein τονίζει τα μεγάλα άλματα προόδου και ανάπτυξης που έχουν πραγματοποιήσει οι χώρες BRICS και αναφέρει ότι η NDB δεν πρόκειται να αντικαταστήσει τα δύο θεσμικά όργανα της Bretton Woods και ούτε πρέπει αυτό να επιδιώξει. Εκφράζει την πεποίθηση ότι η NDB αποτελεί μία πολύ καλή εναλλακτική λύση στους σκληρούς όρους που επιβάλλει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα, έλκοντας με αυτό τον τρόπο χώρες οι οποίες είναι «κουρασμένες» από την σκληρή στάση του ΔΝΤ, αλλά και αναπτυσσόμενες χώρες, αφού και οι ίδιες άνηκαν σε αυτή τη κατηγορία χωρών μερικές δεκαετίες πριν. Προβάλλει μάλιστα την άποψη της Προέδρου της Βραζιλίας Dilma Russeff ότι η ίδρυση της NDB δεν αποτελεί πράξη αντιδικίας με το ΔΝΤ αλλά μία προσπάθεια για εκδημοκράτιση του θεσμού και αντιπροσωπευτικότερης παρουσίας.^[27]

Παρατηρείται επομένως, με βάση τα στοιχεία που παρατέθηκαν, ότι η ίδρυση της NDB των BRICS, έχει καταφέρει να προκαλέσει ποικίλες πολιτικές και οικονομικές αντιδράσεις σε διεθνές επίπεδο. Δεν συμμερίζονται όλοι την άποψη ότι το νέο αυτό εγχείρημα θα μπορέσει να σταθεί αξιοπρεπώς στην παγκόσμια οικονομική σκηνή, εξαιτίας των πολιτικών, οικονομικών και πολιτισμικών διαφορών των χωρών μελών BRICS. Βασίζονται στην άποψη ότι η NAT αποτελεί ουσιαστικά μία πολιτική κίνηση αντίδρασης και διαφοροποίησης από το ΔΝΤ, καθώς το τραπεζικό σύστημα της Κίνας είναι ισχυρότερο. Υπάρχουν ωστόσο πολλοί οι οποίοι

διατείνονται ότι η νέα αυτή προσπάθεια μπορεί να αποτελέσει μια εναλλακτική λύση στα δύο θεσμικά όργανα της Bretton Woods, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα, και θα αποφέρει καρπούς αυτή η συνεργασία εάν γίνουν προσεκτικές κινήσεις από την πλευρά των πέντε χωρών.

Η μεγαλύτερη αντίδραση όπως είναι αναμενόμενο, προέρχεται από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες κατέχουν και το μεγαλύτερο ποσοστό επιρροής εντός του ΔΝΤ και βρίσκονται, ακόμη, στην κορυφή της λίστας με τις παγκόσμιες οικονομικές υπερδυνάμεις. Η πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση και η ταυτόχρονη άνοδος της Κινέζικης οικονομίας, έχουν καταφέρει να κλονίσουν τα γερά θεμέλια της Αμερικάνικης οικονομίας, παρόλα αυτά, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει το γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν, και θα συνεχίσουν να έχουν την πρωτοκαθεδρία σε παγκόσμια επίπεδο, καθώς αυτή δεν προέρχεται μόνο από την ισχυρή οικονομία της χώρας αλλά και από την ανάπτυξη της τεχνολογίας, την ισχυρή στρατιωτική δύναμη, τα σώματα ασφαλείας, την εξωτερική πολιτική που ασκούν οι Η.Π.Α. και την ταχεία πρόοδο σε νέες επιστήμες και τεχνολογικά επιτεύγματα. Βασίζόμενη σε όλα αυτά, η Αμερική συνεχίζει την ανάπτυξή της, παρόλο που η ταχύτητα της προόδου εμφανίζεται αρκετά μειωμένη σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία.

Αυτό όμως που δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση ούτε από τις Η.Π.Α., ούτε από κάποια άλλη χώρα, είναι η άνοδος και η ανάπτυξη των BRICS, οι οποίες έχουν καταφέρει να σταθούν επιτυχώς απέναντι σε θεσμούς δεκαετιών, αποζητώντας να τους δοθεί η αναλογισθείσα με την οικονομική τους ανάπτυξη, πολιτική δύναμη. Η εύρεση εναλλακτικής λύσης και η αποτύπωση της απογοήτευσής τους, ήταν η δημιουργία της BRICS New Development Bank, η οποία ξεκινά με μικρή οικονομική δυναμική, η οποία μπορεί να επεκταθεί σε μεγάλο βαθμό διεθνώς, αν γίνουν οι κατάλληλες προσπάθειες και επικρατήσει η λογική της συνεργασίας.

Η γενικότερη πορεία των BRICS θα καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό από τα μελλοντικά τους βήματα, την διαχείριση των νέων δεδομένων που επιβάλλει η παγκόσμια αναδιάταξη μετά την οικονομική κρίση του 2008, η μεταξύ τους συνεργασία σε θέματα αγορών και επενδύσεων, και η εκμετάλλευση και αξιοποίηση της κάθε χώρας BRICS των «δυνατών» τους σημείων, κοινώς η πρόοδος, οικονομική και πολιτική, με βάση των τομέα παραγωγής και την προώθηση των επενδύσεων που μπορούν να προσφέρουν ανάπτυξη.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, παρουσιάζονται αναλυτικά τα δεδομένα και στοιχεία της κάθε χώρα BRICS, τα οποία μπορούν με την κατάλληλη διαχείριση να αποφέρουν σημαντικές οικονομικό – πολιτικές απολαβές στην εκάστοτε χώρα ξεχωριστά, εδραιώνοντας την κοινή τους θέση ως BRICS σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και οι ενέργειες οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί και αναμένεται να αποτελέσουν κομβικά σημεία περαιτέρω ανοδικής, κοινής πορείας των BRICS μελλοντικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Διεισδύοντας στις BRICS – Κοινωνικά στοιχεία, πολιτική πορεία και οικονομική ανάπτυξη

3.1. Γενικά στοιχεία

Η ανομοιομορφία που διακρίνει τις χώρες BRICS μεταξύ τους, αποτελεί για πολλούς χαρακτηριστικό διάσπασης και τροχοπέδη στην ενιαία προσπάθεια αυτής της ομάδας χωρών. Διαφορετικότητα όχι μόνο στον οικονομικό τομέα αλλά και σε θέματα πολιτισμού, πολιτεύματος, ιδεολογίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και θρησκείας, γεωπολιτικής θέσης και συνεργασιών.

Πιο συγκεκριμένα, η Κίνα αποτελεί πλέον παγκόσμια οικονομική υπερδύναμη, με ΑΕΠ(ονομ.) πολλαπλάσιο από αυτό της Νοτίου Αφρικής. Οι Βραζιλία, Ινδία και Νότιος Αφρική έχουν δημοκρατικά πολιτεύματα, ενώ οι Κίνα και Ρωσία ολιγαρχικά καθεστώτα. Στην Ινδία οι γυναίκες αντιμετωπίζονται ακόμη και σήμερα, τον 21^ο αιώνα, ως άτομα χωρίς δικαιώματα και σεβασμό, την στιγμή που η Βραζιλία έχει εξελέγξει γυναίκα πρόεδρο, την Dilma Russeff. Η Ρωσία, παρόλο που είναι το μεγαλύτερο σε έκταση κράτος της Γης, καταλαμβάνοντας το 1/8 περίπου της κατοικήσιμης επιφάνειας του πλανήτη, εξαιτίας της γεωγραφικής της θέσης και του ψυχρού κλίματος, δεν παράγει πλήθος αγροτικών προϊόντων, τα οποία αναγκάζεται να εισάγει για να καλύψει τις ανάγκες των εκατομμυρίων κατοίκων της, σε αντίθεση με την Βραζιλία, το κλίμα και το έδαφος της οποίας επιτρέπει την καλλιέργεια πλήθους προϊόντων. Η Νότιος Αφρική αποτελεί μια χώρα με τεράστιο ορυκτό πλούτο, η Ρωσία κατέχει την πρώτη θέση σε παραγωγή πετρελαίου στον κόσμο από το 2014 ενώ η Βραζιλία είναι φτωχή σε ορυκτό πλούτο και η Ινδία κατασκευάζει το μεγαλύτερο φωτοβολταϊκό πάρκο στον κόσμο ισχύος 750 MW.

Η διαφορετικότητα που διακρίνει αυτές τις χώρες παρόλα αυτά, με την κάθε μία να έχει τα δικά της μοναδικά χαρακτηριστικά, μπορεί να αποτελέσει το μεγαλύτερο πλεονέκτημα αυτής της ομάδας χωρών, αν αξιοποιηθούν και εκμεταλλευτούν με ορθό τρόπο. Διότι η κάθε χώρα ατομικά, παρουσιάζει μειονεκτήματα και ελλείψεις σε ορισμένους τομείς και πλεονεκτεί σε άλλους, αλλά παρατηρώντας αυτή την ομάδα χωρών ως ενιαίο σύνολο, διακρίνει κανείς εύκολα ότι η κάθε χώρα, υπό το πνεύμα της συνεργασίας, μπορεί να συμβάλλει θετικά για την ανάπτυξη, οικονομική και κοινωνική, της άλλης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η τεράστιας οικονομικής

σημασίας συμφωνία μεταξύ Κίνας και Ρωσίας για παροχή φυσικού αερίου, η οποία στα επόμενα 30 χρόνια θα αποφέρει στα Ρώσικα ταμεία 400 δις δολάρια.

Στις ενότητες που θα ακολουθήσουν, θα παρουσιαστούν αναλυτικά τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των χωρών BRICS στους τομείς των παραγόμενων προϊόντων, των εξαγωγών, των επενδύσεων αλλά και οι συμφωνίες που ισχύουν ή βρίσκονται σε στάδιο μελέτης και πρόκειται να αποτελέσουν κομβικά σημεία για την οικονομική ανάπτυξη και εδραίωσή τους.

3.2. Βραζιλία, ο «γίγαντας» του Νότου

Η Βραζιλία αποτελεί τον χαρακτηριστικότερο αντιπρόσωπο μιας γεωγραφικής ομάδας αναπτυσσόμενων χωρών, τη Νότιο Αμερική. Χαρακτηρίζεται από πολλούς ως «γίγαντας του Νότου», τόσο για το γεωγραφικό της μέγεθος, όσο και για το οικονομικό της υπόβαθρο, καθώς είναι η μεγαλύτερη χώρα σε έκταση και πληθυσμό της Νοτίου Αμερικής. Συνακόλουθα, είναι η πρώτη χώρα σε εξαγωγές και με το μεγαλύτερο ΑΕΠ(ονομ.), από τις χώρες της Νοτίου Αμερικής.

Σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2012, από τους συνολικά 201 εκατομμύρια κατοίκους της Βραζιλίας, τα 101,5 εκατομ. είναι οικονομικά ενεργοί, ενώ στο ενεργό εργατικό δυναμικό της χώρας ανήκουν 95,3 εκατ. κάτοικοι.^[28] Τα ποσοστά ανεργίας ανέρχονται στο 6,1% , περίπου 6,2 εκατ. άνθρωποι, με την ανεργία στους νέους κάτω των 25 να σημειώνεται στο 14,6% (Brazilian Institute of Geography and Statistics - IBGE, *National Household Sample Survey 2001/201*).

Ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ(ονομ.) σύμφωνα με το IBGE (Brazilian Institute of Geography and Statistics), κατά μέσο όρο τα τελευταία 8 χρόνια (2006-2013), καταγράφηκε στο 3,75%, ενώ σύμφωνα με την τελευταία οικονομική έκθεση του ΔΝΤ (WEO – World Economic Outlook) του Ιανουαρίου 2015, ο ρυθμός ανάπτυξης της χώρας μειώθηκε από 2,5% το 2013, σε 0,3% το 2014, με εκτίμηση να αυξηθεί στο 0,3% το 2015 και στο 1,5% το 2016 (Πηγή : *IMF World Economic Outlook Report Update, January 2015*).

Ο πρωτογενής τομέας της Βραζιλίας, γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, μεταλλεία και δασοκομία, συνεισφέρει 5,7% στο συνολικό ΑΕΠ(ονομ.) της χώρας. Ο δευτερογενής τομέας περιλαμβάνει τη βιομηχανία, τον ηλεκτρισμό, τις υποδομές νερού και φυσικού αερίου, κλάδος ο οποίος διαμορφώνει το 25% του ΑΕΠ (ονομ.). Ο τριτογενής τομέας συνεισφέρει στο μεγαλύτερο ποσοστό το ΑΕΠ (ονομ.) της Βραζιλίας, με αυτό να ανέρχεται στο 69,3%.^[28]

Ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης της Βραζιλίας και η αύξηση του ΑΕΠ (ονομ.), οφείλονται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην παραγωγή τροφίμων και τις εξαγωγές αυτών σε όλο τον κόσμο. Η γεωργία και η κτηνοτροφία συνεισφέρει σε ποσοστό 42% στο ΑΕΠ(ονομ.), απασχολώντας πάνω από το 35% των κατοίκων και έχει καταφέρει να εδραιώσει τη Βραζιλία ως μία από τις μεγαλύτερες παραγωγούς και εξαγωγείς χώρες στον κόσμο. Αγροτικά προϊόντα όπως ο καφές, η σόγια, το ζαχαροκάλαμο και το βοδινό κρέας, συναντώνται στην κορυφή της λίστας με τα περισσότερο εξαγώγιμα προϊόντα.^[28]

Η παραγωγή βιοκαυσίμων, έχει μειώσει την χρήση ορυκτών καυσίμων κατά το εντυπωσιακό ποσοστό του 53,8%. Συγκεκριμένα, η Βραζιλία βρίσκεται στη δεύτερη θέση της παγκόσμιας κατάταξης ως παραγωγός χώρα βιοκαυσίμων, με 592 μετρικούς τόνους παραγωγή το 2012 (*Brazilian Ministry on Mine and Energy*).

Η Βραζιλία χαρακτηρίζεται για τους άφθονους φυσικούς πόρους που διαθέτει. Σε παγκόσμια κατάταξη, κατέχει την 3^η θέση σε παραγωγή αλουμινίου και σιδήρου, την 4^η σε ξυλεία και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ ταυτόχρονα, η ανακάλυψη νέων κοιτασμάτων στην υπαθαλάσσια εδαφική περιοχή της το 2007, αύξησε τα αποθέματα σε αργό πετρέλαιο στα 15 δισεκατομμύρια βαρέλια (τιμές του 2012).^[7]

Εξαιρετικά σημαντικό γεγονός για την οικονομία της χώρας είναι οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, ύψους 65 δις δολαρίων, οι οποίες ξεκίνησαν στη Βραζιλία το 2012, και την κατέταξαν στην 4^η θέση παγκοσμίως σε Α.Ξ.Ε. Οι εξαγωγές της το 2014 έφτασαν τα 225,3 δις δολάρια (πηγή : www.tradindseconomy.com/brazil/exports), και οι εισαγωγές της τα 229 δις δολάρια (πηγή : www.tradindseconomy.com/brazil/imports). Οι εξαγωγές της αφορούν κυρίως πρώτες ύλες και ενδιάμεσα προϊόντα (σε ποσοστό 62%), με τα προϊόντα διατροφής να ακολουθούν με 10%, καύσιμα και λιπαντικά με 8,5% και κινητό εξοπλισμό με 5%. Κύριες χώρες στις οποίες τα προϊόντα της εξάγονται είναι η Κίνα (18% των συνολικών προϊόντων), οι Η.Π.Α. (11%) και η Αργεντινή (8%). Οι εισαγωγές της αφορούν κυρίως πρώτες ύλες και ενδιάμεσα προϊόντα (45% του συνόλου των εισαγωγών) και ακολουθούν κεφαλαιουχικά αγαθά (22%), καύσιμα και λιπαντικά (16%), διαρκή καταναλωτικά αγαθά (10%), προϊόντα διατροφής (3%). Κύριοι εταίροι εισαγωγών στη Βραζιλία είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση (21% των συνολικών εισαγωγών), η Κίνα (15%), οι Η.Π.Α. (15%) και η Αργεντινή (7%).^[29]

Το ποσοστό ιδιοκατοίκησης στην Βραζιλία ανέρχεται σε 74,8%, με το 17,7% μόνο των κατοίκων να πληρώνουν ενοίκιο για τον χώρο διαμονής τους.^[28] Από τον

συνολικό αριθμό καταγεγραμμένων κατοικιών, το 78,5% έχει πρόσβαση σε σύστημα αποχέτευσης και πόσιμου νερού, το 83,7% θέρμανση στο σπίτι, το 65,5% προμήθεια ζεστού νερού και το 67,1% την δυνατότητα να κάνουν μπάνιο οι ένοικοι εντός της οικίας.^[28]

Από το συνολικό ετήσιο εισόδημα, για την εκπαίδευση, την υγεία και τον πολιτισμό, καταναλώνεται το 8,2%. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού δεν έχει τελειώσει τη βασική εκπαίδευση, εγκαταλείποντας το σχολείο στο επίπεδο του γυμνασίου. Παρόλα αυτά, ένα σημαντικό ποσοστό συνεχίζει στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση.^[28]

Όπως παρατηρείται, το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της Βραζιλίας έχει ανέλθει σε επίπεδα ανεπτυγμένων χωρών τα τελευταία χρόνια, με σημαντικό ποσοστό πληθυσμού ωστόσο να ζει κάτω από τα επίπεδα της φτώχειας. Αν και όπως προαναφέρθηκε, η χώρα παρουσιάζει σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, οι φτωχογειτονίες της Βραζιλίας, οι γνωστές «φαβέλες», συνεχίζουν να φιλοξενούν σημαντικό μέρος του πληθυσμού της χώρας. Στις περιοχές εκείνες, βασικές παροχές όπως το πόσιμο νερό, η θέρμανση, η σύνδεση σε αποχετευτικό σύστημα, δεν υφίστανται, με αποτέλεσμα οι συνθήκες διαβίωσης να είναι εξαιρετικά δύσκολες για τους κατοίκους.

Από το 2005 και έπειτα, τα επίπεδα της φτώχειας στη Βραζιλία έχουν μειωθεί σημαντικά, αντιπροσωπεύοντας την ανάπτυξη του έχει επιτευχθεί. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Global Poverty Working Group της Παγκόσμιας Τράπεζας, το 2005, το 21% των κατοίκων ζούσαν σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας. Το 2013, το αντίστοιχο ποσοστό είχε μειωθεί στο 8,9%. Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί είναι αξιοσημείωτη, παρόλα αυτά, εκατομμύρια άνθρωποι συνεχίζουν τεράστια προβλήματα διαβίωσης στη Βραζιλία.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται συνοπτικά τα πλεονεκτήματα της Βραζιλίας ως χώρα, στα οποία στηρίζεται η μέχρι τώρα ανάπτυξή της, αλλά και τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ώστε να συνεχιστεί ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης και να αναρριχηθεί στην λίστα με τις οικονομικά ισχυρές χώρες.

Πίνακας 3.1. - Βραζιλία

Βασικά Πλεονεκτήματα	Κύρια Προβλήματα
----------------------	------------------

Πρωτογενής τομέας, παραγωγή γεωργικών προϊόντων, εξαγωγές τροφίμων	Κοινωνικά προβλήματα : εγκληματικότητα, φτώχεια, αναλφαβητισμός
Μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων κατά 53,8% , αύξηση παραγωγής βιοκαυσίμων	Ελλείψεις στις συγκοινωνίες (οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, λιμάνια, αεροδρόμια)
Πλούσια σε φυσικούς πόρους χώρα (αλουμίνιο, σίδηρος, ξυλεία, αργό πετρέλαιο)	Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	Ακρίβεια σε προϊόντα πρώτης ανάγκης και υπηρεσίες
Εντυπωσιακά φυσικά τοπία, παραλίες, εξαιρετικό κλίμα	Ανισοκατανομή πλούτου, μικρό κατά κεφαλήν εισόδημα
Τουρισμός, πολιτιστικά στοιχεία, κουλτούρα	

[Πηγές : *Brazilian Institute of Geography and Statistics – IBGE*
International Monetary Fund –IMF Data
Ministry of Finance, Brazil, www.fazenda.gov.br]

Μελετώντας τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν για την οικονομία της Βραζιλίας, τις εισαγωγές και εξαγωγές, τις υπάρχουσες επενδύσεις, το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων και τις υποδομές της χώρας, παρατηρείται ότι η Βραζιλία έχει σημειώσει μεγάλα βήματα προόδου, και η εισχώρησή της στην ομάδα των BRICS έχει ενισχύσει την δυναμικότητά της σε διεθνές επίπεδο. Παρόλα αυτά, οι αρχές της Βραζιλίας, έχουν να αντιμετωπίσουν στο μέλλον μία σειρά από προβλήματα μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι ανεπάρκειες στο οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, στα λιμάνια και τα αεροδρόμια αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο, όπου οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας υπολειπονται. Συνακόλουθα, η άνιση κατανομή των εισοδημάτων δυσχεραίνει τις συνθήκες διαβίωσης στις φτωχές γειτονίες τις χώρες, στις οποίες οι άνθρωποι ζουν υπό άθλιες συνθήκες, με έλλειψη σε βασικά αγαθά όπως το πόσιμο νερό. Όλα αυτά αποτελούν τροχοπέδη στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας, καθιστώντας αυτά τα προβλήματα άμεσα επιλύσιμα ώστε να έχει μέλλον η Βραζιλία να αναπτυχθεί ως χώρα και να αποτελέσει ισχυρή δύναμη εντός των BRICS.

3.3. Ρωσία, «το μαύρο πρόβατο» του διεθνούς πολιτικού στερεώματος

Ο Krushchev, το 1959 στο Λονδίνο, θέλοντας να δείξει ότι η USSR (Ενωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών – ΕΣΣΔ) έχει τη δύναμη να αναγεννάται από τις στάχτες της, παρουσίασε τους στόχους με τους οποίους το σοσιαλιστικό

σύστημα της Ρωσίας, θα είχε την ευκαιρία, σε βάθος χρόνου, να ξεπεράσει το καπιταλιστικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών.^[30]

Μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, η χώρα είχε να αντιμετωπίσει κατεστραμμένες εγκαταστάσεις παραγωγής, παραμελημένο εσωτερικό εμπόριο και εκατομμύρια κατοίκους που προσπαθούσαν να επιζήσουν σε άθλιες συνθήκες. Μέχρι τον Μάρτιο του 1953, και τον θάνατο του Στάλιν, το Ρωσικό κράτος είχε καταφέρει να αποκαταστήσει σε μεγάλο μέρος τις εγκαταστάσεις παραγωγής και να αναπτυχθεί το εμπόριο, παρόλο που τα εισοδήματα των κατοίκων ήταν στα επίπεδα της εποχής πριν τον κολλεκτιβισμό του 1928.^[30] Ο θάνατος του Στάλιν επηρέασε σε προσωπικό επίπεδο τους Ρώσους, οι οποίοι όμως μετά τον θάνατό του, και με τις μεταρρυθμίσεις που ακολούθησαν, κατόρθωσαν να ανακάμψουν οικονομικά.

Η στροφή από την βαριά παραγωγή αγαθών και όπλων, στην ανάπτυξη της παραγωγής και εμπορίου βασικών καταναλωτικών αγαθών και τροφίμων, ενέργεια του Kosygin το 1965, βαθμιαία οδήγησε την Σοβιετική Ένωση στην δεύτερη θέση της παγκόσμιας οικονομίας. Παράλληλα, η Σοβιετική Ένωση ήταν η πρώτη χώρα παγκοσμίως η οποία εκτόξευσε πύραυλο στο διάστημα, με τον κοσμοναύτη Yuri Gagarin το 1961. Η γενική ανάπτυξη και πρόοδος του κράτους, διακόπηκε στις 25 Δεκεμβρίου του 1991, όταν ο ρώσος πρόεδρος Michael Corbachev ανακοίνωσε τη διάλυση της USSR και την πτώχευση του κράτους.

Ο πρώτος εκλεγμένος πρόεδρος της Ρώσικης Ομοσπονδίας, Boris Yeltsin, ακολουθώντας τις προτάσεις του ΔΝΤ και της Αμερικής, απελευθέρωσε το εμπόριο και τις αγορές και προχώρησε σε ιδιωτικοποιήσεις. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην βαθιά οικονομική κρίση που διήρκησε όλη τη δεκαετία του '90 και αποτυπώθηκε έντονα από τα οικονομικά μεγέθη της χώρας την εποχή εκείνη. Το ΑΕΠ(ονομ.) της μειώθηκε κατά 50%, το έλλειμμα του προϋπολογισμού κυμαινόταν κατά μέσο όρο στο 9% από το 1993 ως το 1998, με αποτέλεσμα το 1998 η Ρωσική οικονομία να καταρρεύσει, με παραπάνω από τις μισές τράπεζες να καταρρεύσουν και να κλείσουν. Το πείραμα των μεταρρυθμίσεων στις αγορές απέτυχε και η σημασία της μακροοικονομίας αποδείχθηκε σημαντική για την ανάκαμψη της χώρας.^[31]

Έπειτα από μια σειρά αντιμετώπισης προβλημάτων (υποτίμησης, υπερπληθωρισμού) και αλλαγών στη φορολογία, η μακροοικονομική σταθερότητα, η δημιουργία εσόδων, η ανοικτή οικονομία και η πρόσβαση σε σταθερές αγορές, τα

υψηλά επίπεδα αποταμίευσης και επενδύσεων, η πολιτική σταθερότητα, οδήγησαν τη Ρωσία σε υψηλή και σταθερή ανάπτυξη της τάξης του 7% ετησίως από το 1999.^[31]

Το 2009, ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης της Ρωσίας, κυριολεκτικά ισοπεδώθηκε από την οικονομική κρίση της προηγούμενης χρονιάς, χάνοντας 13 ποσοστιαίες μονάδες, από 5,2% το 2008, στο -7,8% το 2009. Κατέφερε παρόλα αυτά να ανακάμψει την επόμενη χρονιά, στο +4,5%.

Η ανάπτυξη της Ρωσίας, κατάφερε ως το 2012 να προσδώσει ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο στα 144 εκατομμύρια Ρώσων, με το 52,7% αυτών να είναι οικονομικά ενεργοί και την ανεργία να σημειώνεται στο 5.5%.^[28] Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το ποσοστό των ρώσων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, μειώθηκε από 30% το 2000, σε 14% το 2008.

Η Ρωσία έχει το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν εισόδημα από τις χώρες BRICS, με 14.604 \$ (στοιχεία 2013). Το 4,3% του ΑΕΠ (ονομ.) προορίζεται για την παιδεία και το 3,5 για την δημόσια υγεία.^[28]

Από τις χώρες των BRICS, η Ρωσία έχει το καλύτερο βιοτικό επίπεδο, με το 87,1% των Ρώσων να έχει ιδιοκατοίκηση, και την συντριπτική πλειοψηφία των σπιτιών να έχουν πρόσβαση σε βασικά αγαθά όπως το ηλεκτρικό ρεύμα, το Ζεστό Νερό Χρήσης, σε θέρμανση και αποχετευτικό δίκτυο.^[28] Μεγάλο ποσοστό επίσης των Ρώσων είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με την μόρφωση να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ζωή της νεολαίας της Ρωσίας.^[31]

Η οικονομία της Ρωσίας βασίζεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην παραγωγή και διακίνηση ενέργειας. Οι εξαγωγές της σε ποσοστό 68% αποτελούνται από αργό πετρέλαιο, προϊόντα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το 2013, το 50% των εσόδων στο δημόσιο τομέα, προήλθε από τους φόρους για την εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου και από τους τελωνειακούς δασμούς αυτών. Στα προϊόντα εξαγωγών συμπεριλαμβάνονται το νικέλιο, το παλλάδιο, σίδηρος, χημικά, αυτοκίνητα, στρατιωτικός εξοπλισμός και ξυλεία.^[32]

Η ανάπτυξη της Ρωσίας την τελευταία δεκαετία (με εξαίρεση το 2009), ήταν εμφανής και υψηλή. Ο ρυθμός αυτός όμως ανακόπηκε το 2012, με την επεκτατική πολιτική του τωρινού προέδρου Vladimir Putin να αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη. Η αναγκαστική προσάρτηση της Κριμαίας και τα βίαια επεισόδια που εξελίσσονται στην περιοχή, αποτέλεσαν την αρχή της διεθνούς κατακραυγής κατά της Ρωσίας, η οποία θέλοντας να αποτελέσει η Ουκρανία ρωσική περιοχή, προχώρησε σε επιδρομές κατά του ουκρανικού κράτους. Ήδη από το 2008, με τη

διχοτόμηση της Γεωργίας, είχε ξεκινήσει το πολιτικό παιχνίδι της Ρωσίας, με τα στρατεύματα εισβολής για την διάσωση των φιλο –ρώσων αυτονομιστών στην Ανατολική Ουκρανία το 2013, να αποτελούν την κορύφωση την διεύρυνση του «Ρωσικού Κόσμου» που οραματίζεται ο Putin, κάνοντας λόγο για χρήση ακόμα και πυρηνικών όπλων όπου χρειαστεί.^[33]

Όλες αυτές οι ενέργειες έχουν οδηγήσει στην επιβολή κυρώσεων στην Ρωσία από τον ΟΗΕ αλλά και το ΔΝΤ, με τον Putin να δίνει έμφαση στον στρατιωτικό εξοπλισμό και την ενδυνάμωση αυτού, γεγονός που έχει οδηγήσει τη ρώσικη οικονομία σε συνεχή πτώση. Χαρακτηριστική η πτώση του ρυθμού ανάπτυξης της Ρωσίας το 2012 σε 3,4%, το 2013 σε 1,3% και το 2014 σε 0,2% (IMF Financial Data, January 2015). Πλήγμα επίσης δέχθηκε η Ρώσικη οικονομία από την ραγδαία πτώση της τιμής του πετρελαίου, από 99\$ το βαρέλι τον Ιούλιο του 2014, σε 46\$ τον Μάρτιο του 2015 (Πηγή : nasdaq.com – markets, crude oil prices).

Τα κοινωνικά αλλά και οικονομικά αποτελέσματα αυτής της πολιτικής, δυσχεραίνουν τη θέση της Ρωσίας στο διεθνές στερέωμα, βαθαίνοντας ακόμα περισσότερο το χάσμα της Ρωσίας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της εισαγωγής στη λίστα με τα διεφθαρμένα κράτη που υπόκεινται σε κυρώσεις μαζί με το Ιράν και τη Βόριο Κορέα, και την ψυχρή αντιμετώπιση του Putin στη Σύνοδο των G8.^[33]

Σύμφωνα με την νέα παγκόσμια οικονομική έκθεση του Ιανουαρίου του ΔΝΤ, οι προοπτικές της Ρωσίας παρουσιάζονται εξαιρετικά δυσμενείς, τόσο εξαιτίας της μείωσης της τιμής του πετρελαίου, όσο και της πτώσης που παρουσιάζει το ρούβλι, αλλά κυρίως λόγω των άμεσων και έμμεσων δυσμενών επιπτώσεων που προέρχονται από τις γεωπολιτικές εντάσεις που υποκινεί η Ρωσία. Οι πρόσφατες προβλέψεις μάλιστα του World Economic Outlook (WEO) - January 2015 - του ΔΝΤ, προβλέπουν μείωση στον ρυθμό ανάπτυξης κατά 3% για το 2015 και 1% για το 2016. [Πηγή : IMF World Economic Outlook, January 2015 update]

Οι εξελίξεις στην Κριμαία έχουν αποτελέσει την κορυφή του παγόβουνου στη σχέση Ρωσίας – Αμερικής, με την Αμερική να θέλει να εξοστρακίσει την Ρωσία από τον παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό χάρτη, και τη Ρωσία, μέσω της εδραίωσής της στις χώρες BRICS, να προσπαθεί συνεχώς να μειώσει τη χρήση του αμερικάνικου δολαρίου στις παγκόσμιες συναλλαγές, στοχεύοντας με αυτό τον τρόπο τις αγορές της Αμερικής.^[34] Ο Ρώσος πολιτικός και οικονομολόγος Sergey Glazyev κάλεσε τον Δεκέμβριο του 2014 τη Ρωσία και τις συμμαχικές χώρες να στοχεύσουν στην

Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Η.Π.Α. για να ενισχυθεί η συμμαχία έναντι της πτώσης του δολαρίου. ^[15] Την πρώτη θετική αντίδραση εξέπεμψε ο ενεργειακός κολοσσός Gazprom, με τον διευθύνοντα σύμβουλό της να διαβεβαιώνει ότι το 95% των πελατών, επιθυμούν διακανονισμό με ευρώ αντί δολαρίου. ^[15]

Στην προσπάθεια αυτή συμμετέχει και ο μεγάλος σύμμαχος της Ρωσίας, η Κίνα, με την οποία μάλιστα τον Οκτώβριο του περασμένου έτους, υπέγραψαν συμφωνία – κολοσσό για την παροχή φυσικού αερίου από τη Ρωσία στην Κίνα για τα επόμενα 30 χρόνια, αξίας 400 δις δολαρίων. Υπέγραψαν επίσης συμφωνία 24,4 δις γιεν – ρούβλι για διευκόλυνση από το CRA. ^[15]

Η παροχή βοήθειας στην Ουκρανία από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα υπό τον όρο να καταψηφίσει η Ουκρανία τις μεταρρυθμίσεις για την voting power των BRICS στο ΔΝΤ, πυροδότησαν νέο κύκλο αντιπαράθεσης μεταξύ Ρωσίας – Αμερικής. ^[33]

Η βαθμιαία ανάπτυξη της Κίνας και η εδραίωσή της σε παγκόσμια υπερδύναμη, ευχαριστεί την Ρωσία για την σύναψη των συμφωνιών και την ενίσχυση της συμμαχίας αυτής στην «αντι-δολαρική» συμμαχία. Η Κίνα διεθνοποιεί το νόμισμά της σε όλη την Ασία αλλά και στη Λατινική Αμερική μέσω των επενδύσεών της στις χώρες της περιοχής, δίνοντας την ευκαιρία να αμφισβητεί την ηγεμονία του δολαρίου και του ΔΝΤ. Λογικό επακόλουθο, είναι η ικανοποίηση των Ρώσων, για την εισχώρησή τους στην ομάδα των BRICS και η προσήλωσή τους στην ενίσχυση και εδραίωση των σχέσεων με αυτές τις χώρες, αφηφώντας πλέον την Αμερική και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στον πίνακα 3.2, παρουσιάζονται συνοπτικά τα σημαντικότερα προβλήματα στα οποία καλείται να δώσει λύση η Ρωσία και ταυτόχρονα, στα δεδομένα εκείνα στα οποία βασίζει την επιθυμία της για ανάπτυξη αλλά και τη χρόνια διαμάχη της με την Αμερική.

Πίνακας 3.2. - Ρωσία

Βασικά Πλεονεκτήματα	Κύρια Προβλήματα
Παραγωγή και διαχείριση ενέργειας, φυσικό αέριο, αργό πετρέλαιο, προϊόντα πετρελαίου	Επεκτατική πολιτική του Ρώσου προέδρου, βίαια επεισόδια στην Κριμαία, κυρώσεις από ΔΝΤ

Μεγάλα έσοδα του δημοσίου από εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, τελωνειακούς δασμούς	Στιγματισμός της Ρωσίας λόγω των βίαιων επεισοδίων, εναντίωση πολλών χωρών προς τη χώρα μεταξύ των οποίων Η.Π.Α. και Ε.Ε.
Συγκαταλέγεται στις πέντε πρώτες χώρες παγκοσμίως στις οποίες οι συνθήκες ευνοούν για επενδύσεις	Ανεπαρκή νομοθετικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις, το εμπόριο, τις συναλλαγές
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	Επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση του 2008, πτώση του ρυθμού ανάπτυξης στο -7,8%
Ευρωπαϊκή κουλτούρα, καλές συνθήκες διαβίωσης σε σχέση με τις υπόλοιπες BRICS	Δυσκολία στην ανάκαμψη μετά την κρίση
Ισχυρή στρατιωτική δύναμη	Εξαιρετικά υψηλά επίπεδα της διαφθοράς, μεγάλα κενά στο θεσμικό πλαίσιο
Μεγάλη ανάπτυξη στην τεχνολογία, την έρευνα	Ψυχρό κλίμα, δύσκολες συνθήκες διαβίωσης τον χειμώνα
Σιδηροδρομικό δίκτυο, έσοδα που αποφέρουν οι συγκοινωνίες	Περιβαλλοντικά προβλήματα από μόλυνση του αέρα και του νερού, αλλά και τη λειτουργία των 31 πυρηνικών αντιδραστήρων

*Πηγές : International Monetary Fund, 2014 Financial Data
Trading Economics/ Russia
[31],[33]*

3.4. Ινδία, μια ισχυρή οικονομία με κοινωνικά προβλήματα

Η Ινδία σήμερα, είναι η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο με βάση το ΑΕΠ της που καθορίζεται από την καθαρότητα της αγοραστικής δύναμης (GDP per capita PPP), σύμφωνα με τα δεδομένα του ΔΝΤ, ενώ συνεχίζει να διατηρεί τη δεύτερη θέση στην παγκόσμια κατάταξη σε πληθυσμό, με πάνω από 1,2 δις ανθρώπους να κατοικούν στα εδάφη της.^[34] Παρά το γεγονός ότι παρουσιάζει σημαντικά ποσοστά ρυθμού ανάπτυξης της τάξης του 6% κατά μέσο όρο τα τελευταία 8 χρόνια (με εξαίρεση το +3,8% του 2008), είναι η 3^η παγκόσμια δύναμη με βάση το GDP PPP και η δέκατη με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ^[34], παραμένει μία από τις χώρες με το μικρότερο κατά κεφαλήν εισόδημα στον κόσμο, παρουσιάζοντας

ταυτόχρονα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα λόγω της φτώχειας, των θρησκευτικών πεποιθήσεων και των φυλετικών διακρίσεων που μαστίζουν τον ινδικό πληθυσμό. Συγκεκριμένα, το κατά κεφαλήν εισόδημά στην Ινδία ανέρχεται σε 1.893\$ (2014), γεγονός που την κατατάσσει 129^η στον κόσμο. ^[34]

Το 39,5% του συνολικού ινδικού πληθυσμού είναι οικονομικά ενεργός, με το 24,3% αυτών να εργάζονται στον δευτερογενή τομέα παραγωγής της χώρας. ^[28] Η ανεργία στην Ινδία βρίσκεται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα της τάξης του 2,2% (2012), παρόλα αυτά, το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα δεν δύναται να αυξήσει το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων. Η Ινδία έχει τα χαμηλότερα ποσοστά από όλες τις BRICS, μεριδίου του ΑΕΠ(ονομ.) που παρέχεται για την εκπαίδευση και την υγεία, με 3,1% και 1,4% αντίστοιχα. ^[28]

Ειδικότερα ο τομέας της υγείας στην Ινδία είναι εξαιρετικά σημαντικός λόγω των «ξεχασμένων» για τον δυτικό κόσμο ασθενειών όπως η ελονοσία, η φυματίωση, η χολέρα, η ιλαρά, το Κάλα-Αζάρ, ο δάγκειος πυρετός, συνεχίζουν να μαστίζουν την χώρα και ευθύνονται για τον θάνατο δεκάδων χιλιάδων Ινδών κάθε χρόνο. ^[35] Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Υπουργείο Υγείας και Οικογενειακής Ευημερίας, ασθένειες όπως η χολέρα, η μαλάρια, η φυματίωση, ο δάγκειος πυρετός, το Κάλα – Αζάρ, εμφανίζονται στις πρώτες θέσεις της λίστας με της θανατηφόρες ασθένειες στην Ινδία. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από το 2006 και μετά, 65000 άτομα κατά μέσο όρο χάνουν τη ζωή τους ετησίως στην Ινδία από τη φυματίωση. ^[28] Η μόλυνση του νερού, η μη τήρηση των κανόνων υγιεινής, η δυσκολία στην πρόσβαση σε καθαρό νερό ακόμα και σήμερα, το 2015, η έλλειψη εμβολιασμών και οι άσχημες συνθήκες διαβίωσης των ατόμων εκτός των αστικών κέντρων, έχουν οδηγήσει στην επαναφορά και έξαρση ασθενειών, οι οποίες στον δυτικό κόσμο θεωρούνται ξεχασμένες.

Το γεγονός αυτό επηρεάζει δυσμενώς τον τουρισμό της Ινδίας, η οποία παρόλη την ιστορία και τον πολιτισμό που διαθέτει από τα αρχαία χρόνια και έχει να επιδείξει στον υπόλοιπο κόσμο, αποφεύγεται εξαιτίας των ασθενειών αυτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο απαραίτητος εμβολιασμός πριν το ταξίδι στην Ινδία, αλλά και η αποφυγή κάθε είδους χρήσης νερού πέραν του εμφιαλωμένου. Παρόλα αυτά, εκατομμύρια τουρίστες επισκέπτονται κάθε χρόνο αυτή την χώρα της Ανατολής, με τον τουρισμό να συνεισφέρει κατά 37,9% στο ΑΕΠ (ονομ.) της χώρας (The Statistics Portal, www.statista.com).

Εκτός από τον τουρισμό, η ανάπτυξη της Ινδίας βασίζεται σε μεγάλο ποσοστό στο εμπόριό της, με της εξαγωγές της σε πετρέλαιο να αποτελούν το 20% των συνολικών εξαγωγών, τα μηχανικά προϊόντα το 19%, χημικά και φαρμακευτικά προϊόντα 14%, πολύτιμους λίθους και κοσμήματα 14%, γεωργικά προϊόντα 10%, είδη ένδυσης και κλωστοϋφαντουργίας 10%.^[36] Τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, οι Η.Π.Α., Η Σιγκαπούρη, η Κίνα, το Χονγκ Κονγκ και η Ολλανδία, αποτελούν τους κύριους εταίρους της Ινδίας στις εξαγωγές της με ποσοστά 12.1% , 12% , 4.5%, 4.5%, 4% και 3.5%, αντίστοιχα. ^[36]

Στα εισαγόμενα προϊόντα της Ινδίας, την πρώτη θέση με 34% κατέχει το αργό πετρέλαιο, με το χρυσό και το ασήμι να ακολουθούν (12%), τα μηχανήματα (10%), τα ηλεκτρονικά είδη (7%) και τα μαργαριτάρια, τους πολύτιμους και ημιπολύτιμους λίθους (5%) να ολοκληρώνουν τη λίστα. ^[36] Κύριοι εισαγωγείς στην Ινδία είναι η Κίνα με 10,7% του συνόλου των εισαγωγών, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα με 8%, Σαουδική Αραβία με 7%, η Ελβετία με 7% και οι Η.Π.Α. με 5%. ^[36]

Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση των επιστημόνων στην Ινδία, όπως επίσης και η τεχνολογική και επιστημονική πρόοδος που έχει επιτευχθεί στη χώρα τα τελευταία 5 χρόνια. Η Ινδική κυβέρνηση το 2012 ανακοίνωσε ότι στην επόμενη επταετία θα αυξήσει από 0,88% του ΑΕΠ (ονομ.) σε 2%, για παροχές στην εκπαίδευση. ^[37] Θα αυξηθούν επίσης οι υποτροφίες που χορηγούνται από την Ινδική κυβέρνηση, με σκοπό την προσέλκυση εξειδικευμένων επιστημόνων στα ινδικά ερευνητικά κέντρα. Έμφαση δίνεται στις Νέες Τεχνολογίες, στην Βιοτεχνολογική Έρευνα, στην έρευνα της Ατομικής Ενέργειας, στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, σε τμήματα Επιστήμης και Τεχνολογίας και στον κατασκευαστικό κλάδο. ^[37]

Μελετώντας όσα αναγράφονται στην ενότητα αυτή, εξηγείται γιατί η Ινδία είναι η χώρα των αντιθέσεων. Αποτελεί μία από τις χώρες με την μεγαλύτερη ανάπτυξη και αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ της, αλλά με ένα από τα χαμηλότερα κατά κεφαλήν εισοδήματα στον κόσμο. Παρουσιάζει μεγάλη επιστημονική πρόοδο στον ιατρικό κλάδο και σημαντικό μέρος των εξαγωγών της είναι φάρμακα, αλλά οι κάτοικοι συνεχίζουν καθημερινά να πεθαίνουν από ασθένειες όπως η φυματίωση, η χολέρα, η ιλαρά. Κατασκευάζει και αναμένεται να ολοκληρωθεί ως τον Αύγουστο του 2016, το μεγαλύτερο φωτοβολταϊκό πάρκο στον κόσμο ισχύος 750 MW, ενώ συγκαταλέγεται στη λίστα των χωρών με την μεγαλύτερη ατμοσφαιρική και περιβαλλοντική ρύπανση. Στα ινδικά εδάφη ζουν 176 εκατομμύρια βοοειδή και 51 εκατομμύρια βουβάλια, τα οποία υπερκαλύπτουν τις ανάγκες σε ένδυση και τροφή

των ινδών, και μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στις τοπικές οικονομίες, αλλά δεν επιτρέπεται να τα αγγίξουν λόγω των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Παρουσιάζει αξιοσημείωτη πρόοδο στην επιστημονική έρευνα και την εξειδίκευση, αλλά μεγάλο ποσοστό των παιδιών σήμερα, συνεχίζουν να αφήνουν το σχολείο προκειμένου να εργαστούν ή στην περίπτωση των κοριτσιών, να παντρευτούν.

Το σημαντικότερο ίσως γεγονός, το οποίο συμβάλλει αρνητικά στην συνολική εικόνα της Ινδίας, είναι η αντιμετώπιση των γυναικών και η θέση τους στην κοινωνία. Σύμφωνα με έρευνες, η Ινδία είναι η πιο επικίνδυνη χώρα για τις γυναίκες από την ομάδα των G20, και η τέταρτη πιο επικίνδυνη χώρα παγκοσμίως μετά το Αφγανιστάν, το Κονγκό και το Πακιστάν (Thomson Reuters Report, 2014). Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός της άνισης αντιμετώπισης μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, με τα αγόρια να τρέφονται και να ντύνονται καλύτερα, όπως επίσης να πηγαίνουν σχολείο και να σπουδάζουν, ενώ τα κορίτσια αναγκάζονται να παντρευτούν σε μικρή ηλικία, με την πώλησή τους σε άντρες με αντάλλαγμα χρήματα ή ζώα να είναι συχνό φαινόμενο στην Ινδία. Οι βιασμοί, οι επιθέσεις με οξύ, οι φόνοι ακόμα και από τον οικογενειακό κύκλο, την καταναγκαστική πορνεία, να αποτελούν ορισμένα μόνο από τα εγκλήματα που διαπράττονται ακόμη και σήμερα στην Ινδία (www.unwomensouthasia.org). Τα νούμερα αντικατοπτρίζουν την έκταση του προβλήματος : σύμφωνα με το National Crime Records Bureau (NCRB – Εθνική Υπηρεσία Καταγραφής Εγκλημάτων) στην Ινδία, μόνο το 2009, καταγράφηκαν περισσότερες από 89.500 επιθέσεις βίας από το οικογενειακό περιβάλλον, 21.400 επιθέσεις βιασμών, 11.000 περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης, 5.600 περιπτώσεις πώλησης κοριτσιών για γάμο, χωρίς να υπολογίζονται οι δεκάδες χιλιάδες περιπτώσεις που δεν καταγγέλθηκαν και δεν καταγράφηκαν. (πηγή : National Crime Records Bureau - NCRB, 2010)

Πίνακας 3.3. - Ινδία

Βασικά Πλεονεκτήματα	Κύρια Προβλήματα
Υψηλά ποσοστά ανάπτυξης τα τελευταία 10 χρόνια	Κοινωνική ανισότητα – τεράστιο χάσμα μεταξύ φτωχών και πλουσίων
Δεν επηρεάστηκε σημαντικά από την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008, γρήγορη ανάκαμψη	Το χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα από τις χώρες BRICS και από τα μικρότερα παγκοσμίως

Εμπόριο, εξαγωγές, παραγωγή προϊόντων και τροφίμων	Έλλειψη ιατρικής περίθαλψης του συνόλου του πληθυσμού με αποτέλεσμα την διάδοση θανατηφόρων ασθενειών ακόμη και σήμερα
Πολιτισμικά στοιχεία, κτίρια, θρησκευτικά μνημεία, φυσική ομορφιά προσελκύουν χιλιάδες τουρίστες κάθε μήνα	Η θέση της γυναίκας στη σύγχρονη ινδική κοινωνία – έλλειψη μόρφωσής τους, πώληση γυναικών για γάμο, βίαιες επιθέσεις ως καθημερινό φαινόμενο
Επιστημονική εξειδίκευση, έρευνα σε πολλαπλά επιστημονικά πεδία, ενίσχυση εκπαίδευσης	Εγκληματικότητα
Στροφή στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και μεγάλη έμφαση σε αυτές – επενδυτική και ερευνητική	Μόλυνση περιβάλλοντος – ιδιαίτερος ατμοσφαιρικού αέρα και πόσιμο νερού

[Πηγές : BRICS National Statistical Offices, Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística – IBGE, “BRICS Joint Statistical Publication 2014”, Fortaleza City, Brazil, June 15,2014

International Monetary Fund, 2014 Financial Data, WEO January 2015]

3.5. Κίνα, ο «γίγαντας» της Ανατολής

Από τις πέντε χώρες που ανήκουν στην ομάδα των BRICS, η Κίνα θεωρείται «άτυπα» από πολλούς η ηγέτιδα της ομάδας, εξαιτίας του οικονομικού της υποβάθρου. Η χώρα με τους περισσότερους από 1,3 δισεκατομμύρια κατοίκους, τερμάτισε δεύτερη στην ανάδειξη της ισχυρότερης οικονομίας το 2014, σε απόσταση αναπνοής από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Με Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν που ανέρχεται στα 9.18 τρις δολάρια για το 2014 και ρυθμό ανάπτυξης από το 1978 ως το 2014 της ς του 9% ετησίως, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι η Κίνα δεν απειλεί τυχαία την παγκόσμια οικονομική πρωτοκαθεδρία της Αμερικής. (πηγή : International Monetary Fund Data, www.imf.org)

Στις τιμές αυτές, έρχονται να προστεθούν τα 121 δις δολάρια Άμεσων Ξένων Επενδύσεων που την κατατάσσουν στην δεύτερη θέση πίσω από την Αμερική, τα 2,05 τρις δολάρια από τις εξαγωγές που την έφεραν στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης και τα 1,8 τρις δολάρια από τις εισαγωγές.^[38]

Η αύξηση των εξαγωγών συγκαταλέγεται στις σημαντικότερες συνιστώσες της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας. Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αποτελούν το

30% του ΑΕΠ (ονομ.), με το μεγαλύτερο ποσοστό να κατέχουν οι εξαγωγές ηλεκτρομηχανικών προϊόντων (57%) και προϊόντα όπως ενδύματα, υφάσματα, υποδήματα, έπιπλα, πλαστικά προϊόντα, τσάντες, παιχνίδια (20%). Οι εξαγωγές τεχνολογικών προϊόντων αντιπροσωπεύουν επίσης ένα μεγάλο ποσοστό (29%), έχοντας αυξηθεί κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια. ^[38] Το μεγαλύτερο μέρος των εξαγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών αντιστοιχεί στην Αμερική (17% επί των συνολικών εξαγωγών), ακολουθούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση (16%), τις χώρες ASEAN (Association of Southeast Asian Nations – Μπρουνέι, Ινδονησία, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη, Ταϊλάνδη, Βιετνάμ, Λάος, Βερμανία, Καμπότζη) με ποσοστό 10%, την Ιαπωνία (7%) και τη Νότια Κορέα. ^[38]

Όσον αφορά τις εισαγωγές, οι κύριες χώρες από τις οποίες εισάγονται προϊόντα στην Κίνα είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι χώρες ASEAN, η Ιαπωνία, η Νότια Κορέα και η Ταϊβάν. Η Αυστραλία, η Νότιος Αφρική και η Βραζιλία, συγκαταλέγονται επίσης στους εταίρους της Κίνας στον τομέα των εισαγωγών. ^[38] Κύριο προϊόν εισαγωγής είναι τα ηλεκτρομηχανικά προϊόντα (43% των συνολικών εισαγωγών), το αργό πετρέλαιο (12%), τα σιδηρομεταλλεύματα (5%), ο χαλκός, το αλουμίνιο και η σόγια. ^[38]

Οι επενδύσεις της Κίνας, έχουν τα τελευταία χρόνια κατορθώσει να προσφέρουν την ευκαιρία στην χώρα να διεθνοποιήσει το νόμισμά της. Εκτός από την υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ Ρωσίας και Κίνας για την παροχή φυσικού αερίου στην ασιατική χώρα τα επόμενα 30 χρόνια, η Κίνα έχει προχωρήσει σε επενδύσεις τόσο στην Κεντρική (71,9 δις δολάρια) και Λατινική Αμερική, την Ωκεανία 61,3 δις δολάρια), τον Καναδά(39,4 δις), την Βραζιλία (31,4 δις), την Ινδονησία (30,7 δις) και πλήθος ακόμη χωρών, καλύπτοντας μεγάλο μέρος όλων των ηπείρων, εξαιρουμένων της Βορείου Αμερικής και της Ανταρκτικής. ^[41] Το συνολικό ύψος των επενδύσεων της Κίνας ανέρχεται στα 870,4 δισεκατομμύρια δολάρια, από τα οποία σχεδόν το 50% (395,9 δις δολάρια) προέρχονται από τις ενεργειακές επενδύσεις. ^[41] Ακολουθούν οι μεταφορές με 134,7 δις και ο χρυσός με 124,5 δις δολάρια. Σύμφωνα με το UNELAC – United Nations Economic Commission for Latin America and Caribbean, οι επενδύσεις στην περιοχή, αυξήθηκαν από 120 εκατομμύρια δολάρια το 2004, σε 11,5 δις το 2012 και 70 δις το 2014. ^[15]

Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής, ο οποίος περιλαμβάνει τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τη δασοκομία, την αλιεία, αντιπροσωπεύει το 9% του ΑΕΠ (ονομ.) της Κίνας. Στον δευτερογενή τομέα ανήκουν η βιομηχανία και οι κατασκευές, οι οποίες

συνεισφέρουν κατά 40% και 9% αντίστοιχα στο ΑΕΠ (ονομ.) και αποτελούν τον σημαντικότερο τομέα παραγωγής της Κίνας. Το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι ξενοδοχειακές μονάδες, τα ακίνητα, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, συγκροτούν τον τριτογενή τομέα που αντιπροσωπεύει το 44% του κινέζικου ΑΕΠ (ονομ.).^[38]

Η Κίνα, όπως και η Ινδία, παρουσιάζει δυσανάλογα μεγάλο ονομαστικό ΑΕΠ και κατά κεφαλήν εισόδημα. Ο μέσος κινέζος λαμβάνει μόλις 6.807 δολάρια τον χρόνο, το δεύτερο μικρότερο αμέσως μετά την Ινδία στις χώρες BRICS, κατατάσσοντάς την -στην 84^η θέση παγκοσμίως, σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας για το 2013, με βάση το ονομαστικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ - GDP nominal per capita- (πηγή: World Bank Data – GDP Per Capita, www.data.worldbank.org)

Το 56,6% του συνολικού πληθυσμού της Κίνας είναι οικονομικά ενεργό, με την Κίνα να έχει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας από της πέντε BRICS της τάξης του 4,1%. Η κινεζική κυβέρνηση δαπανά το 4,3% του ΑΕΠ (ονομ.) για την παιδεία και το 5,4% για την υγεία σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Κίνας.^[28]

Η ανάπτυξη και πρόοδος που έχει σημειωθεί στην Κίνα τις τελευταίες δεκαετίες δεν περιορίζεται μόνο στον οικονομικό τομέα. Η εκπαίδευση στην χώρα της ανατολής έχει σημειώσει εντυπωσιακή άνοδο. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το 2003, οι απόφοιτοι των πανεπιστημίων ήταν 1,8 εκατομμύρια, με τον αριθμό αυτόν το 2013 να ανέρχεται στα 6,4 εκατομμύρια ατόμων, που αντιστοιχεί στο (πηγή : The Statistics Portal, www.statista.com).

Το έντονο πολιτιστικό στοιχείο που κυριαρχεί στην χώρα της Άπω Ανατολής, αποτελεί πόλο έλξης εκατομμυρίων τουριστών κάθε χρόνο. Η ιστορία των 5000 χρόνων της χώρας, τα παραδοσιακά κτίσματα, το Σινικό Τοίχος, τα φυσικά τοπία, τα φεστιβάλ που διοργανώνονται κάθε χρόνο για τον εορτασμό του νέου έτους, της άνοιξης κτλ, η κινέζικη κουζίνα, αποτελούν ορισμένα μόνο από τα πλεονεκτήματα της Κίνας στην προσέλωση των τουριστών.^[39] Το 2013, την Κίνα επισκέφτηκαν περισσότερο από 26 εκατομμύρια άνθρωποι, με τα 16 εκατομμύρια να προέρχονται από χώρες της υπόλοιπης Ασίας, 3 εκατομμύρια από τις Η.Π.Α. και 5,7 εκατομμύρια από την Ευρώπη^[40]

Παρόλη την ομορφιά του φυσικού τοπίου και τα ενδιαφέροντα αξιοθέατα των αχανών πόλεων της Κίνας, οι κάτοικοι, ιδιαίτερα των μεγάλων πόλεων αλλά και οι

εκατομμύρια τουρίστες, καλούνται να έρθουν αντιμέτωποι με το τεράστιο περιβαλλοντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Κίνα. Η ραγδαία αύξηση της βιομηχανίας, η έντονη αστικοποίηση στις μεγάλες πόλεις – το Πεκίνο μονάχα έχει πάνω από 20 εκατομμύρια κατοίκους - , τα εκατομμύρια των αυτοκινήτων, έχουν φέρει την Κίνα στην πρώτη θέση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και την καθιστούν υπεύθυνη για την εκπομπή του 1/3 των συνολικών αερίων παγκοσμίως που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Κατατάσσεται 16^η στη λίστα με τις 20 πιο μολυσμένες περιοχές του πλανήτη, έχει μειώσει το προσδόκιμο ζωής των κατοίκων κατά 5,5 χρόνια, διαβρώνοντας τις εδαφικές περιοχές και μειώνοντας την ποιότητα των υδάτων. Το 2008, η περιβαλλοντική διάβρωση κόστισε στην Κίνα το 9% του ΑΕΠ (ονομ.) της, το οποίο δόθηκε για αποκατάσταση των εδαφών και των υδάτων ,για περίθαλψη των κατοίκων εξαιτίας ασθενειών που προκλήθηκαν από την μόλυνση του αέρα κτλ. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της πόλης Harbin το 2013, όπου η μέγιστη ορατότητα ήταν τα 50 μέτρα λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.^[42]

Τα προβλήματα της Κίνας δεν περιορίζονται στο επίπεδο των περιβαλλοντικών καταστροφών αλλά και στην κοινωνική ζωή. Η οικονομική της άνοδος, της έχει προσδώσει την ώθηση ώστε στο μέλλον να αποτελέσει την ισχυρότερη οικονομία στον κόσμο ξεπερνώντας τις Ηνωμένες Πολιτείες και να είναι πλέον ο νούμερο ένα αντίπαλος της Αμερικής, όμως οι κινέζοι πολίτες συνεχίζουν να βρίσκονται στο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο της Αμερικής του 1950. Το εξαιρετικά χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα (συγκριτικά με το ονομαστικό ΑΕΠ), τα χαμηλά ποσοστά του ΑΕΠ που δαπανώνται για την υγεία και την παιδεία, είναι ορισμένα μόνο από τα κοινωνικά φαινόμενα που καθιστούν τους κατοίκους της Κίνας σε χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο από αυτούς της Αμερικής. Συνακόλουθα, το κόστος κατοικίας και της χρήσης αυτής, είναι διαρκώς αυξανόμενο, με τους μεσίτες στις Κινεζικές περιοχές να εκμεταλλεύονται όσο το δυνατόν περισσότερο την ζήτηση, δημιουργώντας ουσιαστικά μια «φούσκα» στον συγκεκριμένο κλάδο, η οποία έχει ημερομηνία λήξης.^[7]

Η μείωση του λόγου των εργαζόμενων προς των συνταξιούχων, ο οποίος σύμφωνα με μελέτες αναμένεται το 2030 να μειωθεί από 6/1 σε 2/1, αποτελεί επίσης σημαντικό πρόβλημα για την κινέζικη κυβέρνηση.^[7] Η γήρανση των κατοίκων επηρεάζεται επίσης σημαντικά όπως προαναφέρθηκε από την ραγδαία αυξανόμενη ατμοσφαιρική ρύπανση και την γενικότερη μόλυνση του περιβάλλοντος.

Πολλοί ωστόσο διατείνονται ότι το βασικό πρόβλημα της Κίνας δεν είναι ούτε οικονομικό, ούτε περιβαλλοντικό αλλά πολιτικό. Ο καθηγητής του Harvard, πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων υπό την προεδρία του Donald Reagan και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Wall Street Journal, με άρθρο του στην εφημερίδα, αναφέρει ότι τα μεγαλύτερα προβλήματα του Πεκίνου τα επόμενα χρόνια είναι η διαφθορά, η οικονομική ανισότητα, οι εσωτερικές διαμάχες στην κυβέρνηση, τα πολιτικά σκάνδαλα και η επικίνδυνη εξωτερική πολιτική. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το 2012 και 13, το Πεκίνο είχε κατηγορηθεί, όπως αναφέρεται στο ίδιο άρθρο, για διαδικτυακή υποκλοπή μυστικών και δεδομένων άλλων κυβερνήσεων.

Την κοινωνική αυτή κατάσταση η οποία αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη της Κίνας αλλά και τις εμπορικές τις συναλλαγές, θέλησε να αναδιαμορφώσει ο τωρινός πρόεδρος της Κίνας Xi Jinping, με την διοργάνωση καμπάνιας κατά της διαφθοράς. Η καμπάνια κατά της διαφθοράς του Xi Jinping– Anti Corruption Campaign in China, αποτελεί ουσιαστικά μια εις βάθος έρευνα πολιτικών, στρατιωτικών, δικαστικών και κυβερνητικών προσώπων της Κίνας, οι οποίοι είχαν καταχραστεί εξουσία, χρήματα, δωροδοκήθηκαν και δωροδόκησαν, διέρρευσαν κρατικά μυστικά, κατασπατάλησαν δημόσια αγαθά και χρήμα. Η καμπάνια ξεκίνησε με απόφαση που πάρθηκε στην 18^ο Εθνικό Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας το 2012 και δρομολογήθηκε από τον Xi Jinping και τον Γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής Επιβολής Πειθαρχίας, Wang Qishan. ^[53] Η καμπάνια συνεχίζεται, με περισσότερα από 60 άτομα να έχουν ήδη ερευνηθεί και καταδικαστεί, και την Κίνα να προσπαθεί να επαναφέρει την διαφάνεια στο εσωτερικό της καθώς η διαφθορά αποτελούσε μέχρι πρότινος κυριολεκτικά τρόπο ζωής για την ελίτ των Κινέζων πολιτών και εχόντων εξουσία και χρήματα. ^[53]

Το αμφιλεγόμενο αυτό πολιτικό σκηνικό, τα περιβαλλοντικά προβλήματα και οι οικονομικές ανισότητες ωστόσο, δεν μπορούν να επισκιάσουν την ραγδαία οικονομική ανάπτυξη της Κίνας τις τελευταίες δεκαετίες, που της δίνουν την δυνατότητα να αποτελεί σήμερα, άτυπα μιν, τον αρχηγό των BRICS. Η ισχυρή οικονομική της δύναμη, προσδίδει μεγάλο πλεονέκτημα τόσο στην πολιτική, όσο και στην οικονομική εδραίωση των BRICS, εφησυχάζοντας ουσιαστικά τις υπόλοιπες χώρες μέλη των BRICS, και προκαλώντας πονοκέφαλο στο Αμερικάνικο Κογκρέσο.

Ο πίνακας 3.4., παρουσιάζει με συνοπτικό τρόπο τα βασικά πλεονεκτήματα της γιγαντιαίας αυτής χώρας, αλλά και τα πολλαπλά προβλήματα που αποτελούν τροχοπέδη για την εδραίωσή της ως πρώτη παγκόσμια υπερδύναμη.

Πίνακας 3.4. – Κίνα

Βασικά Πλεονεκτήματα	Κύρια Προβλήματα
Ταχύτατοι ρυθμοί ανάπτυξης τα τελευταία 15 χρόνια της τάξης του 9%	Τεράστιο άνοιγμα ψαλίδας μεταξύ ονομαστικού ΑΕΠ και κατά κεφαλήν εισοδήματος
Η χώρα με τους περισσότερους κατοίκους στη γη, μικρά ποσοστά ανεργίας	Έντονο πολιτικό παρασκήνιο που επηρεάζει αρνητικά την παγκόσμια εικόνα της Κίνας και τις διπλωματικές σχέσεις
Συνεχώς αυξανόμενο ονομ. ΑΕΠ, 9,18 τρις δολάρια για το 2015, με τις εξαγωγές να συμβάλλουν καθοριστικά	Διαφθορά, πολιτικές διαμάχες, κοινωνική ανισότητα, επικίνδυνη εξωτερική πολιτική
Παραγωγός χώρα πλήθους προϊόντων και υπηρεσιών, εξαγωγές, εμπόριο, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	Μείωση του λόγου εργαζομένων/ συνταξιούχων, αναμένεται να επηρεάσει άμεσα και δυσμενώς την Κινέζικη οικονομία τις επόμενες δεκαετίες
Έμφαση τα τελευταία χρόνια στην επιστημονική έρευνα και εξειδίκευση, πρόοδος των πανεπιστημίων, τεχνολογικά επιτεύγματα	Τεράστια περιβαλλοντικά προβλήματα, κυρίως ατμοσφαιρικής ρύπανσης και ρύπανσης νερού, εξαιτίας των δισεκατομμυρίων αυτοκινήτων και των εργοστασίων παραγωγής
Πόλιτισμός χιλιάδων χρόνων, θρησκευτικά κτίρια, φυσικά τοπία, ιστορικά πάρκα, προσελκύουν εκατομμύρια τουρίστες ετησίως	Μείωση του προσδόκιμου ζωής λόγω περιβαλλοντικών προβλημάτων και απόδοση του 9% του ονομ. ΑΕΠ για την αντιμετώπισή της
Τεράστιο κύρος λόγω της οικονομικής της δύναμης, θεωρείται από πολλούς «άτυπα», η αρχηγός των BRICS	Συνθήκες διαβίωσης στις μεγαλουπόλεις εξαιρετικά δύσκολες λόγω έλλειψης χώρου

[Πηγές : BRICS National Statistical Offices, Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística – IBGE, “BRICS Joint Statistical Publication 2014”, Fortaleza City, Brazil, June 15,2014

3.6. Νότιος Αφρική, η προσπάθεια για ανάκαμψη μιας πολυτάραχης χώρας

Η είσοδος της Νοτίου Αφρικής στην ομάδα των BRICs το 2010, ήταν το αποτέλεσμα μιας εξαιρετικής εξωτερικής πολιτικής της και η ευκαιρία να σταματήσει ο ατέρμονος κύκλος ένδειας, εκμετάλλευσης και χαμηλού βιοτικού επιπέδου που μαστίζει την χώρα, και όλες τις χώρες της περιοχής γενικότερα. Η επιλογή της Νοτίου Αφρικής, έφερε προ εκπλήξεως μεγάλο μέρος του πολιτικού και οικονομικού κόσμου, εφόσον αρκετοί θεωρούσαν ότι η επιλογή μιας ισχυρότερης οικονομίας όπως η Ινδονησία ή η Τουρκία, ή μιας ταχύτερα αναπτυσσόμενης χώρας, όπως η Νιγηρία ή το Μεξικό, θα αποτελούσε ασφαλέστερη επιλογή.^[6]

Η επιλογή ωστόσο της Νοτίου Αφρικής, μόνο τυχαία δεν υπήρξε. Οι Κίνα, Ινδία και Βραζιλία, είχαν ήδη αναπτύξει εμπιστοσύνη για την Νότιο Αφρική, από την κοινή συνένευσή τους στα groups BASIC (Brazil, South Africa, India and China) και IBSA (India, Brazil, South Africa). Η συγκεκριμένη χώρα επίσης, παρουσίαζε τους λιγότερο δυνατούς κινδύνους για μείωση της δυναμικότητας των BRICs ως ενιαίο σύνολο. Η κίνηση αυτή, εδραίωνε τη θέση των BRICs να παρουσιάζει εικόνα διεθνούς συνόλου, αφού δεν αποτελούσε μία ακόμα αναπτυσσόμενη χώρα της Ασίας ή της Λατινικής Αμερικής.^[6]

Όπως είναι φυσικό, η Νότιος Αφρική, δεν επιλέχθηκε εξαιτίας της οικονομικής της δύναμης, ή του ρυθμού ανάπτυξής της, παρόλο που ο τελευταίος δεν είναι καθόλου αμελητέος τα τελευταία χρόνια. Πρωταρχικό ρόλο στην επιλογή της διαδραμάτισε η εξαιρετικά σημαντική στρατηγική της θέση και η γεωπολιτικής της σημασία.^[6] Η Αφρική συνακόλουθα, αποτελεί μία από τις καλύτερες περιοχές για επενδύσεις και ανάπτυξη του εμπορίου, και αυτό αντικατοπτρίζεται από τα μεγέθη των οικονομικών συμφωνιών για το εμπόριο, μεταξύ της Νοτίου Αφρικής και της Κίνας, της Ινδίας και της Βραζιλίας. Πιο συγκεκριμένα, το εμπόριο τριπλασιάστηκε, από 150 δις δολάρια το 2010, σε 530 δις δολάρια το 2015 – κατ' εκτίμηση.

Επίσης, εξαιτίας των οικονομικών, διπλωματικών και στρατιωτικών ικανοτήτων της Νοτίου Αφρικής, αυτή θεωρείται άτυπα ο περιφερειακός ηγέτης εκείνων των χωρών. Αποτελεί επομένως την αντιπρόσωπο μιας ολόκληρης ηπείρου αναδυόμενων οικονομιών και καλείται να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων,

αντιπροσωπεύοντας τα στοιχεία ανάπτυξης και το μέγεθος της αγοράς, για τα οποία η Αφρική μπορεί να είναι υπερήφανη. ^[6]

Τα 53 εκατομμύρια των κατοίκων της, μοιράζονται στην συνολική της έκταση των 1,2 εκατ. τετραγωνικών χιλιομέτρων, που την κατατάσσουν την 25^η μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο. Το πολίτευμά της είναι η Ενιαία Συνταγματική Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, με πρόεδρο τον Jacob Zuma, ο οποίος επανεκλέχθηκε το 2014, έπειτα από την πρώτη του εκλογή το 2009 και αποτελεί τον 4^ο κατά σειρά πρόεδρο της Ν. Αφρικής. Η Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής (RSA – Republic of South Africa) όπως είναι η επίσημη ονομασία της, χωρίζεται σε εννέα επαρχίες, το 80% των κατοίκων της είναι αφρικανοί μαύροι, με σημαντικό ωστόσο ποσοστό έγχρωμων (8,8%), λευκών (8,4%) και Ινδών – Ασιατών (2,4%). ^[43]

Το ΑΕΠ (ονομ.) της Νοτίου Αφρικής σύμφωνα με τα δεδομένα της Παγκόσμιας Τράπεζας ήταν 350,6 δις δολάρια το 2013, με το κατά κεφαλήν εισόδημα να είναι εξαιρετικά υψηλό σε σχέση με τις υπόλοιπες αφρικανικές χώρες, ξεπερνώντας ακόμη και αυτό της Κίνας το 2011, στα 7.800 δολάρια το χρόνο. Το 2013, το κατά κεφαλήν εισόδημα μειώθηκε στα 6.618 δολάρια, κατατάσσοντας τη χώρα 89^η (World Bank Data, 2013). Παρόλα αυτά, η χώρα συνεχίζει να έχει ρυθμό φτώχειας στο 23%, με μόνο το 35,4% του πληθυσμού να εργάζεται και την ανεργία να ανέρχεται στο τεράστιο 25%. ^[28]

Εξαιρετικά σημαντική είναι η πρόοδος που έχει επιτευχθεί στον εκπαιδευτικό τομέα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι τη δεκαετία του '50, το ποσοστό των νοτιοαφρικάνων που ήξεραν γραφή και ανάγνωση ήταν μόλις 28% (πηγή : www.unesco.org/education). Σήμερα, το ποσοστό ανέρχεται σε 93,1%, με την κυβέρνηση να δαπανά το μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ (ονομ.) της για την παιδεία από όλες τις BRICS, 6,8%. ^[28]

Ένα από τα μεγάλα προβλήματα της χώρας είναι ο τομέας της υγείας. Στην χώρα των 53 εκατομμυρίων κατοίκων, τα 6,5 εκατομμύρια (περίπου το 12,5% των κατοίκων), νοσούν από τον ιό του HIV, σύμφωνα με τα δεδομένα της UNAIDS, του προγράμματος κοινής στρατηγικής αντιμετώπισης του HIV/AIDS των Ηνωμένων Εθνών (www.unaids.org), με τις 410.000 εξ αυτών να είναι παιδιά ηλικίας έως 12 ετών. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε από το 2010 που βρισκόταν στο 16%, παρόλα αυτά, οι εκστρατείες ενημέρωσης για την πρόληψη και την διεξαγωγή HIV test, συνεχίζεται στη χώρα του Νότου, καθώς σύμφωνα με μελέτες, πάνω από 200.000 άνθρωποι πεθαίνουν κάθε χρόνο στη Νότιο Αφρική από AIDS. (πηγή :

<http://www.avert.org/hiv-aids-south-africa.htm>). Η παροχή σε αντιρετροϊκά φάρμακα είναι δωρεάν μέσω των κρατικών προγραμμάτων που διενεργούνται από το 2005 για την καταπολέμηση της ασθένειας. (www.unaids.org)

Παρά τις δυσμενείς επιπτώσεις στον τομέα της υγείας λόγω του AIDS, η Νότιος Αφρική φαίνεται να συνεχίζει να αντιμετωπίζει βαθιά πολιτικά και οικονομικά προβλήματα λόγω του φυλετικού διαχωρισμού. Αν και η ταφόπλακα των φυλετικών διακρίσεων και του ρατσιστικού καθεστώτος του απαρχάιντ, μπήκε πριν από 20 χρόνια, εντούτοις, οι κοινωνικές νίκες του μεγαλύτερου πολιτικού προσώπου της Αφρικής, Νέλσον Μαντέλα, δεν φαίνεται να έχουν αποδώσει καρπούς στην Νότιο Αφρική του σήμερα. Οι τεράστιες οικονομικές ανισότητες, η διαφθορά, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, ειδικά στους νέους, η εγκληματικότητα, και η πεισματική παραμονή στα χέρια των λευκών της χώρας του κεφαλαίου και των εκτάσεων, αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη της χώρας. ^[44]

Και παρά το γεγονός ότι η χώρα διαθέτει την ισχυρότερη οικονομία στην αφρικανική ήπειρο μετά τη Νιγηρία, με τις μεταλλευτικές και αγροτικές εξαγωγές να αποτελούν το ισχυρό χαρτί της, εντούτοις, ένας στους τέσσερις στη Νότιο Αφρική σήμερα, ζει με λιγότερο από ένα ευρώ την ημέρα. ^[44]

Το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών της Νοτίου Αφρικής, οδηγείται στην Κίνα (14% επί του συνόλου των εξαγωγών), με τις Ηνωμένες Πολιτείες (8%), την Ιαπωνία (7%), την Μποτσουάνα (5%) και τη Γερμανία (5%), να ακολουθούν. Οι εξαγωγές της Ν. Αφρικής περιλαμβάνουν κυρίως μεταλλεύματα, λόγω του ορυκτού της πλούτου, με το χρώμιο, το μαγγάνιο και την πλατίνα να καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με 9% των συνολικών εξαγωγών. Τα μεταλλεύματα σιδήρου (14%), τα μηχανοκίνητα οχήματα (9%), οι διάφορες συσκευές (7%), ο χρυσός (7%), ο άνθρακας (6%) και τα διαμάντια (2%), ολοκληρώνουν τον κατάλογο των εξαγωγών της χώρας. ^[45]

Τα κύρια προϊόντα που εισάγονται στη Ν. Αφρική είναι τα καύσιμα (24% των συνολικών εισαγωγών), οι πυρηνικοί αντιδραστήρες, οι λέβητες, μηχανές και μηχανολογικός εξοπλισμός (14%), μηχανοκίνητα οχήματα και ανταλλακτικά (9%), τηλεφωνικές συσκευές (3%), λαχανικά (2%), ζώα και προϊόντα αυτών (1%). ^[45]

Ο ρυθμός ανάπτυξης της Νοτίου Αφρικής, σύμφωνα με την έκθεση του Ιανουαρίου του 2015 από το ΔΝΤ, αναμένεται να αυξηθεί από 1,4 το 2014, σε 2,1 το 2015 και 2,5 το 2016 (International Monetary Fund WEO – World Economic Outlook Update, January 2015). Αυτές οι υποτονικές προοπτικές, βασίζονται κατά κύριο λόγο στην πτώση της τιμής του πετρελαίου και των βασικών εμπορευμάτων, σύμφωνα με

το ΔΝΤ, αλλά και στην ραγδαία ανάπτυξη του μεταποιητικού τομέα της Κίνας, ο οποίος έχει σχεδόν αφανίσει τον αντίστοιχο της Νότιας Αφρικής, ο οποίος εμφανιζόταν εξαιρετικά ισχυρός πριν από μια δεκαετία. ^[44]

Στον πίνακα 3.5. που ακολουθεί, αναρτώνται τα κυριότερα χαρακτηριστικά στοιχεία της χώρας του Νότου, όπως προκύπτουν από την σύνοψη όσων προαναφέρθηκαν.

Πίνακας 3.5. – Νότιος Αφρική

Βασικά Πλεονεκτήματα	Κύρια Προβλήματα
Χώρα με μεγάλο ορυκτό πλούτο και γεωργική παραγωγή	Συνεχίζει, παρά την πρόοδο, να είναι μια χώρα με μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα - ένας στους τέσσερις Νοτιοαφρικανούς ζει με λιγότερο από 1 ευρώ την ημέρα
Σημαντικές προσπάθειες ανάκαμψης τα τελευταία χρόνια όπως μαρτυρά ο ρυθμός ανάπτυξης τα τελευταία 8 χρόνια και η αύξηση του ΑΕΠ (ονομ.)	Μεγάλες πολιτικές αστάθειες και προβλήματα μεταξύ λευκών και μαύρων παρά το γεγονός ότι έχουν περάσει 20 χρόνια από το apartheid
Ισχυρή χώρα στον τομέα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και των εξαγωγών τα τελευταία χρόνια	Τεράστια ποσοστά ανεργίας της τάξης του 25%
Δεύτερη οικονομικά ισχυρότερη χώρα στην Αφρική μετά τη Νιγηρία	Εξαιρετικά μικρό προσδόκιμο ζωής, στα 53 χρόνια, από τα μικρότερα παγκοσμίως
Μείωση αναλφαβητισμού, συνεχείς προσπάθειες της κυβέρνησης αλλά και παγκόσμιων μη κυβερνητικών οργάνωσης για την μείωση του αναλφαβητισμού και την καταπολέμηση ασθενειών	Εκτός των μεγαλουπόλεων, οι συνθήκες διαβίωσης είναι εξαιρετικά δύσκολες, με μεγάλες ελλείψεις σε βασικές υποδομές όπως σταθερά συγκροτήματα σπιτιών, συστήματα αποχέτευσης, ύδρευσης και
Χώρα ιδιαίτερου φυσικού κάλους, σπάνιας πανίδας και χλωρίδας, με τον τουρισμό να αυξάνεται συνεχώς	Μεγάλα κοινωνικά προβλήματα : εγκληματικότητα, διαφθορά, καθημερινά φαινόμενα βίας, αδυναμία του κράτους να επιβάλλει την τάξη

	Εκατοντάδες θάνατοι καθημερινά, οι περισσότεροι εκ των οποίων παιδιά, λόγω θανατηφόρων ασθενειών που ταλανίζουν την περιοχή, κυρίως AIDS
--	--

[Πηγές : BRICS National Statistical Offices, Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística – IBGE, “BRICS Joint Statistical Publication 2014”, Fortaleza City, Brazil, June 15, 2014
International Monetary Fund, WEO January 2015
[6]

Συνοψίζοντας όσα προαναφέρθηκαν για αυτή τη χώρα του Νότου, παρατηρείται ότι είναι μία πλούσια χώρα, αλλά με φτωχούς κατοίκους. Οι ρυθμοί ανάπτυξης της και το ΑΕΠ (ονομ.) της μαρτυρούν άνοδο της οικονομίας, η εικόνα της αφρικανικής κοινωνίας ωστόσο, μαρτυρά βαθιά κοινωνικά προβλήματα. Οι αντιθέσεις αυτές, εμποδίζουν, όπως και στην περίπτωση της Ινδίας, την πρόοδο, κοινωνική και οικονομική, της Νοτίου Αφρικής, απεικονίζοντας τον μακρύ δρόμο που έχει ακόμα να διανύσει η χώρα.

3.7. Μπορούν τελικά οι BRICS να εδραιώσουν μια μετα-δυτική πολυπολικότητα;

Αναμφισβήτητα, οι χώρες της ομάδας των BRICS, έχουν τις τελευταίες δεκαετίες παρουσιάσει αξιοσημείωτη οικονομική άνοδο, εδραιώνοντας τη θέση τους στην παγκόσμια οικονομική κοινότητα. Η ανάπτυξή τους, έχει καταφέρει να τις καταστήσει σημαντικό αντίπαλο για μεγάλες οικονομικές υπερδυνάμεις, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ιαπωνία.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008, επηρέασε όπως είναι φυσικό και αυτή την ομάδα χωρών, κατάφεραν ωστόσο να εξέλθουν με σχετικά μικρές απώλειες, ενισχύοντας ταυτόχρονα τον εσωτερικό τους δεσμό, δημιουργώντας ισχυρές εμπορικές σχέσεις και σχέσεις συνεργασίας μεταξύ τους.

Μελετώντας όμως τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στις προηγούμενες ενότητες του κεφαλαίου, παρατηρείται ότι παρόλη την οικονομική τους πρόοδο, οι χώρες αυτές καλούνται να αντιμετωπίσουν σοβαρά κοινωνικά προβλήματα που ταλανίζουν τις κοινωνίες τους. Η Κίνα παραδείγματος χάρη, μπορεί να αποτελεί ανερχόμενη οικονομική υπερδύναμη και τον σημαντικότερο αντίπαλο της πανίσχυρης

Αμερικής, ωστόσο έχει εξαιρετικά μικρό κατά κεφαλήν εισόδημα, με το 11% των κινέζων, να ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, παρουσιάζοντας τεράστιες κοινωνικές ανισότητες.^[46]

Παρόμοια είναι η κοινωνική κατάσταση στην Ινδία και στην Βραζιλία. Οι χώρες αυτές δεν παρουσιάζουν την τεράστια επεκτατική οικονομική κατάσταση της Κίνας, πρόκειται ωστόσο για πλούσιες χώρες, με εξαιρετικά φτωχούς κατοίκους. Η Βραζιλία χαρακτηρίζεται ως σημαντική αγροτική και βιομηχανική δύναμη, αλλά το 8,9% των κατοίκων της ζει κάτω από το όριο της φτώχειας (World Bank Data – Brazil). Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός, ότι το 40% του συνολικού ονομαστικού ΑΕΠ της χώρας, βρίσκεται στα χέρια του 10% του πληθυσμού.^[47] Όπως επίσης και το γεγονός, ότι μία χώρα με εκατομμύρια φτωχούς κατοίκους, δαπάνησε συνολικά 14 δισεκατομμύρια δολάρια για να διεξάγει την ακριβότερη διοργάνωση Παγκοσμίου Κυπέλλου στο ποδόσφαιρο στην ιστορία του θεσμού.^[48]

Η διοργάνωση αύξησε κατακόρυφα τον τουρισμό της χώρας, δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας, διαφήμιση την Βραζιλία, τις διάσημες παραλίες της και την κουλτούρα της παγκοσμίως, άφησε όμως πίσω της νεκρούς εργάτες λόγω μειωμένων μέτρων ασφαλείας και εκατομμύρια Βραζιλιάνους που ζουν στις φαβέλες να διαμαρτύρονται δικαιολογημένα για το τεράστιο ποσό που δαπανήθηκε για το Παγκόσμιο Κύπελλο, αλλά και για αυτό που δαπανάται, για τους επικείμενους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2016.

Στην Ινδία, οι πολίτες βρίσκονται σε ακόμη δυσχερέστερη θέση, με το 21,9% να ζει σε συνθήκες απόλυτης ένδειας, που αντιστοιχεί σε 265 εκατομμύρια κατοίκους.

Η μόνη χώρα από την ομάδα των BRICS, στην οποία η οικονομική κατάσταση των κατοίκων ήταν στα επίπεδα των ανεπτυγμένων χωρών, είναι η Ρωσία, με το κατά κεφαλήν εισόδημα να σημειώνεται στα 14.603 δολάρια. Η Ρωσία όμως αντιμετωπίζει διαφορετικού είδους προβλήματα, με σημαντικότερα την παγκόσμια κατακραυγή λόγω της βίαιης προσάρτησης στην Κριμαία, και τα επεισόδια στην περιοχή που προκάλεσε η απόβαση των Ρωσικών στρατιωτικών δυνάμεων. Έντονη αντίδραση είχε όπως ήταν φυσικό η Αμερική αλλά και η Ευρώπη, καταδικάζοντας τα επεισόδια και επιβάλλοντας κυρώσεις στη Ρωσία.

Η Ρωσία από την πλευρά της, θέλοντας να δημιουργήσει την αίσθηση δυναμικής χώρας, διέταξε εμπάργκο το καλοκαίρι του 2014 στην εισαγωγή αγροτικών προϊόντων και τροφίμων από τις Ευρωπαϊκές χώρες, τον Καναδά, τις

Ηνωμένες Πολιτείες, τη Νορβηγία αλλά και την εξαγωγή ρώσικων προϊόντων προς αυτές τις χώρες, όπως γούνες, ζωοτροφές, ζωικά προϊόντα, αγελάδες, μηχανοκίνητα οχήματα κ.ά. ^[49] Ταυτόχρονα, επισημάνθηκε η θέληση από την πλευρά της Ρωσίας να μην επιλέγονται τα αεροδρόμια της χώρας για ανταποκρίσεις στις πτήσεις προς την Ασία, από τις αεροπορικές εταιρίες της Ευρώπης και της Αμερικής, χωρίς αυτό ωστόσο να έχει εφαρμοστεί ακόμη. ^[50]

Συνακόλουθα, η Ρωσία καλείται να αντιμετωπίσει το τεράστιο πρόβλημα της διαφθοράς που ταλανίζει την κοινωνία της αλλά και το εμπόριο και τις συναλλαγές της. Πιο συγκεκριμένα, ο Kenneth Raboza, με άρθρο του στο Forbes, συγκαταλέγει τα επίπεδα διαφθοράς στη Ρωσία ως ένα από τα τρία κυριότερα προβλήματα, τα οποία την εμποδίζουν να αναπτυχθεί περαιτέρω. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι σύμφωνα με την έρευνα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ του 2012-2013, ο Δείκτης Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας της Ρωσίας, την κατέταξε 133^η από τις 144 χώρες που συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα, πίσω από την Ουγκάντα και το Τόγκο.

Όσον αφορά τη Νότιο Αφρική, χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι δεν επιλέχθηκε ως πέμπτο μέλος των BRICS για την οικονομική της δύναμη και την δυναμική της παρουσία στο διεθνές στερέωμα. Πρόκειται για μια ταλαιπωρημένη χώρα, με τεράστια κοινωνικά προβλήματα, υψηλή ανεργία, εγκληματικότητα, που μαστίζεται από ασθένειες και προσπαθεί ακόμη να βρει τις πολιτικές της ισορροπίες, δύο δεκαετίες μετά το τέλος του apartheid. Η αύξηση του εμπορίου της, ο ορκετός της πλούτος και η σημαντική γεωγραφική της θέση, συντέλεσαν στην επιλογή της από τις υπόλοιπες BRICs.

Δεν αποτελεί επομένως έκπληξη η δήλωση του επικεφαλής των Αναδυόμενων Αγορών και Παγκόσμιας Μακροοικονομίας στην Morgan Stanley Investment Management, Ruchir Sarma, ότι οι BRICS θα είναι ουσιαστικά χώρες «για πάντα αναδυόμενες». ^[3] Υποστηρίζει μάλιστα, ότι παρά τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, την αύξηση των ΑΕΠ(ονομ.) τους και την άνοδο του οικονομικού τους εκτοπίσματος, τα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν και το χάσμα του κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταξύ αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων χωρών, είναι ανυπέρβλητο και δεν μπορεί να δώσει στις BRICS την επιθυμητή οικονομική πρωτοκαθεδρία που προσμένουν. ^[3]

Παρόμοια γνώμη εκφέρει και για την Κίνα, παρόλη την τεράστια συνεχόμενη οικονομική της ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες, και την δραστηριοποίησή της με

επενδύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, το εμπόριό της, την επέλαση των κινεζικών προϊόντων στις παγκόσμιες αγορές αλλά και την ορθή εξωτερική της πολιτική. Η μη αποστασιοποίησή της από καμία χώρα, η εισχώρησή της στην ομάδα των BRICS, οι κινήσεις για αποκατάσταση των σχέσεών της με την Ρωσία, η ενίσχυση του αμυντικού τομέα και της στρατιωτικής και ναυτικής της δραστηριότητας, μαρτυρούν την προσπάθεια για πολυδιάστατη ανάπτυξη.^[51] Παρόλα αυτά, πολλοί οικονομικοί αναλυτές και επιστήμονες σε μεγάλα πανεπιστήμια του κόσμου όπως ο Ruchir Sarma, ο Danny Rodrig από το Harvard, διατείνονται ότι το τεράστιο χάσμα μεταξύ του κατά κεφαλήν εισοδήματος της Κίνας και της Αμερικής (της Αμερικής είναι επτά φορές μεγαλύτερο) αλλά και τα προβλήματα διαβίωσης στην χώρα της Άπω Ανατολής, αποτελούν τροχοπέδη για την τοποθέτηση της Κίνας στην πρώτη θέση της παγκόσμιας οικονομίας.

Η πρόσφατη έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, τον Ιανουάριο του 2015, η οποία απεικονίζει ρυθμό ανάπτυξης της Κίνας στο 6,8% για το 2015 και 6,3% για το 2016 – τις χαμηλότερες τιμές των τελευταίων 24 χρόνων, αποτελεί πρόσφορο έδαφος για ακόμη περισσότερες διαφωνίες μεταξύ των οικονομικών αναλυτών, για το εάν η Κίνα θα καταφέρει τελικά να οδηγηθεί στην κορυφή της παγκόσμιας οικονομίας.

Οι δυσμενείς προβλέψεις για την Κίνα ωστόσο, δεν φαίνεται να επηρεάζουν την ομάδα των BRICS, η οποία προχώρησε στην συμφωνία και υπογραφή για την ίδρυση της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, του «ΔΝΤ των φτωχών», σύμφωνα με τους New York Times, ποντάροντας στην δυναμική της κινέζικης οικονομίας και στην τεράστια οικονομική της δύναμη. Ο ιδρυτής του ακρωνυμίου των BRICS, Jim O'Neill, με άρθρο του στην Guardian, αναφέρει ότι η ανάκαμψη της Κίνας (και της Αμερικής) από την οικονομική κρίση του 2008 είναι εμφανής και θεωρεί ότι οι BRICS μπορούν να στηριχθούν στην πανίσχυρη Κίνα.^[51]

Χαρακτηρίζει μάλιστα τη Βραζιλία και τη Ρωσία ως τις μεγάλες απογοητεύσεις της ομάδας των BRICS, τόσο εξαιτίας των κοινωνικών τους προβλημάτων, όσο και των χαμηλών ρυθμών ανάπτυξης, αλλά και των χαμηλών τιμών των εμπορευμάτων τους στις αγορές.^[51] Συνεχίζει μάλιστα, λέγοντας πως οι δύο αυτές χώρες, μαζί με την ευρωζώνη, και ο λήθαργος στον οποίο έχουν υποπέσει, ευθύνονται για την αποτυχία της παγκόσμιας οικονομίας να αυξηθεί στο 4,1% το 2014, όπως πίστευε ο O'Neill ότι ήταν εφικτό.^[51]

Στην Κίνα επίσης εναποθέτουν τις ελπίδες τους οι υπόλοιπες BRICS για την επιτυχία και αντοχή του νέου εγχειρήματος της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας, σύμφωνα με το Reuters, άρθρο του οποίου δημοσιεύθηκε στους New York Times λίγες μέρες μετά την υπογραφή για την ίδρυση της NAT, τον Ιούλιο του 2014. ^[52]

Ο Jim O'Neill, σε αντίθεση με τον Ruchir Sarma, εμφανίζεται βέβαιος για την συνέχεια της επιτυχημένης πορείας των BRICS, ιδιαίτερα μετά την λειτουργία της NAT, που αναμένεται μέσα στο 2016, και θα αποτελεί μια εναλλακτική λύση που αντιμετωπίζουν δυσκολίες με το ΔΝΤ (Ελλάδα, Ισπανία), αλλά και άλλες που αποσκοπούν στην αύξηση της δύναμής τους στο παγκόσμιο πολιτικό – οικονομικό στερέωμα (Τουρκία, Μεξικό, Ινδονησία).

Βασίζει την επιτυχημένη πορεία της ομάδας μελλοντικά, στα οικονομικά στοιχεία των χωρών, και την εδραίωσή τους στον οικονομικό τομέα. Δεν αποτελεί όμως λανθασμένη γνώμη, το γεγονός ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα κοινωνικά προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίζουν οι χώρες BRICS, και τα μεγάλα βήματα προόδου που πρέπει να γίνουν σε αυτό το τομέα.

Σαφώς η οικονομική ανάπτυξη, τα ισχυρά τραπεζικά συστήματα, οι εξαγωγές, η βιομηχανία, η αύξηση του συνολικού ονομαστικού τους ΑΕΠ, αποτελούν εγγυήσεις για την συνέχιση της επιτυχημένης πορείας τους και την αναδιαμόρφωση της εικόνας τους προς την δύση – την επίδειξη δύναμης και την οικονομική άνοδο. Η εδραίωση των χωρών αυτών στην πρωτοκαθεδρία της παγκόσμιας οικονομίας μπορεί να επέλθει αν γίνουν οι σωστοί χειρισμοί όπως αναλύθηκε στα κεφάλαια που προηγήθηκαν, όμως η διεθνής παρουσία των χωρών οι οποίες θέλουν να αποτελούν πρότυπα οικονομίας και να κατέχουν περίοπτη θέση στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη δεν μπορεί να γίνει με εργαζόμενους για ένα δολάριο την ημέρα και εκατομμύρια κατοίκους κάτω από το όριο της φτώχειας. Η κοινωνία με την οικονομία μιας χώρας δεν αποτελούν μεμονωμένα κομμάτια αλλά αλληλένδετα. Η παγκόσμια κοινότητα των ανεπτυγμένων χωρών, για να αποδεχθεί, εμπιστευτεί (οικονομικά και πολιτικά) και να συναναστραφεί με τις BRICS με κάθε τρόπο, θα πρέπει να διακρίνει την κοινωνική βελτίωση αυτών των χωρών. Στόχος των πολιτικών και οικονομικών αρχηγών του πλανήτη, οφείλει να είναι η συνολική πρόοδος.

Στον αντίποδα των λεγόμενων του Jim O'Neill, βρίσκονται οι απόψεις του Chris Wright στο Forbes, όπου με άρθρο του τονίζει ότι η εικόνα που θέλει να σχηματίσει ο O'Neill για τις BRICS, είναι μακροπρόθεσμη και η απόκτηση της δύναμής τους θα συμβεί σε βάθος χρόνου, όπως και η εδραίωσή τους στο παγκόσμιο

οικονομικό σκηνικό. ^[53] Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στους απλούς επενδυτές, οι οποίοι εκφράζουν την επιθυμία να επενδύσουν στις μετοχές αυτών των χωρών, η παραμονή όμως των χωρών, και των μετοχών τους κατ' επέκταση, στον αναπτυσσόμενο κόσμο, δεν τους οδηγεί να επενδύσουν στις συγκεκριμένες χρηματιστηριακές αγορές. Η ταχεία αύξησή τους δεν ισοδυναμεί απαραίτητα με καλή και ισχυρή ανάπτυξη των χρηματιστηριακών αγορών τους, με τους επενδυτές να θεωρούν τις αναδυόμενες αγορές ομολόγων ευάλωτες και να συγκλίνουν τελικά προς την Αμερικάνικη αγορά. ^[53] Οι μικροί επενδυτές που θέλουν άμεσα αποτελέσματα, κυρίως μέσα στα επόμενα 7 με 8 χρόνια, δεν θα προτιμήσουν τις συγκεκριμένες αγορές, αλλά την ασφάλεια της Αμερικής, ακόμη και της ταλαιπωρημένης ευρωζώνης.

Συνεχίζοντας στον τομέα των επενδύσεων, οι χώρες BRICS με την πρώτη ματιά παρουσιάζονται ως ιδανικές για επιχειρηματικές δραστηριότητες, πολλοί ανασταλτικοί παράγοντες ωστόσο, καθιστούν την ανάπτυξη της επενδυτικής αγοράς δύσκολη. Στην Κίνα παραδείγματος χάρη, η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, η γραφειοκρατία, ο κρατικός παρεμβατισμός, η διαφθορά και ο πληθωρισμός, είναι προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν ώστε να ανθίσει η επιχειρηματικότητα στην χώρα. ^[7] Στην Ινδία οι ανεπαρκείς υποδομές και ο κρατικός μηχανισμός, η διαφθορά, η χρηματοδότηση και οι εργατική νομοθεσία συγκαταλέγονται στους παράγοντες που εμποδίζουν την δημιουργία νέων επενδύσεων, με τα ίδια στοιχεία να συναντώνται και στη Βραζιλία, την οποία όμως επιβαρύνουν επιπλέον οι φορολογικοί συντελεστές και η φορολογική νομοθεσία. ^[7]

Απαραίτητες επομένως θεωρούνται οι μεταρρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν στις συγκεκριμένες χώρες και στις αγορές τους, με την καταπολέμηση της φτώχειας και των κοινωνικών ανισοτήτων να βρίσκονται στην κορυφή της λίστας, μαζί με το κλείσιμο της ψαλίδας του κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταξύ αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων χωρών. Η εύρεση ισορροπιών μεταξύ των χωρών, η χάραξη μιας ενιαίας οικονομικής πολιτικής, η ενίσχυση της συνεργασίας των χωρών και ο μετασχηματισμός των οικονομιών τους από οικονομίες «χαμηλού κόστους» σε «καινοτόμες οικονομίες». ^[7] Το μονοπάτι προς την ανάπτυξη των BRICS είναι μακρύ και δύσβατο, αλλά οι χώρες αυτές φαίνεται να το έχουν χαράξει. Μένει μόνο να το διανύσουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Σύνοψη - Συμπεράσματα

Η σημερινή εποχή στις ανεπτυγμένες χώρες, χαρακτηρίζεται από φρενήρεις ρυθμούς διαβίωσης, συνεχείς αλλαγές και ανακατατάξεις, ταχεία εισροή δεδομένων και επεξεργασία αυτών, αλματώδη τεχνολογική ανάπτυξη. Κοινός παρανομαστής αυτών, ειδικά για τις κυβερνήσεις των χωρών, είναι η απόκτηση πολιτικής δύναμης, η εδραίωση στον διεθνή χώρο και σαφώς, η οικονομική ανάπτυξη.

Τα χρόνια που προηγήθηκαν, οι ισχυροί του πλανήτη, φρόντισαν να διατηρήσουν τα κεκτημένα τους και να εδραιωθούν ακόμη περισσότερο, ακολουθώντας πρακτικές και θεσμούς που ίσχυαν - και ισχύουν – εδώ και δεκαετίες, η δημιουργία των οποίων βασίζεται στην περαιτέρω ενδυνάμωση των ισχυρών. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ιαπωνία, η ΕΣΣΔ, κατείχαν την πρωτοκαθεδρία, αποτελώντας τις ισχυρές παγκόσμιες οικονομίες.

Η δεκαετία του 1990, έμελλε να είναι καθοριστική για τη διαμόρφωση του παγκόσμιου οικονομικού χάρτη, καθώς η Ιαπωνία δεν παρουσίασε την ραγδαία ανάπτυξη που όλοι περίμεναν και προμήνυαν την προηγούμενη δεκαετία, η διάλυση της ΕΣΣΔ έφερε την οικονομική της κατάρρευση, η θέση των Η.Π.Α. και των χωρών της Ε.Ε., εδραιώθηκε. Εκείνη όμως τη δεκαετία, η μεγαλύτερη σε πληθυσμό χώρα του κόσμου, ακολουθώντας σταθερά βήματα, παρουσίαζε τα πρώτα σημάδια ανόδου, φτάνοντας να θεωρείται σήμερα η κυριότερη αντίπαλος της Αμερικής και να απειλεί σοβαρά την σταθερή παραμονή της στην κορυφή της λίστας με τις ισχυρότερες χώρες παγκοσμίως. Η άνοδος της Κίνας είχε μόλις γίνει αντιληπτή.

Ταυτόχρονα, η ταλαιπωρημένη Ρωσία, βίωσε μία εξαιρετικά δύσκολη δεκαετία, για να παρουσιαστεί δυνατή, τα πρώτα χρόνια του 21^{ου} αιώνα. Οι αναπτυσσόμενες μέχρι τότε χώρες της Βραζιλίας και της Ινδίας, παρά το γεγονός ότι ήταν εξαιρετικά πλούσιες σε αγροτικά προϊόντα και φυσικούς πόρους αντίστοιχα, αντιμετώπιζαν τεράστια κοινωνικά προβλήματα και διέθεταν αδύναμες οικονομίες.

Με την έλευση του 21^{ου} αιώνα, τα δεδομένα άλλαξαν για τις τέσσερις αυτές χώρες. Η συνεχής οικονομική τους ανάπτυξη, οι σταθεροί υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης που παρουσίαζαν και η ταυτόχρονη άνοδος του ΑΕΠ (ονομ.) τους, συνέπεσε με την έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008, που οδήγησε σε τροχιά ύφεσης ακόμη και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αλλά και την Ε.Ε. Παρά τις

δυσοίωνες προβλέψεις και παρατηρώντας ότι η μοναδική λύση για ομαλή πορεία διαμέσου της κρίσης ήταν η συνεργασία, οι αρχηγοί της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ινδίας και της Κίνας, ενστερνίστηκαν την ιδέα του Jim O' Neill το 2001, για κοινή πορεία, μέσω της δημιουργίας μίας ομάδας χωρών, τις λεγόμενες BRICs.

Το 2009 λοιπόν, στην Αικατερινούπολη της Ρωσίας, πραγματοποιήθηκε η πρώτη σύνοδος Κορυφής των BRICs. Έναν χρόνο αργότερα, αποφασίστηκε η είσοδος της Νοτίου Αφρικής στην ομάδα χωρών, με το ακρωνύμιο να γίνεται πλέον BRICS. Με αντιπροσώπους από όλες τις γωνιές του πλανήτη, αναπτυσσόμενες οικονομίες που κατάφερναν να ξεπεράσουν τα εμπόδια της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης με σχετικά μικρές απώλειες και υποχωρήσεις, με ενίσχυση των πολιτικών και εμπορικών σχέσεων μεταξύ των χωρών, οι BRICS κατάφεραν σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα να γίνουν κύριο θέμα συζήτησης στους πολιτικούς και οικονομικούς κύκλους, προμηνύοντας μια νέα τάξη πραγμάτων.

Η άνοδός τους δεν αποτέλεσε ξαφνικό πυροτέχνημα στον οικονομικό – πολιτικό ουρανό. Είχε προβλεφθεί ήδη από τις αρχές του 2000, ιδιαίτερα στην περίπτωση της Κίνας, για την οποία οι προβλέψεις το 2010 έγιναν ιδιαίτερα εντυπωσιακές, με τους οικονομικούς αναλυτές να αναφέρουν ότι μέχρι το 2050, η επέλαση της Κίνας θα είναι παγκόσμια και θα βρίσκεται στην κορυφή της λίστας με τις ισχυρότερες χώρες, εκτοπίζοντας την εδώ και δεκαετίες πρώτη Αμερική.

Με βάση την δύναμη που συνεχώς αποκτούσαν, τις επενδύσεις που αυξάνονταν με ταχείς ρυθμούς και την γενικότερή τους επέκταση, οι BRICS θέλησαν να αυξήσουν την επιρροή τους, αποζητώντας την δύναμη που πλέον τους αναλογούσε. Η αρνητική στάση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και η μη τήρηση των δεσμεύσεών του, ιδιαίτερα μετά την αντίσταση του Αμερικάνικου Κογκρέσου, στις μεταρρυθμίσεις των ποσοστώσεων δύναμης ψήφου στο ΔΝΤ, οδήγησε σε ρήξη τις δύο πλευρές.

Απόρροια αυτής της διαφωνίας, η οποία ποτέ δεν εξωτερικεύθηκε ουσιαστικά από τις BRICS και το ΔΝΤ (εκτός από την συνεχή σύγκρουση Ρωσίας και Αμερικής), ήταν η απόφαση των χωρών για την ίδρυση της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας. Το καλοκαίρι του 2014, υπογράφηκε από τους αρχηγούς των BRICS η ίδρυση της New Development Bank, του ΔΝΤ των φτωχών όπως την ονόμασε η οικονομική κοινότητα, αρχικού κεφαλαίου 100 δις. δολαρίων. Το έντονο ενδιαφέρον σε αυτή τη περίπτωση, δεν ήταν η οικονομική δύναμη της τράπεζας, η οποία ήταν μηδαμινή

μπροστά σε αυτή της Παγκόσμιας Τράπεζας, αλλά το ισχυρό πολιτικό μήνυμα που ήθελαν να περάσουν, κυρίως στην Αμερική.

Η αντίδραση των BRICS και η κίνησή τους αυτή, αποτέλεσε την αρχή μιας νέας τάξης πραγμάτων, με την απόκτηση της δύναμης που τους αντιστοιχεί και κυρίως την «κατά μέτωπο επίθεση» στους ισχυρούς του πλανήτη. Παρά το γεγονός ότι η Αμερική αποτελεί τον μεγαλύτερο οικονομικό κολοσσό και ανακάμπτει αργά αλλά σταθερά από το μεγάλο πλήγμα που δέχθηκε από την παγκόσμια κρίση, οι αμερικάνοι οικονομολόγοι απορρίπτουν ευθύνες στο Αμερικάνικο Κογκρέσο για την κατάληξη αυτή και την ίδρυση της NDB.

Όπως προαναφέρθηκε, θα ήταν αφελές από κάποιους να θεωρήσουν ότι η Αμερικάνικη οικονομία έχει παρέλθει και ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες θα απειλήσουν την πρωτοκαθεδρία της, η συνεχιζόμενη όμως άνοδος ομάδων χωρών όπως οι BRICS και οι MINTs (Μεξικό, Ινδονησία, Νιγηρία, Τουρκία), αντικατοπτρίζουν τια ανακατατάξεις που αναμένεται να γίνουν στο άμεσο μέλλον. Με τον γίγαντα της Ανατολής, την Κίνα, να στηρίζει τις χώρες μέλη των BRICS, σε επίπεδο οικονομικών και δυναμικής, οι BRICS, με σταθερά και προσεκτικά βήματα στο μέλλον, θα συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία.

Ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένο, στο οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βάση στο άμεσο μέλλον από τις BRICS, έτσι ώστε να επιτύχουν την πολυπολικότητα που επιθυμούν, είναι η αντιμετώπιση του κοινωνικού προβλήματος που ταλανίζει και τις πέντε χώρες μέλη. Το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι εξαιρετικά χαμηλό, με εξαίρεση να αποτελεί μονάχα η Ρωσία, τα προβλήματα εγκληματικότητας, διαφθοράς και βίας που αντιμετωπίζουν οι Βραζιλία, Ινδία και Ρωσία είναι έντονα και στιγματίζουν την εικόνα των χωρών, με αποκορύφωμα τα τραγικά συμβάντα που προκάλεσε η επεκτατική πολιτική της Ρωσίας στην Κριμαία αλλά και την Γεωργία τα προηγούμενα χρόνια. Η Νότιος Αφρική αντιμετωπίζει ακόμη προβλήματα με μεταδιδόμενες ασθένειες μικρό προσδόκιμο ζωής, αλλά και εγκληματικότητας λόγω του χάσματος λευκών – μαύρων, ενώ η Ινδία και η Κίνα καλούνται άμεσα να αντιμετωπίσουν τα έντονα περιβαλλοντικά προβλήματα, κυρίως στην μόλυνση του αέρα και του νερού.

Όλα τα παραπάνω, αποτελούν ουσιαστικά τον λόγο για τον οποίο οι περισσότεροι θεωρούν και αντιμετωπίζουν τις BRICS ως χώρες οι οποίες θα μείνουν για πάντα αναδυόμενες. Διότι, παρά τους υψηλούς οικονομικούς δείκτες, το μεγάλο ΑΕΠ (ονομ.), τα συνεχώς αυξανόμενα κέρδη από τις επενδύσεις σε αυτές τις χώρες, την ισχυρή εξωτερική τους πολιτική, η κατάσταση στην κοινωνία μιας χώρας, πάντα

θα αντικατοπτρίζει την γενική δημοσιονομική της εικόνα και θα διαμορφώνει τις απόψεις των άλλων χωρών, επηρεάζοντας τα επίπεδα εμπιστοσύνης και κύρους. Διότι τελικά, οι πολίτες μιας χώρας μέσω του πολιτισμικού, κοινωνικού και μορφωτικού τους επιπέδου καθορίζουν την πρόοδο μιας χώρας και την αποδοχή της από τις υπόλοιπες .

Εν κατακλείδι, οι BRICS, με τα σημερινά δεδομένα, παρουσιάζουν αξιοσημείωτη οικονομική και πολιτική δυναμική, και με αρχηγό την πανίσχυρη Κίνα μπορούν να διαμορφώσουν ένα νέο παγκόσμιο πολιτικό σκηνικό στο μέλλον, απαιτείται όμως από την πλευρά τους συνεχής προσπάθεια για επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων που ταλανίζουν τους πολίτες τους, και προσεκτικές οικονομικό - πολιτικές κινήσεις, ώστε να μην παρασυρθούν από το κύμα ανάπτυξης και ανόδου που έχουν δημιουργήσει τα τελευταία χρόνια.

Ολοκληρώνοντας τον συλλογισμό για την μελλοντική πορεία αυτής της ομάδας των χωρών, σκόπιμο κρίνεται να αναφερθεί το ερώτημα το οποίο τέθηκε αρχικά και αποτελεί ουσιαστικά το κύριο κορμό της εργασίας : **«μπορούν οι BRICS να ξεπεράσουν την υπερδύναμη Αμερική και να εισάγουν την πολυπολικότητα;»**. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα, δύναται να δοθεί προς το παρόν, εξετάζοντας την έκβαση τριών σεναρίων, αρχής γενομένης από το θετικότερο και καταλήγοντας στο λιγότερο επιθυμητό για την πορεία των BRICS.

❖ **Σενάριο 1^ο : Ενίσχυση και συνέχιση της συλλογικής και ενιαίας γεωπολιτικής και οικονομικής στρατηγικής.**

Στο βέλτιστο για την πορεία των BRICS σενάριο, οι πέντε χώρες συνεχίζουν με βάση μια ενιαία πολιτική και οικονομική πορεία. Η ίδρυση της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας και η λειτουργία της βασίζεται στις θέσεις που παρουσιάστηκαν στην 5^η Σύνοδο των BRICS στη Βραζιλία, και μελλοντικά, εδραιώνει τη θέση της αυξάνοντας το μετοχικό της κεφάλαιο και στηρίζοντας οικονομικά τις αναπτυσσόμενες χώρες που χρήζουν βοήθειας, συσφίγγοντας τις μεταξύ τους πολιτικές σχέσεις. Εδραιώνονται τα μελλοντικά σχέδια μεταξύ των πέντε χωρών για τις εμπορικές συναλλαγές τους, νέες συμφωνίες υπογράφονται, οι επενδυτές εμπιστεύονται την NAT οδηγώντας τη σε οικονομική ευημερία και η οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάζουν μέχρι σήμερα συνεχίζεται, έχοντας στην πρώτη γραμμή την υπερδύναμη Κίνα. Τα παραπάνω γεγονότα, έχουν ως αποτέλεσμα οι BRICS να μπορέσουν να ξεπεράσουν τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και να κατακτήσουν τον στόχο για τον οποίο

δημιουργήθηκαν : να αποκτήσουν την παγκόσμια οικονομική και την πολιτική πρωτοκαθεδρία.

❖ Σενάριο 2^ο : Η ενιαία στρατηγική συνεχίζεται, η Κίνα αναλαμβάνει «άτυπα» την πρωτοκαθεδρία και η NAT δεν έχει την αναμενόμενη επιτυχία.

Στο δεύτερο σενάριο που εξετάζεται, οι πέντε χώρες συνεχίζουν την πορεία τους σε γεωπολιτικό και οικονομικό επίπεδο, ενισχύουν τις μεταξύ τους εξαγωγές και εμπορικές σχέσεις γενικότερα, οι Σύνοδοι Κορυφής συνεχίζονται και νέες συμφωνίες εξετάζονται. Η ραγδαία ωστόσο οικονομική και πολιτική άνοδος της Κίνας, οδηγεί στην ανάληψη της αρχηγικής θέσης, με γνώμονα την ξεκάθαρη υπεροχή της προς τις υπόλοιπες BRICS. Το γεγονός αυτό δεν είναι απαραίτητα αρνητικό, με δεδομένη όμως την δίκαιη οικονομική διαχείριση από πλευράς της Κίνας και την αποφυγή ακραίων κινήσεων. Η Κίνα, βασιζόμενη στην οικονομία της, μπορεί να αποτελέσει στήριγμα για τις υπόλοιπες τέσσερις χώρες. Η Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα από την άλλη πλευρά, δεν χρήζει της αναμενόμενης αντιμετώπισης, συνεχίζει την λειτουργία της, αλλά αντιμετωπίζεται με χλιαρό τρόπο από την παγκόσμια οικονομική κοινότητα και τους επενδυτές. Ως αποτέλεσμα είναι η συνέχιση της παρούσας κατάστασης, δηλαδή η συνεχής προσπάθεια της χρεωμένης Αμερικής να διατηρήσει τη θέση της, των BRICS να ξεπεράσουν την Αμερική και της γερασμένης Ευρώπης να κρατηθεί όσο πιο κοντά στην εικόνα που παρουσίαζε στις αρχές του 2000.

❖ Σενάριο 3^ο : Επέλαση της Κίνας, ψυχρό κλίμα μεταξύ των χωρών και κατάληξη της NAT σε ΔΝΤ «των φτωχών».

Το τρίτο και τελευταίο σενάριο της εξελεγκτικής πορείας των BRICS, η Κίνα, έχοντας αντιληφθεί ότι ως αυτόνομη μονάδα έχει τη δυνατότητα να ξεπεράσει τις Η.Π.Α. οικονομικά και πολιτικά, αναλαμβάνει καταχρηστικά τα ηνία της ομάδας των BRICS, έχοντας πλέον τον απόλυτο έλεγχο σε θέματα εξουσίας, εξωτερικής και οικονομικής πολιτικής. Η ενέργεια αυτή έχει ως λογικό επακόλουθο την επικράτηση έντονης δυσαρέσκειας στο εσωτερικό των BRICS, τις σχέσεις να κλονίζονται και τη Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα να λειτουργεί πλέον με βάση την ενίσχυσή της και μόνο, και την οικονομική της επέκταση να προέρχεται από την ισοπεδωτική πολιτική που εφαρμόζει στις αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν αναζητήσει οικονομική στήριξη

μέσω αυτής. Απλούστερα, να λειτουργεί ως Νέο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, εκμεταλλεζόμενη στη συγκεκριμένη περίπτωση τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών. Το τρίτο αυτό καταστροφικό για τις BRICS σενάριο, όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, δεν μπορεί να οδηγήσει σε αποδυνάμωση της Αμερικής αλλά μόνο σε ρήξη μεταξύ των πέντε χωρών, διεθνή κοινωνική κατακραυγή για την ίδρυση ενός νέου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που εκμεταλλεύεται και ισοπεδώνει οικονομικά τις αναπτυσσόμενες χώρες και βασιζόμενοι σε αυτές τις ενέργειες, Αμερική και Ευρώπη να επιχειρήσουν την σταδιακή αποδυνάμωση των BRICS. Η Κίνα, βασιζόμενη στο οικονομικό της υπόβαθρο, δεν θα αντιμετωπίσει σοβαρό πρόβλημα σε μία τέτοια εξέλιξη, δεν θα συμβεί όμως το ίδιο και για τις μικρότερες χώρες που έχουν εναποθέσει πολλές ελπίδες για ανάκαμψη στις BRICS, όπως η Νότιος Αφρική.

Τα σενάρια που εξετάστηκαν, βασίστηκαν στις θεωρίες, εκτιμήσεις και μελλοντικές για την πορεία των BRICS γνώμες, οικονομολόγων και οικονομικών αναλυτών, όπως αυτές έχουν παρουσιαστεί σε όλα τα παραπάνω κεφάλαια. Η πιθανότερη έκβαση, σύμφωνα με τις μελέτες των οικονομικών αναλυτών και τα μέχρι τώρα οικονομικο-πολιτικά δεδομένα παγκοσμίως, βρίσκεται μεταξύ του πρώτου και δεύτερου σεναρίου. Πιο συγκεκριμένα, με γνώμονα τη συλλογική στρατηγική, οι BRICS έχουν όλα τα εχέγγυα να αναπτυχθούν ακόμη περισσότερο τόσο σε οικονομικό όσο και σε γεωπολιτικό επίπεδο. Μία ακριβής ωστόσο πρόβλεψη για την πορεία της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας των BRICS, είναι δύσκολο αυτή τη στιγμή να πραγματοποιηθεί. Η είδηση της ίδρυσής της, αν και έχει μεγαλύτερο πολιτικό αντίκτυπο παρά οικονομικό, έχει επιφέρει αναστάτωση σε Ηνωμένες Πολιτείες και Ευρώπη και ευχάριστη αναμονή στις BRICS. Η μελλοντική όμως πορεία της, οι προβλεπόμενες αυξήσεις των μετοχικών κεφαλαίων, η αποδοχή και εμπιστοσύνη από τους μεγάλους επενδυτικούς ομίλους, θα αποδειχθούν στο πέρασμα του χρόνου.

Δεν κρίνεται σκόπιμο ωστόσο να μεριμνήσει κανείς, γεγονότα που η ιστορία πολλές φορές έχει καταδείξει, όπως οι λανθασμένες πολιτικές κινήσεις και η μετατροπή της εξωτερικής πολιτικής σε επεκτατική πολιτική, που αποφέρουν απόκτηση εξουσίας και οικονομικής πρωτοκαθεδρίας. Το τρίτο σενάριο χαρακτηρίζεται ως το πιο ακραίο και δυσοίωνα, αποτελεί ωστόσο και αυτό, μία πιθανή μελλοντική κατάσταση.

Καταλήγοντας, οι Ηνωμένες Πολιτείες, εδώ και πολλές δεκαετίες βρίσκονται στην κορυφή της λίστας των ισχυρότερων χωρών, καθορίζουν την τύχη- οικονομική,

πολιτική και γεωγραφική - πολλών κρατών και επηρεάζουν το μέλλον όλης της παγκόσμιας κοινότητας. Παρόλη την δύσκολη τελευταία 7ετία, κατά την οποία η παγκόσμια χρηματο-οικονομική κρίση πλήγωσε την ισχυρή αμερικάνικη οικονομία, η Αμερική είναι μία χώρα που έχει την ικανότητα να αναγεννηθεί ταχύτερα από τις υπόλοιπες από τις στάχτες τις. Η αναμέτρηση Αμερικής και BRICS λοιπόν και της Δύσης με την πολυπολική πραγματικότητα, αναμένεται να είναι άκρως ενδιαφέροντα στα χρόνια που θα ακολουθήσουν.

Βιβλιογραφία

- [1] Jim O'Neill, *Building Better Global Economic BRICs*”, Global Economics paper No 66, Goldman Sacks Economics Research, 30 November 2001
- [2] Dominic Wilson, Roopa Purushothaman, “*Dreaming With BRICs : The Path to 2050*”, Global Economics paper No 99, Goldman Sacks Economics Research, 1 October 2003
- [3] BRICs growth, Ruchir Sarma, “ *Broken BRICs : Why the rest stopped rising*”, accessed in February 1st 2015, website: www.foreingaffairs.com/articles.
- [4] Oxford University, “*The BRICS Report*”, Oxford University Press, chapter 1, New Delhi BRICS 2012.
- [5] BRICS 5th Summit, Official Website for 5th BRICS Summit in Brazil, <http://www.brics5.co.za/about-brics/>
- [6] Stuenkel Oliver, “*A South Africa’s BRICS Membership : A win-win situation?*”, AcademicJournals, vol.7(7), pp 310-319, October 2013
- [7] Γκολφινόπουλος Σπυρίδων, «*Α.Ξ.Ε. από χώρες-μέλη των BRICS (Κίνα, Ινδία και Βραζιλία) στην Αφρική : μια ερμηνευτική προσέγγιση*», Μεταπτυχιακή Εργασία στο πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Νέες Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων (MBA), τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πατρών, 2014
- [8] Thomas Renard, “*A BRIC in the World : Emerging Powers, Europe, and the Coming Order*”, Egmont Royal Institute for International Relations, Egmont paper 31, Academia press, October 2009
- [9] international economic crisis, Manoj Singh, “*The 2007-2008 Financial Crisis in a review*”, accessed in February 9th 2015, available in <http://www.investopedia.com/articles/economics/09/financial-crisis-review.asp>
- [10] BRICS 6th Summit, Official Website for the 6th BRICS Summit, Fortaleza, Brazil, accessed in February 5th 2015, available in: www.brics6.itamaraty.gov.br/about_brics
- [11] Jenilee Guebert, “*BRIC Summit Commitments : 2010 Brasilia Summit*”, BRICS Research Group, July 4, 2011
- [12] BRICS 5th Summit, Official Website for 5th BRICS Summit in Brazil, accessed in February 5th 2015, available in: <http://www.brics5.co.za/fifth-brics-summit-declaration-and-action-plan/>

- [13] 6th BRICS Summit, “*The 6th BRICS Summit : Fortaleza Declaration*”, July 4, Fortaleza, Brazil, accessed in February 15th 2015, available in : <http://www.brics.utoronto.ca/docs/140715-leaders.html>
- [14] Fourth BRICS Summit, “*Fourth BRICS Summit : New Delhi Declarations*”, accessed in February 7th 2015, available in : <http://www.brics.utoronto.ca/docs/120329-delhi-declaration.html>
- [15] Totten Jordan, “*BRICS New Development Bank Threatens Hegemony of U.S. Dollar*”, available in <http://www.forbes.com/sites/realspin/2014/12/22/brics-new-development-bank-threatens-hegemony-of-u-s-dollar> , accessed in February 4th 2015
- [16] South Africa BRICS Summit, “*BRICS and Africa: Partnership for Development, Integration and Industrialization*”, March 27th 2013, Durban, South Africa, accessed in February 7th, available in <http://www.brics.utoronto.ca/docs/130327-statement.html>
- [17] UNASUR, “*UNASUR*”, Britannica Encyclopedia, Official Website of Encyclopedia Britannica, accessed in February 19th 2015, available in <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1496583/UNASUR>
- [18] Bretton Woods Conference, ButtonWood, “*What was decided at the Bretton Woods Summit*”, The Economist, July 30th 2014, accessed in 1st March 2015, available in: <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2014/06/economist-explains-20>
- [19] Bretton Woods Committee Official Website, “*About the Bretton Woods Institutions*”, accessed in 1st March 2015, available in : <http://www.brettonwoods.org/page/about-the-bretton-woods-institutions>
- [20] International Monetary Fund, “*What we do*”, Official IMF Website, accessed in 1st March 2015, available in : <http://www.imf.org/external/about/whatwedo.htm>
- [21] IMF Quotas, “*IMF Quotas*”, 3rd October 2014, Official IMF Website, accessed in 2nd March, available in : <https://www.imf.org/external/np/exr/facts/quotas.htm>
- [22] Hartley John, “*The BRICS Bank is born out of politics*”, 28/7/2014, Forbes Official Website, accessed in 4nd March, available in : <http://www.forbes.com/sites/jonhartley/2014/07/28/the-brics-bank-is-born-out-of-politics/>
- [23] Reuters News Agency, “*BRICS Bank to Defy Western Clout in Global Finances*”, posted in New York Times, July 11th 2014, accessed in 25th February 2015, available in : http://www.nytimes.com/reuters/2014/07/11/business/11reuters-brics-summit.html?_r=0

- [24] The Editorial Board, New York Times, “*A Challenge from the BRICS*”, The Opinion Pages, article posted in July 23, 2014, accessed in March 2nd 2015, available in : <http://www.nytimes.com/2014/07/24/opinion/a-challenge-from-the-brics.html>
- [25] Barry Eichengreen, The Guardian, “*Do the BRICS need their own development Bank?*”, posted in 14 August 2014, accessed in March 5th 2015, available in : <http://www.theguardian.com/business/2014/aug/14/brics-development-bank-imf-world-bank-dollar>
- [26] The Economist, Finance and Economics, “*An Acronym with capital*”, article front the printed edition of Economist, July 2014, accessed in March 7th 2015, available in : <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21607851-setting-up-rivals-imf-and-world-bank-easier-running-them-acronym>
- [27] Epstein Daniel, “*New Development? The BRICS Bank and the International System*”, Harvard International Review, posted in January 2nd 2015, accessed in March 7th 2015, available in : <http://hir.harvard.edu/archives/8273>
- [28] BRICS National Statistical Offices, Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística – IBGE, “*BRICS Joint Statistical Publication 2014*”, Fortaleza City, Brazil, June 15, 2014
- [29] Brazil exports – imports, Trading Economics official website, last data refresh in : March 12 2015, accessed in March 12 2015, available in : www.tradingeconomics.com/brazil
- [30] Marshall I. Goldman, “*The Soviet Standard of Living, and Ours*”, Foreign Affairs Official Website, accessed in March 13 2015, available in : <http://www.foreignaffairs.com/articles/71568/marshall-i-goldman/the-soviet-standard-of-living-and-ours>
- [31] Anders Aslund, “*An Assessment of Putin’s Economy Policy*”, Paterson Institute for International Economics, CESifo Forum 2008, July 2008.
- [32] Russia exports – imports, Trading Economics official website, last data refresh in : March 13 2015, accessed in March 13 2015, available in : www.tradingeconomics.com/russia
- [33] Roderick Paul Gregory, “*Will 2015 be a Turning Point for Putin and his Regime?*”, World Affairs, Forbes Official Website, article posted in 7th January 2015, accessed in 13th March 2015, available in : <http://www.forbes.com/sites/paulroderickgregory/2015/01/07/will-2015-be-a-turning-point-for-putin-and-his-regime/>

- [34] International Monetary Fund, Report for Selected and Subjects : India (based on WEO October 2014), IMF Official Website, accessed in March 14, 2015
- [35] Τσιάκος Θεόδωρος, «Θερίζουν οι «ξεχασμένες» ασθένειες», διαδικτυακός τόπος υγείας iatronet, δημοσίευση άρθρου : 22 Ιουλίου 2009, πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2015, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση : <http://www.iatronet.gr/ygeia/loimwdeis-nosoi/article/8947/therizoyn-oi-xexasmenes-astheneies.html>
- [36] Indian Financial Data, Trading Economics Official Website, last data refresh in March 18, 2015, accessed in March 18, 2015, available in : <http://www.tradingeconomics.com/india>
- [37] eGov Innovations Editors, “*India to increase investment in science research*”, published in November 28, 2014, accessed in March 18, 2015, available in : <http://enterpriseinnovation.net/article/india-increase-investment-science-research-868513362>
- [38] Chinese Financial Data, Trading Economics Official Website, last data refresh in March 20, 2015, accessed in March 20, 2015, available in : <http://www.tradingeconomics.com/china>
- [39] China National Tourist Organization, Official Site, accessed in March 22, 2015, available in : <http://www.cnto.org/>
- [40] China National Tourism Administration, Official site of Chinese Government, accessed in March 22, 2015, available in : <http://en.cnta.gov.cn>
- [41] China’s Global Investments, China Global Investment Tracker Map – Research, Official Website of The Heritage Foundation, accessed in h 22, 2015, available in : <http://www.heritage.org/research/projects/china-global-investment-tracker-interactive-map>
- [42] China’s environmental problems, Council on Foreign Relations, “*China’s Environmental Crisis*”, accessed in March 22, 2015, available in : <http://www.cfr.org/china/chinas-environmental-crisis/p12608>
- [43] Official Site of Republic of South Africa, South Africa Government, accessed in March 23, 2015, available in : <http://www.gov.za/>
- [44] Ψυχάρη Ειρήνη, «*Νότιος Αφρική : Στάχτη το όραμα του Μαντέλα*», επίσημος διαδικτυακός τόπος της εφημερίδας Το βήμα, δημοσίευση άρθρου : 4 Μαΐου 2014, πρόσβαση στις 23 Μαρτίου 2015, διαθέσιμο στην διεύθυνση : <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=592149>

- [45] South Africa's financial data, Official Site of Trading Economics, last data refresh in March 24, 2015, accessed in March 24, 2015, available in : <http://www.tradingeconomics.com/south-africa>
- [46] IFAD – International Fund for Agriculture Development, “*Rural poverty in China*”, accessed in March 25, 2015, available in : <http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/china>
- [47] Brazilian Social Issues, Official site of Federative Republic of Brazil, accessed in March 25, 2015, available in : <http://www.brazil.org.za/social-issues.html>
- [48] Koba Mark, “*World Cup by numbers, most expensive ever!*”, Official CNBC Website, posted in June 12, 2014, accessed in March 25, 2015, available in : <http://www.cnbc.com/id/101750395>
- [49] Karaian Jason, Yanofsky David, “*How Russia can hurt West : An embargo hit list for Vladimir Putin*”, Official site of Quartz, article posted in August 25, 2014, accessed in March 25, 2015, available in : <http://qz.com/254255/how-russia-can-hurt-the-west-an-embargo-hit-list-for-vladimir-putin/>
- [50] Deutsche Welle official site, “*Russia announces “full embargo” on most food from US, EU*”, article posted in August 7, 2014, accessed in March 25, 2015, available in : <http://www.dw.de/russia-announces-full-embargo-on-most-food-from-us-eu/a-17838717>
- [51] Jim O’Neill, “*Reason to be cheerful*”, The Guardian official site, Global Economy section, article posted in February 5, 2015, accessed in March 25, 2015, available in : <http://www.theguardian.com/business/2015/feb/05/the-global-economy-reasons-to-be-cheerful>
- [52] Reuters, “*The biggest challenge for BRICS success ? Big Brother China!*”, New York Times official site, le posted in July 14, 2014, accessed in March 25, 2015, available in : <http://www.nytimes.com/reuters/2014/07/15/business/15reuters-brics-summit-china.html>
- [53] The Diplomat, “*Xi’s Anti-Corruption Campaign : Moving China’s*”, The Diplomat official site, article posted in February 4th 2015, accessed in 1st July 2015, available in : <http://thediplomat.com/2015/02/xis-anti-corruption-campaign-moving-chinas-cheese/>

Παράρτημα

Συντομογραφίες

ΔΝΤ : Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

ΝΑΤ : Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα

ΑΕΠ : Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, Ονομαστικό, Κατά κεφαλήν,

ΟΗΕ : Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

NBD : New Development Bank

IMF : International Monetary Fund

GDP : Gross Domestic Product; GDP per capita, nominal GDP, GDP per PPP

PPP : Purchasing Power Parity

‘Τα έθνη δεν έχουν μόνιμους φίλους ή συμμάχους, έχουν μόνο μόνιμα συμφέροντα’, Λόρδος Πάλμερστον.